

Пријоморске новине

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXX • БРОЈ 470.

Одлучан поштез: Ђорђије Приболовић

**БОРЂИЈЕ ПРИБЛОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ
БУДВА ТРАЖИЋЕ ОД ОДБОРНИКА СКУПШТИНЕ
ОПШТИНЕ ДА СЕ ИЗЈАСНЕ ДА ЛИ ИМА
ЊИХОВО ПОВЈЕРЕЊЕ**

ЗВАНИЧНО, А НЕ ТАЈНО О (НЕ)ПОВЈЕРЕЊУ

Предсједник општине Будва Ђорђије Приболовић, према писању „Дана“, на првој сједници Скупштине општине тражиће од одборника да се изјасне да ли он и даље има њихово повјерење да обавља ту дужност. Намјеру да повуче овакав потез око којег, за сада без успеха, тајно и јавно лобирају и опозиција и владајућа странка, он је образложио тиме да је то једино исправно у ситуацији када се рад парламента често прекида, а неспоразуми у Скупштини стављају на терет искључиво предсједнику.

У изјави за Радио-Будву Приболовић је детаљније образложио своју одлуку, наводећи да му се истовремено замјера и да не спроводи досљедно политику Демократске партије социјалиста и да цијепа бирачко тијело Социјалистичке народне партије. Оптужују га и за локализам, а он је, како је то нормално у демократским друштвима, схватио да је као предсједник општине, иако припад-

ник једне партије, предсједник свих грађана. Као такав треба да се доказује у рјешавању локалних питања и заштити интереса локалне заједнице, а не да се, како је нагласио, бави стратешким политичким питањима.

Предсједник Приболовић је изјавио и да ће од предсједника Клубова одборника тражити да се прекинута 23. сједница што прије заврши, да се с дневног реда скину све тачке које су спорне како не би долазило до напуштања сједница и блокаде Скупштине, и да се одмах послије ње, закаже нова сједница на којој би се расправљало о (не) повјерењу предсједнику општине. Све би се, ако постоје добре намјере код парламентарних странака, могло завршити до средине фебруара. Тиме би се, како је рекао Приболовић, са њим или без њега, омогућило да Скупштина општине ради и одлучује, да се доносе одлуке у интересу грађана због којих, усталом, Скупштина и постоји.

П.Н.

У ЈП „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“ НАЈАВЉУЈУ БОЉЕ ВОДОСНАБДИЈЕВАЊЕ

БИЋЕ ВИШЕ, АЛИ НЕ И ДОВОЉНО ВОДЕ

● Из нових бунара у Буљарици, Будви и Бечићима добиће се најмање 20 литара воде у секунди, али што је недовољно да се избеђују несташице воде и рестрикције у шишицу туристичке сезоне. ● Нове количине воде из бунара у Будви мораће да се хлоришу да би се ћа вода моћа користити за пиће. ● За истраживачке радове и опрему Општина уложила 140.000 ДМ

Да би колико-толико ублажили несташице воде у шишицу туристичке сезоне у ЈП „Водовод и канализација“ благовремено су почели припреме за побољшање водоснабдевања за предстојеће лето. Зато је потребно много времена и новца, али уложени рад и средстава, по свему судећи, даће и добре резултате. У сарадњи са Хидролошким заводом, Грађевинским факултетом из Подгорице и „Геосондом“ из Београда спроведена су обимна истраживања на подручју општине и изјвесно је да ће у водоводну мрежу ускоро пристићи и нових 20-ак литара воде у секунди.

- Из четири нова бунара у Буљарици, која су бушена на дубину од 40 метара, добићемо 15 литара воде у секунди. У Будви су на локацији између Тргног центра и хотела „Будва“ бушена три бунара и према поузданим подацима из њих не се

добити нових 7-8 литара. Још треба да се буше бунари у Бечићима, а према спроведеним истраживањима, претпоставља се да ће се одатле обезбиједити још 3-5 литара воде у секунди. Несташице и рестрикција ће, дакле, свакако бити, а од хидролошке године, односно, количине падавина, зависи-ће када ће оне почети и колико ће трајати.

Истраживачке радове финансира је Општина Будва а за те радове и опрему која треба да се угради у нове бунаре уложено је око 140.000 ДМ. Истраживања

ке се наставити мада, по

НЕСТАШИЦЕ И ЗИМИ

До ове године у зимском периоду потребе наше општине задовољавале су количине воде са изворишта Режевићи. Ове године, како је истакао директор Вучетић, први пут те количине нису доволне па ће читаве године морати да ради подгорски систем. Чим дође до квара на систему за довођење воде из Црмнице, смање се количине воде у мрежи, па смо свједоци и зимских несташица воде у нашој општини.

ријечима Вучетића, тешко је очекивати да ће се доћи до нових већих количина воде.

Од осталых радова на побољшању водоснабдевања Вучетић је поменуо изградњу цјевовода за насеље Лази, које је досад као једно од виших насеља имало посебно отежано снабдевање водом, и реконструкцију водоводне мреже за насеље Бабин до које је такође угрожено у вријеме несташице воде.

Директор ЈП „Водовод и канализација“ Стеван Вучетић је најавио да ће се у вријеме највеће потрошње овог јесета вјероватно у водоводну мрежу укључити и вода са постројења „Меркура“. Што се тиче квалитета воде из нових бунара, Вучетић је истакао да ће се вода из бунара у Будви можи користити као техничка, а да би се користила за пиће мораће да се претходно хлорише. В.М.С.

ПОДСТИЦАЊЕ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

ПРЕМИЈЕ НАЈБОЉИМ СТОЧАРИМА

● За прошлу годину премије добило 14 сточара са Јогоруџа наше општине ● Највише премија за ћоведарство, а затим козарство и овчарство ● У залеђу наше општине неговољно искоришћени повољни услови за развој пољопривреде и производњу здраве хране

У складу са Планом за подстичање пољопривредне производње Министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства у 2001. години четрнаесторици пољопривредника из наше општине уручено су премије у укупном износу од 11.850 ДМ (6.058,81 евра). Право на ове премије остварили су пољопривредни производњачи који узгајају шест и више музних крава и преко 40 коза или овца. Премије су добили:

Никола Марљукчић, за говедарство, овчарство и козарство, Бранко Вујовић, за козарство, а Коста Марковић, Душан И. Зец, Иво П. Марковић, Душан Шофран, Светозар Бошковић, Душан Ивановић, Жмуро Стојановић, Мило Шумар, Војо Лукић, Петар И. Пејовић, Стеван Драпковић и Ике Кустудија за говедарство. Нашим најуспјешнијим сточарима премије је на скромној свечаности 14. јануара уру

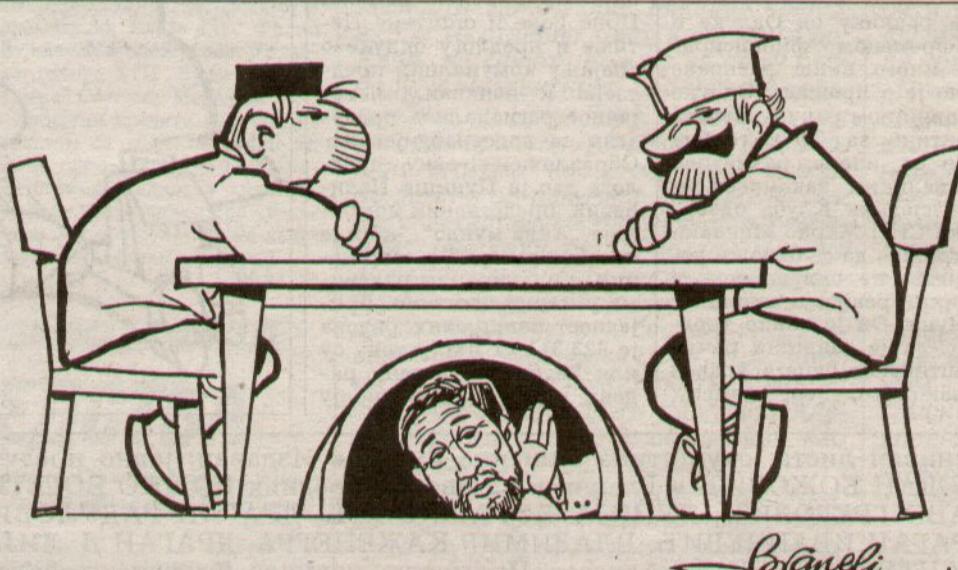
чио предсједник општине Ђорђије Приболовић.

- Помало је неуобичајено да се у Будви дају премије за подстичање пољопривредне производње, али то потврђује да у нацој општини може да се развија сточарство и низ других грана пољопривреде. Села су нам углавном запуштена, залеђу је неискоришћено а то није добро ни за једну општину - рекао је између осталог предсједник општине Ђорђије Приболовић

и иста као да се зато у нашој општини не користе повољни услови за производњу здраве хране. Он је као веома корисно оцјенио организовање сточара и других пољопривредних производњача као најефикаснији начин за рјешавање њихових питања од заједничког интереса и најавио да ће се Општина више ангажовати на рјешавању комуналних проблема и тиме стварања повољнијих услова за живот и развој пољопривреде на сеоском подручју.

Савјетник за пољопривреду у Секретаријату за привреду и финансије Василије Милановић је поводом уручивања премија најбољим сточарима говорио о активистима и резултатима у нашој општини који говори да се на пољопривреду све озбиљније рачуна. У том циљу помаже се удружењу сточара, посебно ради набавке сточне хране по повољнијим условима, ускоро треба да се формира и удружење пољопривредних производњача у коме ће бити чланови и из сусједних општина. Добро се сарађује са Министарством пољопривреде, водопривреде и шумарства у Влади РСГ и Заводом за сунтропске културе у Бару. Додијељено је и 172 саднице маслина власницима чије су маслине страдале у пожару прошлог јесета.

В.М.С.

Карикатура Бранислава Николића

Скујштинска хроника

23. СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ НАСТАВЉЕНА И ПОНОВО ПРЕКИНУТА

ПОСЛИЈЕ ПАУЗЕ-ПРЕКИД

● Сајласност око дневног реда Јосићићија комитомисом-ђојусиши и ДПС и СНП ● Усвојена Одлука о привременом финансирању али не и Одлука о усвајању завршног рачуна Бујића о јавној речијији за 2000. годину ● Скујштина је јавној речијији ојеју усавањији одлуке Владе РЦГ о оснивању јавне регионалне прегузе за водоснабдијевање-одлучено већином гласова: за су били одборници СНП и НС, а пропали ДПС и ЛС ● Збога да је гаји на коришћењу Школи за основно музичко образовање а ојеј одлучено већином гласова: за су били одборници ДПС и ЛС, а пропали СНП и НС ● Послије паузе нису се вратили одборници ДПС и ЛС па је сједница прекинута због недостатка кворума.

Сједница Скујштине општине прекинута 24. децембра настављена је 28. децембра послије постигнуте сагласности око дневног реда. Клуб одборника Демократске партије социјалиста прихватио је предлоге Клуба одборника Социјалистичке народне партије да се у дневни ред уврсте Информација о неким облицима и методима рада одређених органа на формирању документационе основе и вођењу бирачких спискова у општини Будва у припреми парламентарних избора у Републици Црној Гори одржаних 22. априла 2001. године и Информација о неким аспектима негативних појава и узурпаторских односа који се манифестишују под покровитељством одређених органа на подручју провођења приватизације у ХТП „Будванског ривијера”, одлуке о разрешењу садашњих и именовању нових управних одбора у ЈП „Водовод и канализација” и ЈУ „Музеји, галерија, библиотека”, као и да се из дневног реда избаце дјелови тачака којима је предвиђено разматрање и давање сагласности на планове рада јавних предузећа и установа за 2001. годину због несврсиходности пошто је та година већ прошла. Клуб одборника Социјалистичке народне партије је, с друге стране, одустао од захтева да се из предлога дневног реда бицу предложи одлука о измјени и допуни Одлуке о приступању изради ДУП „Словенска плажа”, о приступању изради урбанистичког пројекта „Зоне ексклузивних вила Свети Стефан” и о усвајању Надрта измена и допуна ДУП „Словенска плажа” и стављању на јавну расправу. То су биле спорне тачке због којих сједница није почела 24. децембра, као и због којих није усвојен дневни ред 22. сједнице СО 5. новембра. Усаглашени дневни ред 23. сједнице Скујштине општине Будва усвојен је једногласно, изузев предлога одлука о разрешењу управног одбора ЈП „Водовод и канализација” и Информације о приватизацији против којих је био поједан одборник.

Образложијући предлоге Социјалистичке народне партије одборник Станко Асановић је нагласио да су јавна предузећа и установе којима Скујштина општине није дала сагласност на програме рада за 2001. годину радио нелегитимно. А што се тиче саме сједнице Асановић је саопштио став Клуба одборника да они желе да се сједница одржи, да се разматрају предложене одлуке и о њима одлучује, јер је то у интересу грађана.

Димитрије Пејовић је у име Либералног савеза саопштио да одборници те партије неће бити реметилачки фактор у Скујшти-

ни општине и да ће подржавати партију на власти све док буде шанси да се донесе одлука о расписивању референдума.

На почетку рада сједнице одборници су усвојили једногласно изјештај Мандатно-имунитетске комисије о престанку мандата одборнику Јуби Марковићу због смрти, и предлог да се на упражњењу мјесто одборника изабере Јубо Приболовић, кандидат са листе Социјалистичке народне партије.

Одбијен завршни рачун

Одборници су једногласно усвојили и Одлуку о привременом финансирању потреба за које се средства обезбеђују из Буџета општине за период од 1. јануара до 31. марта 2002. године. Привремено финансирање вршиће се до доношења Буџета сразмјерно

осталог не садржи преглед неизмиренih обавеза, нити изјештај о стању имовине Општине, а то су обавезе утврђене Законом. Одборник ДПС Јубо Рајеновић је оцјенио прихватљивим предлогом да се направи биланс стања, да се региструје имовина с којом општина располаже, и да се списак неизмиренih обавеза за 2001. годину искажу у Буџету за 2002. годину, али да, с друге стране, треба усвојити Одлуку о завршном рачуну буџета за 2001. годину а послије анексовати неку ревизорску кују. Послије више дискусија, полемика и реплика приступило се одлучивању.

Пола присутних одборника (14) било је за усвајање Одлуке о завршном рачуну буџета (одборници Демократске партије социјалиста и Либералног савеза) а пола против (одборници

из постојећих кредитних средстава у вриједности од 479.218,51 ДМ, а за 2002. годину планиране су инвестиције вриједне 2.114.635 ДМ.

У расправи која је услиједила одборник Блајко Мартиновић је истакао да се проблем водоснабдијевања у нашој општини покушава решити већ 30 година и а би тај проблем био много блажи да су се искористиле све могућности извора Режевићи. Он се није сложио са ставовима из предложеног пројекта о великом губицима на мрежи. Није исто, како је нагласио Мартиновић, губитак на мрежи и краја воде. Да су губици тако велики колико се тврди, чак 50 одсто, сва би Будва била поплављена.

Одборник Јубо Рајеновић је оцјенио да је водоснабдијевање најактуелније питање у Будви, па да понуђени пројекат треба свестрано и озбиљно размотрити и дати одговоре на сва питања која се с њим у вези постављају. Посебно, цијену воде и статус радника у том предузећу.

Сједница је прекинута због договора да се ради до 14 часова.

Наставак 23. сједнице био је заказан за понедељак 14. јануара или је одложен за дан касније на захтјев одборника Социјалистичке народне партије и Народне странке због прославе православне Нове године.

Сједница је настављена 15. јануара мада је расправа о спајању комуналних предузећа у међувремену изгубила смисаљу је Влада РЦГ крајем године донијела одлуку о оснивању јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Наставак 23. сједнице 28. децембра завршен је почетком расправе о Предлогу одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Предлог одлуке о измјенама и допунама Одлуке о мјерама за реализацију пројекта учешћа приватног сектора у санацији, побољшању и проширењу сектора водоснабдијевања и канализације приморског региона Црне Горе и општине Цетиње и предлогу одлуке о спајању комуналних предузећа и оснивању новог јавног регионалног предузећа за водоснабдијевање.

Актуелности

Конференција Социјалистичке народне партије и Народне странке за новинаре

МАЊИНА ПРЕКИНУЛА СЈЕДНИЦУ

● Одборници Демократске парзије социјалиста прајлија паузу, а затим најушили сједницу зашто што су били у мањини ● Одборници СНП и НС неће дозволити да Скупштина оишише доноси незаконите одлуке субротне Генералном урбанистичком плану и Просторном плану оишише ● Одбијени предлог да се зираша ДПО у Старом граду додијели на коришћење Музичкој школи вишеспособној сектори ● О „Граду-шешашу“ треба да се одлучује у Будви, а не у Републици

Поновни прекид 23. сједнице Скупштине општине био је један од повода за конференцију Социјалистичке народне партије и Народне странке за новинаре одржане 18. јануара. Предсједник Клуба одборника СНП Жарко Миковић је поступак одборника Демократске партије социјалиста оцијенио скандалозним јер су паузу коју су добили за консултације искористили да напусте сједницу схватачиши да су у мањини и да тако не могу изгласати незаконите одлуке о приступању изради измјена и допуна детаљног урбанистичког плана „Словенска плажа“ и урбанистичког пројекта „Зо-не екслузивних вила Свети Стефан“.

Доношење таквих одлука, по речима Миковића, је бити или не бити за једну интересну групацију која управља Демократском партијом социјалиста у Будви, па како нису имали већину да изгласају ове одлуке изазвали су прекид сједнице. Миковић је нагласио да важећи Генерални урбанистички план и Просторни план општине не предвиђају фудбалски стадион са пратећим пословним туристичко-угоститељским садржајима на садашњој локацији, нити „ексклузивне виле“ за продају на тржишту у Светом Стефану, па ће одборници Социјалистичке народне партије и Народне странке свим демократским средствима у општинском парламенту покушати да спријече доношење тако незаконитих одлука.

Прекид сједнице одборници ДПС ће, како је истакао Миковић, искористити да придођу још неког одборника опозиције, посебно из Либералног савеза, али у томе неће успети, нити ће усвојити ове две одлуке како су научили.

Скупштина општине је од-

била предлог да се зграда друштвено-политичких организација у Старом граду дођијели на коришћење Школи за основно музичко образовање зато што су против та кога предлога гласали одборници Социјалистичке народне партије и Народне странке, што је изазвало различите коментаре. За такву одлуку одборника СНП и НС, како је на конференцији наглашио Драган Д. Лижевић,

против побољшања услова школе за основно музичко образовање. Напротив, неповољни услови рада и изванредни резултати ученика ове школе обавезују Општину да то питање реши на квалиитетан и законит начин, а не са рjeшењима која су више струковно спорна.

Члан Извршног одбора ОО СНП Срђан Милић говорио је на Конференцији о ситуацији у ЈУ „Град-театар“, а повод

Прошив незаконитих одлука:

Жарко Миковић

предсједник Клуба одборника Народне странке, било је више разлога. Та зграда има око 800 квадрата и, по речима Лижевића, сигурно превазилази потребе Музичке школе и не би се користила само за ту намену. Уз то спорно је власништво зграде јер постоје приватна лица која тврде да је зграда њихова и то треба решити прије него што се она било коме уступи на коришћење. Поред тога, по Закону, сва имовина бившег Савеза комуниста треба да се врати, односно подијели другим политичким организацијама. Овакав став одборника СНП и НС, како је наглашио Лижевић, никако се не може тумачити као став

В.М.С.

је била изјава ВД директора Срђе Поповића да ће о даљем положај ове установе и фестивал обавити консултације у Републици. „Град-театар“ је, како је наглашио Милић, општинска јавна установа, у Будви није спорно да ли треба или не треба да постоји, а о свим битним питањима треба да расправљају и одлучују за то надлежни органи. Прије свега треба комплетирати Управни одбор са два члана из коалиције „Заједно за Југославију“, по скупштинској процедуре која је у току, а не да одлуке доноси некомплетни Управни одбор у коме су три представника ДПС и представник запослених.

Припремам се да пишем и то је читав ритуал, можда само нека врста концентрације. Пиши на блоковима истог формата, пажљivo одабирам хемијске оловке, увијек то радим ноћу и за истим столом, у дневној соби. Таман сам све припреме детаљно обавио и сјео за сто - кад се погасише сијалице. Рестрикција. Нема ништа од планираног послас, за писање је потребна свјетлост. Устајем, палим штерику и лепујају свјетлост заигра по зидовима. Нешто се боље види, али писања ипак нема одлучно изајем напоље јер ме све ово нервира и не знам шта да радим. Отворих врата и мрак покуља унутра, затрепери пламичак свијеће, брзо запуши врата за собом да спасим бар оно мало свјетлости што оста у мом дому. Прогута ме тами, више се не видим, али ме још увијек има. Ово је страшно: као да сам у шуми, а не у граду, вјекове да не помињем. Понеко свјетло, звук агрегата и густо тијесто ноћи. Онако невидљив напиших клупу и одлучих да смислим шта да радим. За спавање је рано, а никога нема да покрене причу. Одлучим да побјегнем из црнила ноћи, кретање нема смисла јер се ова невиђелица пружа у недоглед. Треба ми боље вријеме.

Мислима се пребацах у љето: Видим Будву окупану сунцем, а свјетлост се разлива и растаче у хиљаде боја Медитерана. Сједим пред „Могреном“ и неко друштво у близини мене. Све их познајем. То су наши љетњи гости: официри и удбаси и њихови сези из Будве. Обучени су љетње, лагано, маркирана италијанска роба, мале мушки ташне за пиштол и мали магнетофон за снимање разговора. Понеко се не да годинама па фарба косу, зуби су сви у реду портуланци урађени код најбољих зубара. Сједе, ноншалантно прекрштих ногу, и док разговарају гледају пролазнике према Старом граду. Прилази им по која млађа дјевојка, срдечно се љубе јер су скоро стигли из Београда. Сези поручују пиће, трче за новине и цигарете, тако им противче дан.

Чујем причају о рату из кога не смијијаји јер је других позитивности у њиховом животу врло мало. Одавно пријемају пензије тако да су наплатили све ратне трошкове и патње. За државу би било јефтиније да им је обрачунала све ратне дневнице. Помињу: Неретву и Сутјеску, ослобађање Загреба, трошанску кризу, учешће својих очева у бици на Брегалници и Солунском фронту и све то ради слободе и независности Црне Горе. Мислим нешто: ако је то стварно тако, како нема државе на свијету која се за своју слободу и независност борила на већој даљини од Црне Горе. Једино ће нас изгледа претећи Американци „свемирским штитом“ као стратегијом одбране земље од ракетног напада. То они могу захваљујући развијеној технологији, али када би ми имали њихова знања и могућности вјерујем да би истурили бар једну војну јединицу у неко друго сазвјежђе, и то све ради независности и сувреноности Црне Горе. Чини ми се да то све није било тако већ да су у питању неки други разлоги и идеје, али ко да им све то објашњава, као да ме могу и не желе да схвате.

Поздрављам се са неким пријатељима који са дјецом иду на плажу „Могрен“, рукујем се са њима, поново сиједам за сто, а сусједно друштво отвара нову тему. На реду су, изгледа, природна богатства Примора и ин-

Ђорђије ПРИБИЛОВИЋ

ТАЈНЕ ПРИМЈЕДБЕ И САВЈЕТИ

фраструктура коју треба урадити. Знајује се да резерве нафтне, али је она на великом дубинама, па до ње нијесмо још дошли, али зато можемо користити гас, који се налази увијек изнад нафтне, за производњу електричне енергије. Изгледа да ће Влада градити мост „Вериге“ преко залива, а њеке домаће приватне фирме жичару до Ловћена. Међутим, општинска руководства су неспособна и ту треба доћи до људе са стране. Нико се од предсједника општина није сјетио да њих позове, да их окупи и чује савјете, иако су цијело љето ту.

Моје мисли не стају код ових констатација већ иду даље. У својој уобразији видим нафтне платформе иза Св. Николе и испред Улциња и велике цијеви како плутају према обали и уз планинске врлете пењу се према Подгорици. Пред Подгорицом, на дијелу Ђемовског поља уз Скадарско језеро, због смањења транспортних трошкова стоји електрична централа на гас и велики свјетлећи напис „Монтегас“ или „Гасмонт“, свједено. Тада свхатам да су ове рестрикције електричне енергије само слабост тренутка, такође ће мала прехлада која ће брзо пролећи. Само народ мора да има више маште, па да се на њу грије и кува ручак. Мост на Веригама не могу да видим, али се зато гради „Union bridge“ у Подгорици. О жичари уз Ловћен знам само толико да је тај пројекат актуелизован сваке изборне године и да су се о њему сви изјашњавали и доносили одлуке само не онај ко треба да уложи новаца. Нисам сигуран да ће предузећа која су упропастила „Монтенегранку“ и чији су рачуни под блокадом моћи много да помогну.

Опет пријатељи, рукоvana и поздрави, распитивања о породици и здрављу и поново разговори за сусједним столом и моја шутња као најбољи одговор. Сада већ прича о томе шта је ко рекао Титу, а шта Слобу, на што су их упозоравали и како они нису хтјели послушати паметне савјете. Интересантно је да ови људи никада јавно на неком значајном скупу или конгресу нису износили своје примједбе или сугестије, већ увијек у јужем друштву у кулоарима или на тајним састанцима, како сами кажу. Ако би се јавио и огласили где остаје писани траг, то је било увијек за интерес новог господара, кад се већ назире крај претходном шефу. Но, и поред тога, они мисле да су за такве примједбе кажњавани и пензионисани, али никако се не могу довести у питање њихове способности. Не знам каква ће слједећег љета бити њихова прича, којем новом шефу, и које примједбе ће давати? Њихова креације је увијек некролог.

Позвах конобара да платим и затим се још неколико тренутака задржака за столом. Сада је тема људска, чисто њихова - разговарају о „вијагри“. Из ове приче сам схватио да ми Црногорци нијесмо обични људи. Ми не узимамо „вијагру“ како други због полне немоћи већ да чесову женску „нагрдију“. Јуначки, нема шта!

Видио сам Будву окупану свјетлешћу, али нијесам могао више да издржим - из тих мисли се вратих у мрачну зимску ноћ. Једва чекам да јаче захладни и да падне снјег на Коложуну и испод Честих букава, да се нешто забјели и засија изнад Будве.

РАДНИЦИ ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ ПОСЛИЈЕ ПРОТЕСТА ОСТАВАЛИ ПРАВО НА СТАМБЕНЕ КРЕДИТЕ

ДА НЕ БИ БЛОКАДЕ...

● Предузете ће ујдатиши џрву рату, а већ ујдатиша средствиа биће враћена радницима ● Рок ошталаше кредити 20 година са трејс периодом од двије године ● Поред 135 џреба да се обезбиједи још 11 становица

Да би принудили руководство ХТП „Будванска ривијера“ да им обезбиједи кредите за куповину станови, који су им додијелени под повољнијим условима у згради која се гради на локацији Розино, радници овог предузећа су крајем децембра три дана по два сата, између 14 и 16 часова, блокирали магистрални пут од Будве према Бару и Цетињу. Они су, како је саопштио предсједник штрафачког одбора Радомир Гленџа, додијеле да им предузеће обезбиједи кредите јер као подstanari не могу да плате прву рату. Радници су захтијевали да им се додијеле сви станови у тој згради, 159 а не само 135, јер, како су нагласили, неће дозволити да се ти станови у згради која се гради за рјешавање стамбених питања радника ХТП „Будванска ривијера“, додијеле и некоме ко не ради у овом предузећу.

Последњег дана прошле године не постигнут је договор са пословством предузећа па су радници престали са протестом и блокадом пута. ХТП „Будванска ривијера“ се тиме обавезала да стамбеној згради „Елмос“ уплати прву рату за градњу станови радника који су то право остварили под повољнијим условима. Средства која уплатију предузеће радницима ће бити одобрена као кредит са роком отплате 20 година што ће се дефинисати посебним уговором. Новац који су радници до сада уплатили за прву рату биће им враћен. Према договору који су потписали генерални директор

В. М. С.

НАСТАВЉЕНА ИЗГРАДЊА СТАНОВА ЗА РАДНИКЕ „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“

РОК ОДРЕЂУЈУ СРЕДСТВА

● Како је и најављено, 10. јануара настављени радови на изградњи стамбене зграде у насељу „Розино“ у Будви на два објекта са укупно 147 станови и шест пословних просторија.

У име извођача радова директор „Елмоса“ АД Будва Ђоко Вавић је изјавио да је „Елмос“ обезбиједио и набавио све потребне материјале за завршетак конструкције и уговорио електро радове са извођачем. По речима директора „Елмоса“ сада једино од

финансирања и прилика зависи да ли ће зграда бити завршена у року од годину дана или чак можда и нешто раније. Д. Ц.

Актуелности

УЧЕСТАЛЕ КРАЂЕ КУЛТУРНОГ БЛАГА

НА МЕТИ - КАМЕН

Културно-историјско благо Приморја је поново на мети - вандала. Крађивци, који су подуже већ у акцији, окомили су се овог пута на - камен.

С древних грађевина и испред њих нестају камен, камене плоче с вриједном орнаментиком, а посебно су "тражена" камена "пила", у којима се уз давна времена чувало маслиново уље, али и друге течности - кажу у Регионалном заводу за заштиту споменика културе у Котору. - Та пила разних облика и величина, са лијепо украсеним дршкама, рађена руком вјештих мајстора у камену, су тешка и по неколико стотина килограма. Има и лакших, али крадљивци носе и једне и друге. "Пила" завршавају у баштинама власника вила дуж обале и служе као жардињере!

На подручју Боке Которске недавно су украдена и камена грла старих бистијери (више краја је забиљежено у Доброти крај Котора) а са тврђаве у Перасту увекико се краде ка-

мен.

И на подручју будванске општине, било је крађа, али и других насталаја на камене остатке прошлости. Годинама, истина радије, "черупана" је тврђава Космач на Брајићима с које је лијепо тесани камен завршавао у вилама и викендацима дуж обале. Било је крађа и са других тврђава и старих здања која су препуштена зубу времена и с којих је камен завршавао такође у грађевинама дуж "ривијере бисерних плаџа".

У самом центру старог будванског града, у улици Николе Ђурковића непознати вандали су насрнули на капитеље, ријетке изrade, остатке римске виле "Урбана". Један је оштећен. Капитељи су се налазили напољу. Правобитно је било речено да су то урадила дјеца, али по својој прилици је то "дјеље" старијих.

Уништава се, нажалост, оно што је под земљом надживљено вјекове, каже Луција Ђурашковић, агилни директор ЈУ "Му-

зеји, галерија, библиотека". - Издржала је Будва многе освајаче, пожаре и земљотресе, али се тешко може одбранити од савремених вандала.

Госпођа Ђурашковић апелује и на савјест оних који атакују на покретне и непокретне споменике културе, али и на оне који су задужени за ред и чување, да се више води брига о благу које нам је у наслеђе оставила бурна прошлост. Да се спаси оно што је остало, а што представља нашу најбољу легитимацију пред бројним туристима, домаћим и страним, који опсједају током сезоне подручје од Јаза до Буљарице.

Исте поруке стижу и из Регионалног завода за заштиту споменика културе у Котору. Његов директор Илија Лалошевић, каже да уколико не услиједе хитне реакције надлежних у Министарству унутрашњих послова Црне Горе, али и других, непокретни споменици културе биће очерувани, покретно благо однijето. С. Ш. Г.

Помор делфина у водама Јужног Јадрана се наставља. Током јануара је пронађен мртви делфин дужине два метра, с раном изнад лијевог ока у ували Маљевик код Сутомора. Пети који је одстријељен за непуних пола године на овим просторима. Као и у претходним случајевима, убице су - непознате.

- Не само да нисмо успјели да откријемо оне који су убијали делфина раније, него не можемо да заштитимо преостале у нашем мору - каже Неврес Ђерић, предсједник удruжења за заштиту животиња "Фифи" из Котора. - Републички инспектори не раде свој посао, а зато су и у еколошкој држави се догађа помор риба које су у свијету под заштитом.

Љиљана Радуновић, предсједник Еколошког друштва "Делфин" као и Скупштине црногорских еколошких друштава, истиче да је стрпење издalo већ све који настоје да заштите делфine.

- Понањва се иста слика: на плажама освијују мртви делфini и убицима ни трага. Просто је несхватаљиво да држава која је себе прогласила еколошком не може да нађe начина да заштите делфine.

штити ову племениту врсту у својим водама истиче Јиља Радуновић.

ЗАТВОР

Млади еколози из Херцег Новог предлажу да у Напрту закону о морском рибарству буде исписано да се криволов не кажњава новчано већ да за то буду предвиђене затворске казне. Такође траже да се у Црној Гори потпуно забрани лов на сву дивљач, осим на штеточине, јер су многе животињске врсте истријебљене.

- Криволов цвјета на све стране Приморја - каже се у саопштењу Омладинског еколошког покрета из Херцег Новог. Изостала је обећана помоћ Ратне морнари-

ције ВЈ, такође и МУП Црне Горе, луčkih капетања и других. Еко-патроле које су недавно формирane су без паре и техничких средстава за рад.

- Велики број грађана упућује оптужбе на рачун МУП-какој у Омладинском еколошком покрету.

- Све чешће се, нажалост, чује да полиција на овим просторима заправо зна ко су динамиташи. Неки од њих буду и приведени, али их убрзо пуштају на слободу по партијској, или некој сличној основи! Послије тога они опет настављају са истим "занатом".

Млади еколози истичу да су покушали да добију детаљније информације о свему овоме од републичког инспектора за лов, али га нису могли пронаći.

- Да апсурд буде већи у току је доношење Закона о морском рибарству који вјероватно, нико неће спроводити, што је случај и с овим који је на снази - пише даље у саопштењу Омладинског еколошког покрета из Херцег Новог.

- Министарство пољопривреде и рибарства дало је обећање да ће заштитити делфине алексом новог Закона. Каква иронија!

Питајују на крају министре у републичкој влади да ли им је савјест мирна, млади еколози констатују да Црна Гора неће још дugo бити ни европска, ни цивилизована, а још мање еколошка држава.

- Јавно вас позивамо - стоји у поруци младих херцегновских еколоха надлежним министрима у Влади РЦГ - да послије овога инцидента поднесете оставке јер је очигледно да ви само до-принесите оваквом стању које Црну Гору води у еколошку катастрофу.

С. Ш. Г.

ЕУРО - НАШ НОВАЦ

• Евро је јединствена валута и законско средство издавања у Аустрији, Белгији, Финској, Француској, Грчкој, Холандији, Ирској, Јапану, Луксембургу, Њемачкој, Португалији и Шпанији (Еуроленг), али ће и Андора, Ватикан, Монако, Сан Марино и Црна Гора њиме замјенити своје валуте почев од 1. јануара 2002. године

До 31. марта 2002. године марка је законско средство плаћања, заједно са евром. У том периоду она се може мијењати за евро у Централној банци Црне Горе - на шалтерима ЗОП-а и у пословним банкама (овлашћења од Централне банке ЦГ су добили Подгоричка банка, Црногорска комерцијална банка, Хипотекарна банка и Европска банка, које немају своје шалтере у Будви тако да се замјена врши само у ЦБ-у - ЗОП-у). Од 1. априла марком се може плаћати, али се и

даље може мијењати код Централне банке Црне Горе. Бундесбанка ће их мијењати за евро у неограниченом временском периоду.

У Централној банци, на шалтерима ЗОП-а, можете замјенити 5.000 марака без провизије. За износ од 5.000 до 10.000 у Централној банци се наплаћује провизија од 0,5 одсто, што значи да ћете за замјену 5.000 марака платити 25 марака, односно 50 марака за замјену 10.000 марака. Ако хоћете да замјенити преко 10.000 ма-

рака потребно је да отворите рачун у пословној банци.

Руководилац пословне јединице Централне банке Црне Горе у Будви, Вукашин Вуле Анђушић, истиче да је замјена новца од стране грађана чак и у Будви премашила сва очекивања. Он је апеловао на грађане да дају предност привреди и тако јој омогуће да функционише, рекавши да ће Централна банка ЦГ у Подгорици вршити замјену инакон 31. марта (све до 30. јуна 2002.). Д. П.

ПОРЕСКЕ РЕГИСТАР КАСЕ

• Пејсаж једесет власника трговинских и ујосаштељских радњи са поручује ојештавије Будва склопио са Дирекцијом јавних промета уговор о куповини пореских регистар каса • То је 90 одсто од укупног броја пореских обвезника у нашој ојештавији • Уговори склоњени у периоду од јануара до 10. децембра прошле године

У Републичкој финансијској полицији у Будви истичу да је до сада инсталирано триста, а фискализовано двестаосамдесет пореских регистар каса. Уговоре о куповини регистар каса још нијесу склопили углавном вла-

сници трговинских радњи и биће против свих по-кренут прекршајни поступак и изречене казне које износе од 800 до 1040 ма-

рака, а не користе их. Постојећа контрола је показала да то не чини 50 одсто пореских обвезника у општини Будва, ријечи су надлежних у Републичкој финансиској полицији у Будви.

Д. П.

ОГЛАС

Међународна организација за развој туризма СЕЕД коју је основала Свјетска банка, позива све који имају идеју и посједују добар развојни пројекат у туризму да се јаве у просторије ове организације. Право пријављивања идеја или пројекта имају сви, од индивидуалаца (приватних лица) до малих и средњих туристичких предузећа у приватном власништву, на територији Будванске општине.

У зависности од квалитета понуђених идеја или пројеката постоји могућност кредитирања.

За потпунију информацију обратите се на тел: 451-259 или лично на Саборни згради "Југа Банке" (Стара Пошта) од 8.00 до 16.00 часова. Суботом и недељом не радимо.

ПОСЛИЈЕ 12 ГОДИНА

ЦРНА ГОРА У КАТАЛОЗИМА ТУИ-а

• Први пуш, послије 12 година, Црна Гора, уз Хрватску и Словенију, застапљена у катализма њемачкој штроблерашори ТУИ-а који се штампају у скоро милионском штразу.

Ријеч је, углавном, о хотелима на будванској и улицама ривијери. У припреми ових хотела за наредну сезону значајну по-

моћ пружиће и њемачки инвестициони фонд ДЕГ који ће учествовати и у власничкој структури будућег заједничког предузећа

"Аква регија". Он ће обезбедити снабдевање водом и одвод отпадних вода на Црногорском приморју и Цетињу. Д. П.

БОЉЕ "ХАЛО" СА ЛАСТВОМ И ЈАЗОМ

Због квара на примарном каблу телефонским претплатницима са подручја мјесних јавнадима "Ластва Грбаљска" и "Јаз" телефони нијесу били у функцији у периоду од 6. до 13. јануара, када је вршена замјена

око 450 метара примарног кабла.

Након отклањања квара обезбиђена је квалитетнија веза за око 350 двојничких телефона на овом подручју, али ће трајно решење проблема, истичу надле-

жни у Телекомуникационом центру у Будви, бити једино најављено дигитализација и осавремењавање и овог дијела мреже, у најскоријој будућности, јер је 90 одсто мреже већ дигитализовано. Д. П.

ПОКЛОНИ ЗА РАСЕЉЕНИКЕ СА КОСОВА

Братство православне омладине "Света Тројица" из Будве организовало је и спровело хуманитарну акцију прикупљања помоћи за расељена лица са Косова

и Метохије која бораве на подручју општине Будва. Ова хуманитарна акција одржана је у периоду од 31. децембра прошле до 7. јануара ове године и у оквиру

ње је прикупљено и уручену укупно 130 новогодишњих поклон пакетића за децу, као и 10 пакета гардеробе.

Д. П.

Актуелности

ПРЕЗЕНТАЦИЈА МАШИНА ЗА ДЕСАЛИНИЗАЦИЈУ

ВОДА ЗА ПИЋЕ ИЗ - МОРА

Машине још принципију реверзибилне осмозе уз мали урошак енергије могу дневно да произведу 3-300 тона воде за пиење. Овакве машине већ више година се користе у Африци, на Средњем Истоку и Карибским острвима, а појединачно су за њошкоје и моћностима добијања крешица за куповину десалинатора.

Јавно предузеће за управљање морских дормом у сарадњи са компанијом „Франс фарма“ организовало је 18. јануара презентацију машине за десалинатора које раде по принципима модерне технологије претварања морске воде у слатку. На презентацији у хотелу „Могрен“, уз бројне представнике предузећа из наше општине и околине, представници француске фирме „Одмер“ која производи ове машине говорили су о њиховим техничким могућностима и условима и начинима премјене и употребе.

Француска фирма „Од-

мер“, коју у нашој земљи заступа компанија „Франс фарма“, је већ дужи низ година специјализована за производњу оваквих машини које се увек користе на подручјима где нема достојан воде за пиење - Африка, Средњи Исток, Карибска острва. Ови десалинатори могу дневно да произведе, зависно од капацитета, 3 до 300 тона воде за пиење на принципу реверзибилне осмозе. Реверзибилна осмоза је, како је објашњено, феномен који настаје реверзијом природног процеса осмозе, односно тако што се на раствор веће концентрације соли примијени

спољашњи притисак који је већи од осмотског притиска. Ово је најчешће применењивани начин пречишћавања слане воде уз коришћење малих количина енергije.

Десалинатори овог производа могу се користити у разне сврхе - у пољопривреди, хотелима, ресторанима па и читавим насељима. Производе се и дизајнирају према захтевима и потребама потрошача, а могу бити на носилкама или на контејнерима. Опремљени су и системом за повраћај енергије и аутономним генератором струје, или одвојено.

Цијена десалинатора, без пореза, који производи три тона питке воде дневно је 9.451 евра, а десалинатора који производи седам тона воде 10.500 евра. У цијену је укључена пумпа и меке мембрane за додатну филтрацију које трају седам година. Посебна УВ лампа која служи за бактериолошко и вирусно пречишћавање воде кошта 1.500 евра.

Десалинатори ће се можи набавити и на кредит како су на презентацији сопственици представници Црногорске комерцијалне

Б.М.С.

УДРУЖЕЊЕ НОВИНАРА ЦРНЕ ГОРЕ

ЗА ПРЕДСЈЕДНИКА ИЗАБРАН САВО ГРЕГОВИЋ

На изборној скupштини Удружења новинара Црне Горе, одржаној у Нишићу 23. јануара, за предсједника Удружења изабран је Саво Греговић, новинар „Вечерњих новости“ и стални сарадник нашег листа. Он је по прописаној процедуре за избор предсједника Удружења изабран пошто је добио највише гласова између кандидата за чланове Управног одбора. Саво

Греговић је до сада био члан Управног одбора Удружења новинара Црне Горе и делегат Скупштини Савеза новинара Југославије. Раније је био члан више органа Удружења новинара а добитник је и више новинарских награда. Изабран је и нови Управни одбор УНЦ од девет чланова, Надзорни одбор, пет члanova Управног одбора Савеза новинара Југославије

и 30 делегата за Скупштину Савеза новинара Југославије.

На скupштини којом је обиљежена 56. годишњица Удружења новинара Црне Горе и 131 година новинарства у Црној Гори, доđијељене су и новинарске награде. Награду за животно дјело „Вељко Влаховић“ добио је Митар Зековић, дугогодишњи главни и одговорни уредник листа „Електропривреда“,

прву годишњу награду Драгослав Милачић („Побједа“), другу Велиша Каџић (дописник „Вечерњих новости“), трећу Горан Бјелановић („ЈУ-инфо“), а награду за репортажу „Бошко Пушоњић“ Небојша Бошковић („Дан“). Специјална награда додијељена је Владиславу Ашанину, доскорашем главном и одговорном уреднику листа „Дан“. В.М.С.

Б.М.С.

СТРАНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ВОДОСНАБДИЈЕВАЊА,
КАНАЛИЗАЦИЈЕ И ОДЛАГАЊЕ ЧВРСТОГ ОТПАДА

КООРДИНАЦИЈА ПРЕКО „АКВА-РЕГИЈЕ“

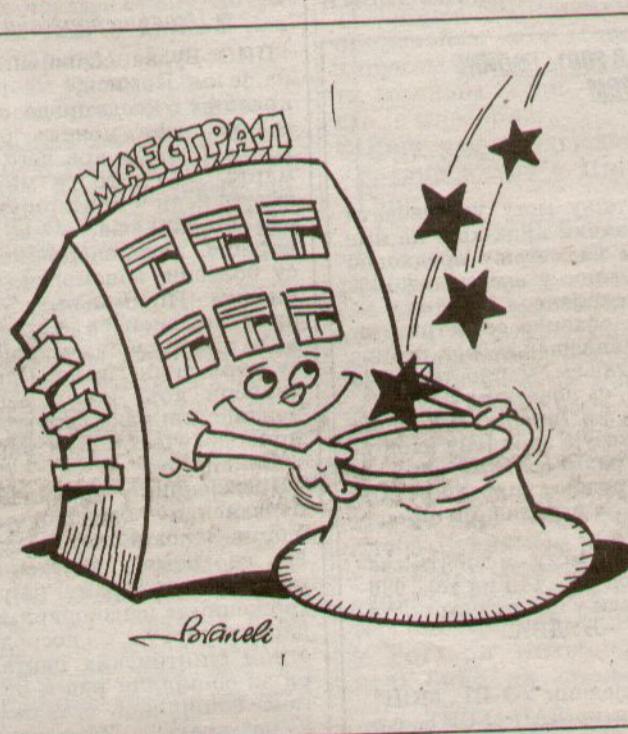
Сва улађења заинтересованих странних инвеститора ићуће ће преко новоосноване јавној регионалној превузења

Министарство заштите животне средине и уређења простора у Влади РЦГ организовало је 30. јануара у Будви састанак са представницима Српске банке, Европске агенције за реконструкцију, Њемачке банке за развој, Њемачког инвестиционог фонда и више аустријских и њемачких институција, на коме је постигнут договор да се координација свих улагања у пројекте Владе Црне Горе за побољшање водоснабдивења, канализацију и одлагање чврстог отпада.

В.М.С.

снабдивења, канализације и одлагање чврстог отпада за подручје пријомских општина, Цетиња и Горње Зете, врши преко јавног регионалног предузећа „Аква регија“.

Реализација ових пројеката одвија се у складу са Мастер планом за развој туризма, а урадиће се и посебни мастер планови за водоснабдивење, канализацију и одлагање чврстог отпада.

Б.М.С.

КОМЕНТАР

РАСПРОДАЈА БОГАТСТВА

Осташе наш хоћелијер без још једног - хоћела. Руси су купили „Ас“, некада веома појуљарни хоћел у чијим се холовима и на шерасама тишака јединама домаћи, још више стране свијета. Фирма „Сибенергересурс“ из Москве плашила је овај објекат 5 милиона марака.

У шројном уговору, чији су почињачи ХТП „Будванска ривијера“, московска фирма и Влада РЦГ, „Урађен“ је и инвестициони план који предвиђа улађење у износу од 22 милиона марака у сањају и агломерацију овога објекта. Наравно ог стране кујца. До краја 2003. године ћије послаје биши завршени и „Ас“ ће имати чешири звездице, како што међународно туристичко тражишице ради.

Нешто мало раније продаје је и хоћел „Маестрал“, један од најбољих објеката не само „Будванске ривијере“. И њећа су купили странци: словеначка фирма „Хий“ из Нове Горице је за поизнанији милочерски хоћел издавала 9,5 милиона марака. И у овом случају се кујац обавеза да у року од две године у нове садржаје „Маестрала“ уложи 20 милиона марака.

Око продаје ових хоћела мишљења су - појијељена. Није мало оних који кришију ове послове, смештаји га приватизација, изведена објуђивањем најбољих објеката, не доноси добро. Најпрвије су сајласни и најчешће о појеме причају у опозиционим странкама у ошићинском парламенту. Опет највише у СНП, чији су одборници смили обиман мешавија о накарданој приватизацији у нашем највећем превузењу, које ће појавијеши на „увиј“ Скујшићи. И међу радничима је прилично оних који смештају да се цијо појадије воги доле који су овако највише у најужем кругу, да њих о појеме ама баш нико ништа не зна, иако се ради дјелично и о њиховој имовини. Ново, друго или паралелно синдикално руководство, које је недавно изабрано у овој кући, највије је да ће једна од њихових тема бити и продаја хоћела и других објеката. Акционије ће појадије у овом појему да се са овим појадом пресећаје, јер ако се овако најавије будванско ујостишљевско превузење ће останти без својих највећијих објеката. Поред појенутих хоћела продаје су виле „Балкан“ и „Манојловић“, а пратијиви ресоран „Сунце“ у центру Будве, бар „Касијело“ у Петровију... А најављена је продаја „Авале“, „Мојре“ и још неких објеката.

Руководство „Будванске ривијере“ одбацује ојуђује, убијејено да ради - праву ствар. Ојлашајуји се недавно појадом продаје „Аса“, директор ове куће је казао да је начињен добар појад, да је овај хоћел веома запуштен јер се у њећа гоју није улађало, а једно вријеме је био и заштитијен. И овај хоћел и „Маестрал“ ће се дожијеши досадашње раднике, јер што је услов из уговора са кућицама, а објекти ће радији цијеле године.

Тачно је да се наши хоћели и други ујостишљевски објекти налазе у веома лошем стању („Маестрал“ је ишак мноштво боле очуван ог „Аса“), да радије свеа неколико мјесеци ћешири, да не испуњавају међународне стандарде... Но, што је и што да ће милиона марака вриједи и само звије куће на значајној локацијама од оних на којима се налазије продајни хоћели, да и само земљиште око њих вриједи више од цијене која је за хоћеле добијена! А што земљиште је пошло у „пакету“ са хоћелима. Вјероватно је, да ће ћије хоћели радији можда и цијеле године, уколико у њих буде уложено онолико паре колико је обећано. Но, свако разуман зна да ће зарада ићи у цеј нових кујаца, странаца. Шта ћемо ми имати ог штоје кориснишће појенеши ће узети држава на име појада.

И туристички сусједи Будве и њене ривијере су на великом мукама. И у Улцињу и у Бару, и дуж лијеје Боке Которске. Но, што јеши хоћелијери не распровају хоћеле, вјероватно у нади да најавији болији дани, да ће домаћи и страни туристи бити и масовни и више мјесеци присући. А ог шах паре, што неке дотације или донације, ће се агломерији они који су у појем стању како би задовољили основне стандарде. И када појадоју времена добра, добијаје се нове звездице, јер ће ћије хоћели имати за што појаде садржаје.

Можда је пребало нештоје ослушнуши о колета сјуја и са сјевера. Мало пречекаји, бити и ојрзенији... Овако остављамо без хоћела (њих нико не носи ојаде, стају у обрану они који вриједи продају, а притом не кажу да ће носиши не мале суме ог зараде шаком ћешири) а појаду и пријатиљи који су у појем стању како би били јакији кајије они додирају. И без још мноштво чешири, штоје претставља наше највеће бојаштво. Мислим на ошићину Будву и њене природне ресурсе.

Саво ГРЕГОВИЋ

Интервју Приморских новина

ВЕЛИБОР ЗОЛАК, КРЕАТИВНИ ДИРЕКТОР АМС COMUNICATIONS, БУДВА:

ОБОЖАВАМ НОВЕ ПРОЈЕКТЕ

● Држави сам се био позајмио као већ стабилизовани приватни бизнисмен ● Видео и ТВ продукција са шри сирашешка јавља ● Велики фестивал не треба да буде љетња варијанта чије је продукше гледа свеа 200-300 људи ● Трендови у туризму су као и у моди - таје елиша штије и маса ● Нова димензија овојогашњих „Дана Будве у Прагу“

● Шта сада радите?

- Свакшта сам радио. Незавршени послови, неиспуњени планови, али и море жеља, нове амбиције, нови пројекти. Ово је мјесец у којем сам посебно размишљао о прошлјој години у којој сам се поново себи вратио, након три године које сам позајмио држави. Ипак сам приватник од 1989. године и научио сам да сам кројим своју судбину и да зависим од сопствених способности. Још из оне старе Југославије. То је скоро 13 година. Један сам од првих приватника који је направио приватно предузеће још у оној старој, великој, социјалистичкој, обећавајућој Југославији. Мислим да је то најважније. Тога се присјећам у овом тренутку.

● Најважнији тренутак у Вашем животу?

- Најважнији тренутак у мом животу био је када сам одлучио да више не будем директор Града театра... Отворио сам ресторан, врхунски, и објавио прву књигу „13 легенди ЎУ бизниса - како смо успјели“ која је одмах постала хит. То је данас књига веома читана и у Хрватској, Словенији, Босни, Македонији; свудје је уврштена као литература на факултетима за менаџмент и економским факултетима.

● Шта сте Ви уствари?

- Увијек сам ишао у нове пројекте, сасвим свеједно да ли су то ресторани, књиге, спортски турнири, бизнис с новцем, маркетинг, менаџмент, тако да сам се у једном тренутку запитао шта сам ја у ствари? На крају имам образовање и шоловање које сам свих ових година усавршавао. Ја сам у суштини пројект менаџер и обожавам нове пројекте зато што значе увијек улазак у неизвјесност, у ризик. На крају крајева, никада не знате како ће пројекат завршити.

● Основали сте видео и ТВ продукцију?

- Држави сам се позајмио као већ стабилизовани приватни бизнисмен са осам - девет година приватног бизниса иза себе. Данас сам се вратио својој првој, основној професији за коју сам се школовао четири године и основао видео и ТВ продукцију којој сам одредио три стратешка права. Прво, ТВ новински сервис за све тв куће изван Црне Горе (а како ми ТВ Црне Горе „краде“ снимке, непланирано бесплатно радим и за ТВ Црне Горе).

Друго, продукције тв емисија магазинског типа. Покренуо сам „АМЦ-ово свијет туризма“ који ће у зимском периоду да се емитује једном у два - три мјесеца на различитим комерцијалним и државним тв станицама (две су већ емитоване), у љетњем периоду једном мјесечно. До јесени ћу покренути још два тv магазина специјализована и на њиховој припреми ових дана радим. Један ће се звати „АМЦ-ово свијет вина“, а други „АМЦ-ово свијет пива“.

И трећи сегмент, сада објективно најзначајнији, јесу пословни и туристички филмови. Ових дана интензивно снимам туристички филм о Будви, тако да ћете мене и моју екипу видjetи на улицама и у кафићу, на трговима Будве и у неким касним или чудним часовима.

● Шта још радите?

Интензивно припремам, следећи магазин „Свијет туризма“, а везан је за пут у Словачку и Братиславу крајем јануара. Сате и сате проводим на интернету и прикупљам све информације везане за културу, гастрономију, историју, туризам и економију Словачке. Наредни свијет туризма приказаће нешто што ће нашим људима помало изгледати невјероватно, а то је да је далека и хладна Словачка далеко више винска земља него топла медитеранска Црна Гора. Приказаћемо подручје Малих Карпата где су словачки виноградари и производи вина направили једну туристичку атракцију коју су назвали „Вински пут“. То путовање се састоји од обиласка села, винограда, винских подрума, ресторана, и пробања вина на свим локацијама. Винска тута какву може пожељети сваки љубитељ вина, енотек или љубитељ кулинарских специјалитета. Емисија ће приказати невјероватну енергију и знање које становници подручја Малих Карпата улажу у производњу грожђа и вина тамо где можда нико то не очекује. Приказаћемо и чувени словачки гастрономски специјалитет. Приказаћемо како се спрема печена гуска и једно село које се зове Словенски гроб, у којем има више ресторана у којима се служи печена гуска него на цијелој Будванској ривијери рибљих ресторана.

● Завршавате пројекат фестивала тржишних

комуникација који ће обухватити фестивал радио спотова, тv спотова, плаката и осталых реклами мате-ријала.

Фестивал радим партнери са РТС, као највећом ТВ на Балкану. Са црногорске стране ћу у Фестивал укључити или ТВ Црне Горе или нову комерцијалну

ном часопису „Мобил арт“, а чије су дјелове пренијеле све дневне новине, изазвао велику пажњу и изненађење, али сам морао да кажем што сам рекао, чак и без обзира што је то било упућено првом човјеку државе, којег иначе волим и драг ми је пријатељ. Нормално, човјеку који се јавио

заједно са 30 другара, из Херцег Новог, Котора, Тивта, Улциња, Бара и Будве. Сваког четртка имамо госта предавача, лијепо вечерамо, размијенимо информације и мишљење о актуелним проблемима. Први сам предсједник првог Ротари клуба у Црној Гори, Ротари клуба Подгорица, а сада сам секретар Ротари клуба Будва. Велика обавеза и велико признање. У Клубу за сада имамо и три dame што нам дружење четвртком чини пријатнијим.

Када сте у Ротарију, ви сте свугде у свијету и сви свијет је са вама. Као ротаријанац обавезан сам да - када сам на путу - присуствујем састанку Ротари клуба у граду у којем се налазим. Радујем се што ћу наредних дана присуствовать састанку ротаријанаца у Братислави и Прагу. Невјероватне могућности пружа Роатари, ако сте човјек од комуникације и човјек од покрета. Када смо правили велику промоцију Монографије о Црној Гори, коју је формално издао Ђорђо Мондатори, у Барију и Пуљи прије двије-три године окупили смо елиту Пуље. Све највеће судије, бизнисмене, политичаре, италијанску аристократију. Шифра је била Ротари. Такву елиту и такву пажњу смо успјели изазвати искључиво што смо у организацији те промоције у Барију укључили Ротари клуб Бари чији су чланови, на пример, и свим Црногорцима познати Ди-вела.

У Прагу ћу, исто тако, присуствовать састанку Ротари клуба у елитном хотелу „Париз“ где ћу тражити и засигурно добити подршку организовању „Дана Будве у Прагу“. Ако тај клуб стане иза презентације, у шта не сумњам, имаћемо елиту Прага и Чешке на нашој презентацији, а трендови у туризму су као и у моди - где иде елита ту иде и маса.

● Прије нешто више од

пола године у Будви је формирало Друштво пријатеља Прага у Будви, убрзо послије обновљања Друштва пријатеља Будве у Прагу. Ви сте изабрали за првог предсједника. Хоћете ли нам рећи, пред пут у Чешку, где ћете се срећти са чешким министром туризма Петром Лахнитом, да ли ћете овај сусрет искористити и за договор око активности Дру-

штва пријатеља Прага у Будви у вези овогодишње презентације Будве у Прагу, као и Прага у Будви?

- Очито је да су напори које смо улагали у његовање пријатељских односа са Министарством туризма Чешке, још док сам био директор Туристичке организације Црне Горе, дали добре резултате. Са представницима општине Праг IV, а под покровитељством и у организацији наше општине, припремили смо план презентације Будве у Прагу под насловом „Дана Будве у Прагу“, у периоду од 11. до 14. априла 2002. године, а договорили смо и „Дане Прага у Будви“ који ће се одржати од 24. до 26. априла 2002. године. Припреме „Дана Будве у Прагу“ почеле су на вријеме и вјерујем да ће представљати веома успешну презентацију и Будве и Црне Горе у Прагу и Чешкој.

Нова димензија овогодишњих „Дана Будве“ биће и организовање ликовне колоније будванских сликара у Прагу (седам дана прије почетка манифестације) а слике направљене у Чешкој биће одмах изложене у Чешкој.

Поред локовне колоније и изложбе Данија Будве ће укључивати и прес конференције наших представника, затим Дани традиционалне приморске кухиње, пословне сусрете представника из Будве и Прага, солистички концерт једне од младих нада будванске озбиљне музике, а посебно ће се презентовати и видео фильм о Будви и организовати изложба постера и проспеката наставиће се у холу општине Праг IV до почетка главне туристичке сезоне. С друге стране, помажемо и у реализацији „Дана Прага у Будви“ у оквиру којих ће се, између остalog, одржати и Дани чешке кухиње.

● Припремате се да постанете мајstor меџијамента?

- Ове године ће стићи међународна титула МБА - магистар менаџмента јер ћу магистарски рад бранити у Европском центру за мир и развој. Рад сам завршио: теза је прихваћена на Академском савјету у Паризу, а наслов теме је „Управљање маркетингом туристичке дестинације“.

У раду се посебно осврћем на примерје Црне Горе.

Разговара:
Драган ЦВИЈОВИЋ

Научио сам да зависим од сопствене способности: Велибор Золак

Луци и догађаји

КАКО ЈЕ ДОЧЕКАНА НОВА ГОДИНА И БОЖИЋ

ДОЧЕК НА ТРГУ
УЗ ПОМОЋ ГРАЂАНА

● Умјесно оиштине Будва која је ове године одустала од организације дочека Нове 2002. године на отвореном простору исјерг хошела „Мојрен“ као организатор се појавило Удружење привредника Будве. ● За ше поштребе удружење скончало укупно 86.155 марака од својих чланова и других грађана, организација и установа.

Општина Будва је уплатила обећану суму у износу од 15.000 марака. Чак је, послије измирења свих организационих трошка и плаћања, преостао износ који ће се, истичу организатори, утрошити за организовање традиционалног овогодишњег пролећног маскенбала, од стране „Фештађуна“, истичу Ј. и то Никлановић и Миодраг Ј. Радоњић, којима је, како кажу, као што не могу да објаве комплетан список овогодишњих спонзора и донатора, међу којима је Општина свакако најзначајнији и највећи.

На Тргу испред „Могрена“ наступили су 31. децембра и 1. јануара: Момчило Бајагић-Бајага и „Инструктори“, „Романа“ са петочланим бендом, рок група „Неверне бебе“. Невријеме је прве вечери, за сам дочек, омело планирани наступ ученика будванских школа и дјеце из вртића.

Првог јануара одржан је и традиционални новогодишњи концерт у извођењу Градске музике Будве и Глазбено-просветног дру-

штва Тиват. Жири је додијелио награду за уређење простора испред цркве Светог Ивана Јосипу Марковићу из Будве.

- Акција под називом „Грађани могу и сами“ је успјела, али то треба да се ради систематски током цијеле године. Ми смо радили волонтерски и са подршком грађана. Удружење привредника Будве ће и даље радити, практично од данас, да оживи зимски туризам у Будви. Зато позивамо омладину Будве и све грађане који имају неку идеју која би томе доприњела да је изнесу и да приступимо њеној реализацији-истичу, између остalog, Крсто Никлановић и Миодраг Радоњић у име организатора веома успјешног и за релативно кратко вријеме од десетак дана, организованог дочека Нове 2002. године.

Иначе, дочек је организован и у Гранд хотелу „Авале“ (организује се од отварања нове „Авале“ 1984. године), уз учешће Гоце Тржан, Мића Вујовића, Емине Чиковић, Весне Мирковић и оркестра „Забрањено во-

ће“.

Поред „Авале“, Нова година је дочекана и у хотелима „Александар“ и „Парк“ „Могрен“ у Будви, „Сплендиду“ у Бечићима, „4. јулу“ у Петровцу, као и у „Јовани“, „Аквамарину“, „Адмиралу“. Слично је било и у многобројним ресторанима и кафићима на Будванској ривијери. Нову годину је у Будви дочекала и већа група Словенаца, Словака, Албанаца, албанских држављана из Републике Албаније, држављана Републике Српске, као и мањи број Руса и других.

Најважније је да је све протекло у миру, и без иједног инцидента, саопштио нам је начелник Одјељења безбиједности у Будви, Зоран Улама.

И Божић је протекао у

миру уз традиционално налагање бадњака испред цркава и манастира и уобичајено дружење у кругу породице и пријатеља. Истина, било је пуцњаве, али све је протекло у најбољем реду.

И дочек православне Нове године је обиљежен на традиционални начин.

Д. ЦВИЈОВИЋ

БАДЊИ ДАН СВЕЧАНО ОБИЉЕЖЕН ШИРОМ НАШЕ ОПШТИНЕ

БАДЊАЦИ И НА СТАЊЕВИЋИМА

● Освећење бадњака пред црквом Свете Тројице, манастира Стјаневићи ће се бадњаци први пут налажу послије 1839. године, обавио Мишройолић Амфилохије

Мишройолић Амфилохије освећује Бадњаке

На подручју читаве општине, од манастира Подластва до Градишта и Стјаневића, пред више православних храмова свечано су налагани бадњаци, а овогодишњи Бадњи дан обиљежило је налагanje бадњака испред манастира Стјаневићи. Догодило се то први пут послије више од 160 година јер су бадњаци пред овом подлогом налажени тек 1839. године.

Пред обновљеном црквом Свете Тројице мана-

стира Стјаневића бадњаци су донијети из Побора, али и из околних места, а освећење бадњака обавио је Његово високопреосвећенство митрополит црногорско-приморски Амфилохије са свештенством.

- Пред манастиром Стјаневићи, древном светињом из времена Немањића, Лазаревића, Црнојевића и Петровића, ево опет послије 163 године налажу бадњаци. Овај манастир је дуго времена био заборављен, али је прије неколико година почeo да се обнавља па ће поново

бити светиља и духовно средиште овог краја и шире околине-река је, између остalog, митрополит Амфилохије обраћајући се окупљеном народу који је на Бадњи дан на Стјаневиће пристигао из Побора, Будве и околних места.

Бадњаци су уз присуство великог броја вјерника и поштовалаца налагани и пред манастирима Подластва, Подмаине-Подструг, Прасквица, Режевићи и Градишта и црквама Свете Тројице и Свете Петке.

В.М.С.

МИСИЈА ОЦА ЉУБА

Мало људи у Будви не зна оца Љуба. Јер тако га, једноставно, зову сви. Њега и није тешко упознати јер је увјек са својим народом, са њим дијели добро и зло. Зато су га још у Босни прозвали „народни поп“. У Босни је провео као свештеник 31 годину прије него што ће га рат потjerati да је напусти, накратко и привремено, како је у почетку бар мислио.

У Будву је дошао код кћерке и зета у мају 1992. године, нерадо и тешка срца напуштајући Босну и Кању у којем је био парохијски свештеник, иако је дошао само на неколико мјесеци јер се тамо више nije moglo.

Поставши свјестан да му повратка нема и да мора овде остати, обраћа се митрополиту господину Амфилохију и које га, послије око годину дана чекања, поставља за пароха цркве Свете Тројице у Будви.

- Једно је као свештеник, радити у Босни а друго овде у Будви-истиче. - Због обичаја који су нешто друшчији. Примјера ради, Срби у Босни су увијек за славу имали колјиво, тј. жито, док овде православци на тај дан славе нијесу имали обичај да припремају жито. И ту је, у неку руку била, моја мисија: да скхвате да је потребно на

дан славе имају жито које представља васкрсење. То је велика симболика.

Оца Љубо каже да у цркви Свете Тројице у Будви није било вјенчања све до 1990. године. - Тај број сада, Богу хвала, из године у

Народни поп: Љубомир Бурешновић

годину расте и обави се у просјеку по десет вјенчања сваке године. Имамо и доста крштења од новорођенчади до 60 година-истиче.

Најчешће су то, ипак, двадесетогодишњаци, који се поучавају основним истинама православља и тада сазнају да је крштење-друго рађање. Тада се постаје члан цркве Христове. Мени је највећа радост и награда када ми послије неколико дана неко од новокрштених приђе

и каже: „Оче, откада ме крстисте, отада ми иде све по воли“.

Када је ријеч о исповије-дању, будвански парох каже:

- Овде у Будви сусрјијем се са различitim људима и њиховим исповијестима. То су најчешће усамљеници, Будвани и људи који долазе са стране. Него, и ја сам дошао са стране и добро их све разумијем, и ако понекада помислим да би можда и мене требало неко да саслуша и чује моју исповијест.

Света Тројица је све посјећенија, а љети је отворена све до иза поноћи.

Прву божју службу отац Љубо је одржао 14. јануара 1962. године у Бусовачи, послије једномјесечне праксе у Зеници у цркви Рођења Пресвете Богородице. У Бусовачи је направио и двије цркве из темеља, од 1966. до 1968. године. Под његовим руководством сада јакон Славољуб Радојковић фрескопише, од 1997. године цркву Свете Тројице у Будви, пошто је добијен благослов од митрополита Амфилохија за којега га, како каже, веже и заједничко школовање у Призренској богословији у генерацији која је почела своје школовање 1958. године.

Д. ЦВИЈОВИЋ

IN MEMORIAM

СВЕ ЈЕ БИЛО МОРЕ

Умрла је Зора Лукетић, тиха и добра Будванска.

Рођена је у својој Будви, у кући уз градски бедем, о који су се разбијали таласи и мировало море - „као уље“, које се сунчаним зрацима разметало у топлој љепоти-до љепоте душе.

Из значајне породице трговца Луке Лукетића (два сина су били борци Ослободилачког рата и значајни културни радници, Стево, истакнути вајар и Миро, доктор наука).

И Зора је имала значајно признање у свом зва-

њу. Била је финансијски експерт и дугогодишњи финансијски руководилац „Зета филм“ у Будви.

Многи Будвани су затечени необичним крајем своje мирне и добре супружанке, вјечно озареног лика и са много разбора.

Како то у приморском мјесту бива, сви стари знанци и суграђани су затечени њеним крајем који је својствен страстевним приврженцима свог краја и људи чији су дио.

Тражила је да јој се прах развије у море.

Она је свој прах завје-

штала мору, као вјечни спој њеног града, племена и мора.

Будва њене младости је ипак била, и ако далеко од великих центара, позната и признатата. Младе девојке њеног времена пуне грације и духа, образоване по највећим центрима, као и оне које су остале у Будви, биле су највећи склад њен.

Зора је, све што је било дио ње, оставила плавој пучници чији таласи заплускују овј измијењени град, као оду вјечне љубави за њега.

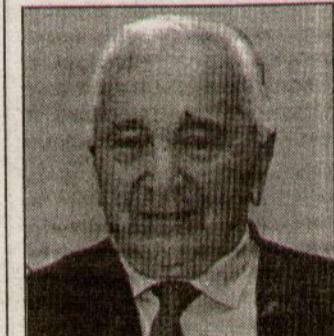
П. БАНОВИЋ

IN MEMORIAM

ЈОВО МИЛУТИНОВИЋ

Јова Милутиновића људи су цијенили и вољели. Један због тога што им је несебично помагао у разним животним проблемима, други због тога што су цијенили доброчинства која је ради другима. Био је успјешан и добар привредник, господин са личним шармом и манирима, духовит, са израженим смислом за шалу, човјек који се радо виђао и на весељима и на жалостима. Многи гости и пријатељи који су долазили са стране у нашу средину, Јова су доживљавали, а у смислу карактера и менталитета, као типичног човјека наше средине. Наглашеним могућностима да се уклопи у свако друштво, независно од генерацијског јаза био је човјек од ау-

торитета и уважавања. Мироје је завађене људе, рјешавају проблеме око поделе

имовине у пријатељским породицама, савјетовао људе. Највише је помагао онима којима су врата одређених канцеларија и институција била недоступна. Јегова дјела и доброжинства биће препрека заборава.

Иво АРМЕНКО

Јово Милутиновић је својим животом и самопријегорним радом оставио дубок траг у средини у којој је живио и радио. По свему што га је карактерисало као човјека слободно се може рећи да припада плејади најујгледнијих људи овог краја. Сигуран сам да ће се сјећање на њега у народу дуже задржати.

Његова дјела и доброжинства биће препрека заборава.

Записи

СЕЛИМА У ПОХОДЕ

КАДА ДОЂЕШ У СЛАЊИНУ...

Једно од паштровских села у којима је живот практично замро још пре 50 и више година је и Слањина (Славонина, Славоњина) која се издига изнад Милочера и Светог Стефана на надморској висини од око 300 метара. Последњи

преноћити. Станко често посјећује свој маслињак и село, покушавајући да га поврати. Куће су све махом порушене и неупотребљиве.

Некада је у Слањини живјело неколико породица: познато братство Нобиле. Било их је неколико кућа и

брата Клапавице и Мушуни или се претпоставља да још има једна породица Мушуна у Америци. Куће Клапавице купили су Стјепчевићи и ту живјели једно краће вријеме.

Испод села Рустова је гробље познато по томе што су

Дешаљ из Слањине

стални становник који је живио у том селу био је Лазо Томов Граџун, прича нам Панто Митровић, један од најстаријих Паштровића.

Раније се до Слањине долазило пешачким, а данас колским путем преко Челобрада. Већи дио тог пута је бетониран послиje земљотреса, али је још остало око 600-700 метара макадама.

Међе су свуда около, чак и по шумама. Зна се тачно шта је чије, колико је. Све је уписано у старе аустријске карте и катастре. Чак и маслине којих више нема много. Чим смо дошли пријукао нас је поглед на маслињак Станка Митровића који још долази и одржава свој прелијепи маслињак. Испод Станковог маслињака налази се и једна кампа - кућица у којој се може и

били су познати по својој сушности нарочито према Аустрији.

Задњи Нобиле је одселио 1937. године, преселивши на Косово. Данас су остале још двије њихове породице које живе у Зрењанину.

Поред Нобила, ту је живјела и једна породица Граџуна, нестала 1946. године.

Митровићи су ту живјели прије 300 година, а послије су се преселили у Подличак и Пржно. Затим братство Ђељак. И данас постоји кућа Ђељака, додуше као рушевина. Братство Радовића је живјело између Слањине и Челобрада.

Издан Слањине се налази и село Рустово. Данас у њему живе двије куће Граџуна. Видо и Митар, са браћом Савом и Ђуром. У Рустову су живјела, поред Граџуна, и два нестала

на њему, према предању сакривени. Паштровићи погинули за Голи врх у познатој бици у којој је погинуло преко 1000 људи. На том мјесту је подигнута црква Свете Госпође. Скоро дотрајала послије земљотреса, обновљена је захваљујући породици Граџун и данас је у функцији.

Све оно што се може видjeti када се дође у Слањину и Рустово подсећа на некадашњи живот у том лијепом мјесту, обасјано сунцем и са лијепим погледом на пучину морску.

Слањина је, иначе, позната и по извору који се зове Сланска вода. То је добра вода која је напајала у своје вријеме и људе и стоку, заливала најчувеније цардине у овом крају.

Д. ЦВИЈОВИЋ

ПРАЗНИЦИ НАШЕ НАРАВИ

ИЗМЕЂУ МРАКА И СВЈЕТЛА

Док сједим у мраку своје собе, чекајући сјећај, сјетих се да сам недавно, негдје, прочитала: "Цио живот ти треба да би научио ћутати". Ипак, ово вријеме овакво какво је, негира често и овакве констатације.

Моје ћутање, међутим, и собни мир без радија и телевизије, стално узнемирача пукњава дјечијих петарди и из оружја одраслих. Пукњава... Данима је у мојим ушима.

У мраку собе, када нема струје по четири сата и стварност се наметне онајка каква је, постави се питање: Где смо то ми? Ко смо? Шта смо? На ком то цивилизацијском ступњу живимо? Какав је то стил, начин, да своје славље, радијање новогодишњим, божићним и другим празницима појединци не умију да изразе другачије осим пукњавом, гласном музич

ком. Шта је то у менталиitetu, и филозофији тих људи?

И дјеца више не умију да се другачије радују и веселе, изузев да бацају петарде.

Свако има право да слави једну, па другу Нову годину, чак и да измисли још неку нову годину, али не баш тако "наглас". Свако има право на своје "божиће": да се радује њима, али да се та радост не чује тако гласно. Посебно божићни празници треба да су означени одређеном човјековом благошћу, унутрашњим миром; духовном дискрецијом и равнотежом.

Свако има право на своју радост и бол, али треба да то носи сам. То је у цивилизованом свету правило. Тиме не треба оптеретивати другога.

Постоје и празници соп-

ственог духа. Шта ако би њих оглашавали пукњавом? А то су највећи празници!

Сјетих се једне Ракићеве прјесме којом поручује да и највећи човјеков бол, бол за умрлим, треба да пропрате достојанство и отменост. И радост треба то да прати.

Да ли ће ове генерације дјечака и дјевојчица, које се данас рађају (ове Ане, Ање, Мање и још многе и многи), док их штетају укусно одјевене у колицима, понијети у својим ушима сву ову пукњаву и кич-пјесме или ће измислiti неке друге забаве и игре? Било би добро ово друго.

Ваљда ће ове генерације заиграти нешто друго; за плесати неки класични, умјетнички плес чији су кораци већ били почели овде, на овом дјелију Медитерана. Д. ЛОНЧАРЕВИЋ

Јужном страном
дана

Записи:
САВО ТРЕГОВИЋ

ПЛАВЕТИЛО
СЕ МОЖЕ ПИТИ

1.

Нова година је Будви дојијела мало кише, мало и сувог времена. Помијешано је некако и код мене: пражник проводим с гомилом новина, дебелих, свечарских. Мој лист се сјетио да је Добрива Ђосић напунио осамдесет година, па је договорен интервју.

Велики писац каже да због идеја није остављао оне које воли, да је дожијио успјех, преживио и поразе, али није побијеђен. Каже и шта мисли о редифинисању Југославије, тренутно најврлој теми на нашим просторима:

- По мом мишљењу најгоре ће бити ако Југославију, односно заједничку државу Србијанцима и Црногорцима буде стварао бомбардерски комесар НАТО Хаџијар Солана. Ако Србија и Црногорце трећа и може да помири у некаквој федерацији, која не постоји на планети, таква држава нема ни један људски, демократски, европски разлог да постоји. Народ Црне Горе може и мора, сам и што прије, да ријеши своју државну кризу и не блокира преобрхај Србије пред којим она стоји. За рјешење црногорске кризе нису неопходни ни страни ни до маји експерти. Неопходан је само историјски разум.

- По мом мишљењу најгоре ће бити ако Југославију, односно заједничку државу Србијанцима и Црногорцима буде стварао бомбардерски комесар НАТО Хаџијар Солана. Ако Србија и Црногорце трећа и може да помири у некаквој федерацији, која не постоји на планети, таква држава нема ни један људски, демократски, европски разлог да постоји. Народ Црне Горе може и мора, сам и што прије, да ријеши своју државну кризу и не блокира преобрхај Србије пред којим она стоји. За рјешење црногорске кризе нису неопходни ни страни ни до маји експерти. Неопходан је само историјски разум.

С. Добио и ја морску болест: с брода "Космај" ме из да на у дан зову напаћени морнари. Успјело је ослобађање од "ареста" једне француске банке, намирен је дуг и према снабдјевачима и једино су празни цепови морнарима. Више од поглавије нису примали плате, али им из "Југоцеаније" поручују: дођите до ма, платићемо вам када пристанете. Половина помораца-укупно их је двадесет и седам - не дозвољава да брод исплови, док не добију тешко зарађени новац. Из матичне фирме поручују да могу услиједити нове заплене брода (которско предузеће дугује на све стране) ако "Космај" не исплови што прије, а морнари одлучни да им се заробеју исплати. И по цијену да се дуже остане у Венецији где је брод заробљен уочи нове године.

3.

Добио и ја морску болест: с брода "Космај" ме из да на у дан зову напаћени морнари. Успјело је ослобађање од "ареста" једне француске банке, намирен је дуг и према снабдјевачима и једино су празни цепови морнарима. Више од поглавије нису примали плате, али им из "Југоцеаније" поручују: дођите до ма, платићемо вам када пристанете. Половина помораца-укупно их је двадесет и седам - не дозвољава да брод исплови, док не добију тешко зарађени новац. Из матичне фирме поручују да могу услиједити нове заплене брода (которско предузеће дугује на све стране) ако "Космај" не исплови што прије, а морнари одлучни да им се заробеју исплати. И по цијену да се дуже остане у Венецији где је брод заробљен уочи нове године.

4.

Опет су налагана два бадњака. У Цетињу и Никшићу ватра је мирно пуцетала док је горела црквина, у Беранама умalo трагедија. Полиција се сударила с оним који нису били вољни да укажу гостопримству присталицима Мираша Дедејића, било је и одметање у хајдуке. И још увијек једни за друге тврде да су криви, да су баш они потпирili ватру, сваје.

5.

Пријатељ Ранко ми прича како су некада рекордерски радили да се Тита, а сада то чине за Гиниса.

Одговарам му да код нас нема баш разлога за претјерани страх од трихињелозе: да би се човјек разбolio, мора се јести месо.

Нема баш неке везе, али неки кажу и - личи. Никако на први поглед, јер њега су многи заборавили.

6.

Ернст је умро од рака на души, рекла је Мери Хемингвеј, у Мадриду, двије деценије након смрти славног писца, мом пријатељу новинару Бориславу Лалићу.

Овог превртљивог јануара умро је у 104. години Грегорио Фуентес, како су многи медији објавили рибар из романа "Старац и море".

- Нисам тај човјек, али сам дио те приче која је за нас обојицу одавно завршена, прича је овај рибар мом покojном пријатељу Боску Милошевићу, у Хемингвејевој кући у Хавани. Фуентес, који је 22 године био капетан јахте "Пилар", чији је власник био Ернст Хемингвеј, и који је једно вријеме био дио музеја славног нобеловца, поја-

сније је нешто од приче његове удовице Мери која се стално прибојавала да њен муж на некога не насрне, да некога не повриједи... Никада се није бојала да ће на себе диги руку.

- Наше дружење, - причаје Грегорио за новине - живјело је и одржавало се на мору. Ја нисам књиге писао, нисам их пуно ни читao, али сам веома добро могао да разумијем двије ствари у вези са Хемингвејем: како је написао "Старац и море" и зашто се убио. Ја нисам могао замислити да Хемингвеј падне у постељу, да болује, да га хране на цјевчицу, да му подмећу "лопату". Не, то није могло бити да он умире на парче, везан за кревет, немоћан.

Па он је човјече, стојећи и писао...

Тако је некако и било: "папа", који никада у животу никога није сачекивао, хтио је и смрт да претекне. Када је схватио да више не може да пише стојећи, да ће га у "Ла Флоринди" узлуј чекати, да неће моћи да иде у лов на велику рибу, ставио је тачку на свој посљедњи рукопис.

Грегорио Фуентес, који је био вршић пишев, надживио га је више од четири деценије.

6.

Када смо већ код јануара и почетка године са двије двојке и двије нуле у средини, прогнозе нису баш најбоље. Врачи јоруба религије, распростране на Карипским острвима, предвиђају да ће ова година у свијету бити врло драматична, са трагедијама и кризама, ратовима и државним ударима, болестима и поплавама...

"Бабалавоси", како зову враче, дали су и савјете како избеги зло: треба се склонити свињетине, окречити куће бијелом бојом, изbjegavati насиље и лјутњу и држати дјецу подаље од мора и ријека.

ДОДАТAK

БУДУЩНОСТЬ И ЕВРОПА

Лудска права

„Сви људи рођени су слободни, са једнаким до-
стојанством и правима“ - тако почиње члан 1
„Опште повеље о људским правима“. То значи
да сви ми од момента нашег рођења посједујемо
одређена права која се називају људским прави-
ма. Људска права су загарантована сваком чо-
вјеку на основу његовог постојања као човјека и
она су неотуђива, то значи, не могу никоме бити
одузета.

Људским правима сматрају се загарантована права појединца на заштиту од државе, права која му припадају на основу његовог постојања као човјека, права која у сваком случају остају одржива и не могу бити ограничавана од стране државе. Из периода борбе против апсолутизма потиче ознака "урођена" и "неотуђива" права.

Језгу људских, односно основних права припадају достојанство човјека, право на развој личности, једнакост пред законом и равноправност, слобода религије и расуђивања, слобода мишљења, слобода штампе и информација, слобода учења, слобода окупљања, слобода уједињавања, слобода кретања, слобода избора занимања и слобода рада, неповредивост стана, гаранција приватног власништва, гаранција правна на наследство, право на азил и петицију, као и законска права попут заштите од неоправданог хапшења.

У политичком рјечнику појам "људска права" означава цјелокупност права на слободу која појединач може захтијевати на основу свог постојања као човјека и која му од заједнице правно морају бити загарантована из етичких разлога. У том смислу ријеч је о "природним", "недржавним", "урођеним" или "неотуђивим" правима, кроз чије се поштовање и осигурање легитимише једна политичка заједница.

Шта је демократија

Да бисмо одговорили на ово основно питање, представимо себи једно људско друштво. Једно људско друштво, које познаје свако од нас је породица коју чине отац, мајка и дете. Једна таква породица станује заједно, једе заједно, живи заједно. При том настају проблеми, које сви познајемо. Ко ће изнијети смеће, који ће се програм на телевизији гледати и слично. Као одлучује шта ће се учинити?

Ту постоје двије могућности. Једна је да одлучује појединач, јер се он може супротставити осталим члановима породице. Тако, нпр. онај ко држи даљински управљач од телевизора у руци одлучује који ће се програм гледати на телевизији.

Али, може бити и другачије. Могу одлучивати сви заједно. У нашем примјеру постоји, дакле могућност да се породица одлучи за један програм, а онај ко у руци има даљински управљач само бира програм који су сви заједнички одабрали.

Једнако као у нашој породици заједничког живљења постоје и у већим заједницама као што је становништво једне државе. И у тим заједницама морају се донијети одлуке. Међутим, ту се не ради о телевизијском програму, него о државном програму, дакле, о ономе што се дешава у оквиру једне државе.

У оквиру државе постоје исте многућности које смо имали у оквиру наше мале породице. И овдје је права могућност да једна особа одређује шта ће се радити, односно она особа која у руци има даљински управљач. Назовимо ту особу једноставно владар, јер он влада државом, односно одређује програм. Овај владар има велику моћ и влада остатком људи, становништвом државе. При томе становништво нема шта пуно да каже оно једва да има нека права. Оно не долази у посјед даљинског управљача и због тога мора да пустити владару да самостално одлучује о програму.

Неправедно, зар не? Али, постоји и друга могућност. Могућност по којој сваки човјек има права, а самим тим и мало моћи. Сви заједно одлучују ко ће бити владар којем на одређеном вријеме дају своју моћ, да би он могао почети са владиним програмима. Ипак, владар то може само ако је становништво сагласно с тим. Он није у могућности да узима програм који ограничава или ограничи права становништву.

ва или одузима права становништву.

То себи можемо представити на сљедећи начин. Сваки грађанин има једну батерију. Онда они пронађу неког од владара којем дају велики даљински управљач. А том даљинском управљачу потребно је много батерија да би могао функционисати. Због тога грађани владару посуђују

ПОЛИТИКА ПРОТИВ ПРАВДЕ, ПРАВДА ПРОТИВ ХАРМОНИЈЕ У ДРУШТВУ

ЛУСТРАЦИОНИ ЗАКОНИ У ИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ

Прије више од 40 година, Хана Арент је у књизи „Извори тоталитаризма“ написала да ће једног дана тоталитаризам „изазвати очајање“ и да неће оставити ни један други траг у историји него измучене људе, економски и друштвени хаос, политички вакуум и духовну празнину“. У оваквом окружењу, у земљама источне Европе, почели су да се доносе лустрациони закони. Ова-кви закони нису карактеристика само посткомунистичких земаља. У Португалији су послије колапса Салазаровог режима 1974. године доношени декрети против „лица с опасном прошлешћу“, док је још у прошлом вијеку у Америци, после побједе унитарних снага, конфедералним војницима било одузето право гласа. Да не помињемо још неке познатије случајеве, у целокупној историји човјечанства, приликом сваке промјене власти, нови систем, у мањој или већој мјери, покушава да се обрачуна са својим преходницима.

Послије пада комунизма у источној Европи новоуспостављене власти су се различито бориле против бивших режима. Чешка и Словачка (тада још заједно као Чехословачка) биле су прве које су донојеле Лустрациони акт 4. октобра 1991. године. Овај закон забранио је припадницима бившег режима од 25. фебруара 1948. (комунистички државни удар), до 17. новембра 1989. године (слишана револуција), са изузетком оних који су у врху власти били за време прашког пролећа, од 1. јануара 1968. до 1. маја 1969. године, да заузму функције на водећим мјестима у новој држави. Првобитно, закон је био предвиђен да важи до 1996. али му је чешки парламент продужио важење до 2000. године. Мечијаров режим у Словачкој је одбацио лустрациони закон, наравно из прагматичних разлога, јер је и сам Мечијар био силник бившег комунистичког режима. Чешки критичари лустрационог закона кажу за његове доносице, да нису имали ништа друго на уму него политичке мотиве. Поборници лустрационог

Глоборци, лустрационога закона и политици, или „десни большевици“ како их називају њихови критичари, турдили су се да овим законом, борећи се за политичку власт, елиминишу конкуренцију. Екстремни вид политичизације овакве врсте закона је био у Албанији, где Салви Бериша непосредно пред изборе доноси закон како би избацио социјалисте (бивше комунисте), из политичке утакмице. Неко рече „ово мирише на комунизам“. У Чешкој се нису

потези, али је било предлога да се примјена Лустрационог акта прошири и на приватно пословање. Фрустрација Чеха је разумљива, не може се неко само притажити и уместо политичке моћи имати економску. Ово се и додило у Чешкој и осталим источнеуропским земљама. Дио бивше комунистичке врхушке просторије је замијенио своје државне фотеље новим мјестима у успешним посткомунистичким приватним фирмама. Ипак, када бисмо прихватили овакву политику, тешко би се повукла граница.

покукала граница.

У Мађарској и Польској се доношење оваквих за-
кона дуго одлагало, без обзира на притиске одре-
ђених слојева друштва. У Польској је закон о лу-
страцији донијет тек 1997. године. Овим зако-
ном је предвиђено и успо-
стављање лустрационог
суда али је, што због не-
довољних финансијских
средстава, што због недо-
статка „подобних“ судија
(који би сами прошли лу-
страциони тест), успостав-
љење овог суда ишло
веома споро. Касније су
донијети и амандмани ко-
ји су ограничили примје-
ну овог закона. Мађари
1994. године усвајају ин-
тересантно решење. Та-
козвани Акт 23 о провје-
ри порекла /прошлости/
кандидата за државне
функције или носилац
државних функција
предвиђа следећи посту-
пак: ако специјална ко-
мисија нађе у досијем им
тајне службе да је поједи-
нац сада у врху власти
или на одговорном мјесту
у државним фирмама
или државној телевизији
у прошлости сарађивао
тајном службом, нуди мје-
се следећи избор: или ће
се досијеј објавити и
ће особа под оптужбом
поднијети оставку. Инте-
ресантна рјешења усвоје-
на су у Њемачкој. Тамо
се није ишло на колектив-
изацију кривице. Посеб-
ним нормативним актима
успостављена је комисија
која чува досије тајне
службе Штази и омогућава
грађанима да се с њима
упознају. Такође се
приступило и појединач-
ним суђењима. Са једне
стране њемачки систем је
праведнији, јер се умјесто
само кратког обавјеште-
ња о садржини нечијег
досијеа, без навођења по-
једности - као што је
Чешкој, у Немачкој, са
овлашћеним лицима омо-
гућава да се у потпуности
упознају са садржином
досијеа. Тако се избегава-
да неко има проблеме јер
је некад „сарађивао“ са
тајном службом, иако се
та сарадња састојала са
мо од привођења на ин-
формативни разговор и
кога би приведени све-
јим испитивачима ускра-
тио било какве информа-
ције. У Чешкој је суђено
само појединцима одго-
ворним за пребијања ста-

мачкој овакви процеси
били распрострањени.
Треба напоменути да су
ћења, наизглед праведни
ја јер утврђују појединач-
ну одговорност, могу бити
итеако исполитизоване.
Тако је Маркус Волф
бивши шеф Штазија, осу-
ђен на шест година затвора
због издаје и корупције.
Поставља се питање
како је Волф могао почести
нити кривично дјело и даје
даје када је био службеник
Источне, а не западне
Њемачке, значи друге државе. У Јужној Америци
би се после свргавања војних хунти и успостављања
младих демократија обично приступило
појединачним суђењима
ако би уопште и било неких последица по крвни-
ке из времена претходне власти.

Постоје аргументи у прилог лустрационих за-кона у источноевропским земљама. Треба направити разлику између тоталитарних и ауторитарних режима. Латиноамеричке војне диктатуре, или на пример Милошевићев режим, су режими криминални налца док су у комунистичким тоталитарним системима источне Европе злочини били биро-кратизовани. Чехословачка, Пољска и Мађарска су имале криминалне режиме. Из овога произилази да је у овим земљама Варшавског пакта због потешкоће да се кривица индивидуализује, правично је усвојити колективни систем кривице попут лустрационог закона. Оваква нормативна решења се испада противе Међународној конвенцији о људским правима по којој „сви су ноњетни грађани имају право учешћа у државној администрацији“ било путем слободних избора било путем наименовања“. Грађанима је такође загарантован једнак приступ државним службама. Лустрациони закон крши оба правила. Даље Међународна организација рада је у марту 1992. године објавила да закон у Чешкој (што би се могло рећи и за већину осталих лустрационих за-кона) крши 111 Конвенције ове организације политичкој дискриминацији на радионом мјесту. Ова организација је проценила да се круг људи који би у Чешкој теоријски могли бити погођени овим законом креће околједног милиона. Штавише, закон игнорише претпоставку невиности. Ако жели, појединач мора тек у потоњем поступку пред судом да докаже да није крив.

дезинформацију али и из других разлога. Није био риједак случај да су агенти тајних служби састављали лажне досије како би се пред својим претпостављеним приказали ревносним. Чак је било и случајева да су службеници ово чинили да би им био одобраван новац потребан за покривање трошкова измишљених вечера с измишљеним доупничцима.

шљеним доушницима.

Овакви досије су неизоставни политички фолклор "прочишћавајуће" атмосфере у европским земљама у тразницији. Лех Валнеса је, напримjer, користио досије против свог противкандидата на првим предсједничким изборима у Польској. Упорни борци против комунистичког режима, као што је на примјер Јан Каван у Чешкој, били су оптужени од стране истражне комисије чехословачког савезног парламента да су сарађивали са СТБ-ом, чехословачком тајном полицијом. Послије дужег времен Каван је ипак успио да докаже сумнитно. Тако је и чешки лист "Руде Право" штампао један тајни полицијски досије. Та нечитка копија, погрешно уписана имена "кандидата" у том "досијеу" које је тајна служба хтјела, али није успјела, да регрутује, све заједно представља сензационализам који је дубоко општетио углед невиних људи. Чак је и Вацлав Хавел био "кандидат" за доушника СТБ-а.

Важно је сазнати истину о прошлости и поштовати начело правичности, али је много важније обезбедити друштвени мир, не дијелити друштво на "бивше" и народ. Још значајније, зарад учвршћивања демократије потребно је да се друштво промијени, а не да настави методе комунистичке диктатуре. Јан Каван је с правом примијетио да је за вријеме мукотрпног и болног доказивања своје невиности коначно разумио како су се осјећали Владо Клемент и остали наивни комунисти послије 1948. док их је Клемент Готвальд хапсио и мучио. Зарад поновног успостављања владавине права и принципа укључивања свих дјелова друштва у систем власти и политичког одлучувања, неопходно је одбацити законодавна рjeшења попут лустрационог закона.

Истина наравно мора изаћи на видјело, а злочини бивших тиранских режима, биле то комунистичке диктатуре, латиноамеричке војне хунте или режим Слободана Милошевића, не смију бити сакривени и заборављени. Појединачна суђења су много праведније решење него лустрациони закони усвојени у неким земљама средње и источне Европе.

БУДУЋНОСТ И ЕВРОПА

ТРИ ТЕОРЕТСКА ПРЕДЛОГА ЗА РЕГИОНАЛНУ БАЛКАНСКУ ПОЛИТИКУ

Увод

У овом радном документу дајем концепт три теоретска предлога који, у случају да се развијају и допуне од стране локалних експерата, могу означити пут ка регионалној кооперацији. Започињем ову хипотезу подвлачећи шта европска регионална политика није. У овом свијетлу битно је да се политика ЕУ према региону не може сматрати за почетну позицију пријема у ЕУ региона као целине, већ пријем у ЕУ може почети барем успјешно, тек по органском стварању регионалне политике за и од стране балканског региона.

У стварању такве регионалне политике, посебно након десет година братоубилачког конфликта, препоручује се економска кооперација у духу Европске заједнице за угља и челика. Тако су подвучена три широка подручја где је регионална кооперација уједно могућа и неопходна. Иако су три предлога амбициозна, она остају достижива. Као додатак томе, сва три предлога се разматрају широко, како би дозволили што свеобухватнију и плодоноснију дискусију о томе како органски створити функционални мировни систем.

Европска заједница за угља и челик као узор за Балкан

Европска заједница за угља и челик (ЕЦСЦ) инспирисана практичним духом Жана Монеа, била је много више од економске целине и у основи се показала као политичка институција. У овом смислу можемо тврдити да је економска кооперација у ствари фундаментално политичка. То је засигурно тачно када се Заједница за угља и челик посматра као институција која је чинила дио Римског споразума, јер је помогла да се преости политетички анимозитет између Њемачке и Француке. ЕЦСЦ је поставила темелј на којем је било могуће развијати поверење између два противника из Другог свјетског рата на динамичан и општији начин.

ЕЦСЦ је значајна из два разлога. Прво, она представља ембрион из којег је требало развити ЕУ. У то вријеме Висока Влада (High Authority) ЕЦСЦ-а требало је да делује као наднационална платформа за стварање Европске комисије. Још значајније, ЕЦСЦ је важна за Бал-

кан, иако је ријетко критички анализирана у региону. ЕЦСЦ представља први примјер европске регионалне коопeração, у овом случају између земаља Бенелукса и, што је још значајније, између Француске и Њемачке. У атмосфери економске рецизије после Другог свјетског рата, испуњеном заосталим, ратом инфицираним националним политичким страховима, Француска и Њемачка су, уз одређену конкретну подршку кроз Маршалов план и уз ентузијазам Монеа, показале да су пуне довјерења и жеље да се окрену једна другој. Приближавање два традиционална непријатеља сусједа у региону западне Европе, Француске и Њемачке, и њихова сарадња у питањима која се тичу угља и челика представља узор за балкански регион. Уместо да заснивају политику на билateralном разменом са богатим савезником попут САД, они су кренуле путем мултилатералних односа унутар региона. То је регионална политика.

Фалсификовање регионализације значи изгубити право на Брисел - бар за сада!

Зашто се, онда, регионална политика на Балкану претvara у његовање билateralних односа између „индивидуалних“ балканских земаља (од којих неке одбијају да прихвате свој идентитет као балкански, јер би таква припадност могла створити негативне представе у западној Европи) и њиховог објеката богатог савезника, ЕУ. Регионална европска политика требало би да буде управо то, само предлог, јер регионална интеграција мора бити органска, самостално створена и усклађена са могућностима. Надам се, ипак, да ова три предлога могу указати на оно што треба да садрже дух и основа регионалне политике.

• Први предлог - Промоција интерног економског тржишта у оквиру региона

Римски уговор из 1957. године промовисао је концепт слободног унутрашњег тржишта у Европској економској заједници. Иако је одређени успех био постигнут у области трgovine, слободног протока роба, капитала, услуга и људи, (суштина) ЕУ се није могла остварити све до Мастрихтског споразума (1992. године). Стога је очигледно да је стварање унутрашњег тржишта уједно тежак и dugotrajan процес. Као што показује и искуство ЕУ, можда је подесније започети интеграцију у области трgovine. Императив је да Југославија, као земља са геостратешким и geopolitичким значајем, треба да подстиче све земље региона да постануdio таквог процеса интеграције.

• Други предлог - Агенција за повезивање ЕУ и Балкана

Следи процес текао у Европи, јер се поље дјеловања ЕУ прелило са питања која се тичу угља и челика и проширило до оснивања европског корпуса (снага за брузу интервенцију), као што је то истакнуто у члану J4 Амстердамског уговора.

На другом нивоу, наравно, његовање блиских економских веза у балканском региону утицаје да регион буде атрактивнији за евентуални пријем у ЕУ.

Регионална интеграција и безбиједност

Теоретичар међународних односа, Кен Бут, тврди да је еманципација заправо питање безбиједности. Ако еманципацију поистоветимо са безбиједношћу, онда Балкан представља регион који је дуги низ година био лишен еманципације. Обилик регионалне интеграције, заснован на духу ЕЦСЦ, имаће у случају примјене снажнији ефекат на стварање свеобухватног система безбиједности у овом региону, заснованог на еманципацији. У промовисању такве интеграције дајем три теоретска предлога.

Предлози остају управо то, само предлози, јер регионална интеграција мора бити органска, самостално створена и усклађена са могућностима. Надам се, ипак, да ова три предлога могу указати на оно што треба да садрже дух и основа регионалне политике.

По стварању регионалног унутрашњег тржишта, било би логично и обострано корисно да се промовише Агенција за повезивање на релацији ЕУ - Балкан, како би се између ЕУ и потенцијалне балканске зоне слободне трговине регулисао промет роба и услуга и промовисало његовање блиских односа у свим областима...

• Трећи предлог - Регионална агенција за сузбијање „сивог тржишта“

Засноване на функционалном духу ЕЦСЦ-а, унутаррегионалне институције би требало правити у складу са потребама и на принципу опште добробити. Оснивањем једне унутаррегионалне агенције, са извршном улогом, способне за суштинско супротстављање „сивом тржишту“ неопходно је ако се жели привредни развој региона. Унутаррегионални карактер „сивог тржишта“ захтијева такав регионални и координирани одговор.

Закључак

Три изнијета предлога су само примјери како се регионална политика заснована на промисама ЕЦСЦ-а може развити у региону Балкана. Иако стварање таквих институција захтијева висок степен политичке воље, потенцијална корист је фундаментална. Развој функционалне институције може подстаки јачање интеграције у региону, као што потврђује и ЕЦСЦ као примјер (уна-пређивања) француско-њемачких односа. При том, јача регионална економска сарадња и транспарентност чине евентуални улазак у ЕУ не само вероватнијим, већ и кориснијим за земље овог региона.

У овом чланку је закањено да морамо „поново размислити“ шта значи европска регионална политика. Уместо да гледамо на регионалну политику као на нешто што „нам се чини“, потребно је посматрати европску регионалну политику као нешто што „ми морамо учинити“, иако можда уз помоћ ЕУ. Братоубилачки анимозитет, који је спријечио Балкан да постигне свој зенит, неће нестати без његовања регионализма. Регионализам заснован на примјеру и духу ЕЦСЦ пружа поље за истраживање и зато кажем - истражујемо!

Рори КИН,
професор
 међународних односа

(Наставак са 10. страни)

своје батерије. Дакле, владар може користити даљински управљач само онолико дуго колико му грађани посуђују своје батерије.

Кад се батерије испразне, а владар не добије нове од својих грађана, онда он не може више владати. У сваком случају грађани треба добро да размисле прије одлуке да ли ће или неће сваком владару дати нове батерије.

То су два начина како може изгледати заједнички живот грађана и владара. За обје форме може се наћи мноштво примера. Прва могућност, диктатура, у којој грађани једва да имају нека права, била је присутна у Европи до краја 18. века. Тек тада људи су почели свакатити неправедности тог система.

Тек тада унутар Европе проширила се друга могућност, демократија - са батеријама - иако је она сама стара већ 2000 година. У 20. вијеку она се почела примјењивати у све више земаља широм света.

Правна држава

Слободна демократија која одобрава учешће грађана у политичком одлучивању мора имати правно - државно уређење. Демократија и правна држава чине неодвојиву целину. Под правном државом треба разумјети све оне принципе и поступке који осигуравају слободу појединца и његово учешће у политичком животу. Правна држава представља супротност полицијској држави, односно држави у којој влада самовоља. У таквим системима појединач живи стално контролисан „одозго“ и под пријетњом од упада у његов живот од стране добро контролисаног апата државне сигурности. Човјек се у свему осјећа контролисаним, те осјећа велико неповјерење према себи, чиме је затрован саживот људи. Упркос свом опрезу и покушајима грађани се не могу отргнути чврстој руци државе. Ониме ко се бори против таквог стања пријети хапшење или шиканирање, губитак радног места или чак смјештање у затвор, а да за то не може захтјевати правни судски процес. А кад се он изведе пред суда, онда он према њему наступа као функционер владајуће партије, па то нема независности судства. Јуридиктивна власт је у оваквим системима само једна од организационих техника да би се "материјал - људи" учинио "обрадивим". Тако да обични грађани никад не зна да ли је већ запео за око владајућим структурима. Само ова несигурност је довољна за њега да се осјећа зависним и неслободним. Поред тога чини се да право у приватној области функционише - јер се и у диктатурама кажњавају лопови или они који направе неки саобраћајни прекршај. Али, човјек се не може ослонити само на то. Јер сви правни прописи могу се опозвати, а диктатор или државна партија одређују шта је правилно, а шта не.

Опозиција у демократској држави

Политички рад у модерној слободној социјалној држави захтијева, прије свега, умјерену политичку климу и способност која се увијек поново доказивају да се изнесу политичке контроверзе састављене од проналажења консензуса за политичке вриједности, проналаска заједничког језика и у случајевима када се нешто чини немогућим за изгласавање. Упркос врло стриктно одређеном облику техничког свијета модерна демократија дозвољава различите облике уређења, даје увијек другачији редослед неодложивих политичких мјера и проналази увијек нове путеве рјешења политичког проблема које је прихvatljivo за све. Тако опозицији унутар постојећег уређења остаје довољно мјеста за профилисање, и то увијек онда када она у, и ван парламента, чије су снаге и дисциплина одлучујуће мјере за слободу и толеранцију унутар заједништва. Демократска политика показује се у својој пуној снази тек у односу између владе и опозиције који је у правилу увијек пун напетости.

Опозиција мора да има храброст и фантазије, али јој је потребна и друштвена клима, која одобрава политичку свађу и не тумачи је као нешто негативно. Њој је потребна политичка атмосфера која влади не даје погрешну предност коју имају ауторитети и која не осуђује сваку критику називајући је расколом. Осим тога, опозиција треба отвореност за нове иницијативе и за социјална кретања, те спремност на промјену личности у вођству као шансу да се одobre нови друштвени и државни импулси. У том смислу опозиција је зависна од изградње јавног мишљења. Самоујерена и критички расположена јавност најбоља је помоћ опозицији, која обрнуто - у политичку јавност државе ставља оне акценте, са којима она може постати одлучујућа снага модерне демократије.

Култура и цијетност

ПРЕВЕДЕНЕ КЊИГЕ

КАНИБАЛСКА ЦИВИЛИЗАЦИЈА

Брејн Истон Елис: „Амерички психо”, Лагуна, Београд, 2001.

Наша читалачка публика познаје Б.И. Елиса као аутора два култна романа савремене америчке књижевности: „Мање од нуле” и „Правила привлачности” у којима је овај писац недвосмислено показао да припада реду оних књижевника који су спремни да без икаквог зазора истражују право најтрауматичније предрасуде цивилизације Запада, оличене у важећој иконографији САД. Ако је у својим претходним романима Елис разматрао декаденцију америчких студената, језиву урушеношћу њихових живота и њихову ријешеност да по било коју цијену своје постојање испуне смислом, у роману „Амерички психо” његови су ликови завршили престижне факултете и као прави WASP момци запослили се у јаким фирмама које управљају Империјом. Но, због тога њихове муке нијесу престале. Напротив, само су постале изоштреније.

Главни лик Елисовог романа је Патрик Бејтмен, успјешни пословни човек са Вол Стратом, типични представник Реганове ја-

пи-генерације који са двадесет и шест година зарађује близу двеста хиљада долара годишње. Високообразован, интелигентан, згодан, и што је најбитније са довољно новца да упостави и одржи границу која га дијели од „било/прног ћубрета” са улице, Бејтмен се више не задовољава искуством декаденције коју му богатство омотујава - он је принуђен да задовољство тражи у не-дефинисаном простору перверзије који отвара његова монструозна природа серијског убице. Елис је успио да пажљиво одмјереним литерарним средствима уобличи (још) једну икону модерне Америке - сублимат себичностима друштва које је отрезло у нихилизму, човека који више једноставно нема чиме да попуни ужасну празнину у сопственој души, те је сходно томе свим свеједно да ли ће вечерати у неком од луксузних ресторана или заклати дијете у парку зоолошког врта, јер у

свијету без јасних вриједности, без икаквих релација, сасвим је без значаја што човек чини, докле год то чини цивилизовано и са стилом, како тврди Бејтмен. По својој склоности ка углеђеном понашању и беспрекорном одијевању по посљедњој моди, по прецизној класификацији људи око себе према начину на који се облаче и квалитету кокаина који шимкају, Бејтмен је уистину човек од укуса истила. Но, тај стил је форматиран друштвеним захтјевима његове класе, то је само мимикија а ништо израз цивилизованости. И управо та разлика је од пресудног значаја за разумијевање његових поступака. Норман Бејтс (Хичкоков Психо) обични је умоболник чија се функција у филму ис纯粹љује употребом ножа, он јесте нож којим касапи и сопствена мајка истовремено, он се ис纯粹љује унутар ужаса који производи, али за разлику од потоњих серијских убица он не тежи никаквом цивилизованим понашању, нити естетизацији масакра, он се не представља лажно као Ханибал Лектор (лик у филму „Кад јагањци утихну“) који се као најобичнији људо-

једер ипак не задовољава том улогом већ покушава да изведе немогуће - да споји неспојиво: цивилизацију и злочин. Ни Ханибал Лектор, ни Патрик Бејтмен, унаточ њиховом префињеном и естетизованом клопању људског меса, не могу бити цивилизовани, из простог разлога што цивилизација није манир, ни празна форма - цивилизација је првенствено забрана да се поступа звјерски, табу канибализма и инцеста. Због тога, логички, ни један од серијских убица људождера не може бити цивилизован. А, када их њихови творци приказују као такве они то чине из само једног разлога да би указали на канибалску суштину постојеће цивилизације која се одржава на људском месу, цивилизације која једе саму себе.

Елисов „Амерички психо“ прецизно идентификује стање безнадеје које доминира човеком савременог доба, он је одавно лишен угњехе и препуштен је дјеловању нишавила које сеничим не може зауставити. Серијски убица Бејтмен је чо-

уживања) одузети живот некоме ко је достигао пуну зрелост, ко има почетке праве историје, супружника, круг пријатеља, каријеру, чија би смрт узнемирила далеко више људи, чији је потенцијал за туѓу неограничен у односу на дјечији. Можда би се тако уништило много више живота од само једне, безнадејне, мале смрти овог дјечака. Бејтмен веома брзо схвата - оно што је де Сад одавно показао на примјеру порнографије, а Достојевски обрадио у „Записима из подземља“ - да су потенцијали људскога меса ипак ограничени смрћу која неминовно наступа, (и корор филмови и порнији пате од те досаде коју производи ограниченошћу тијела), те он иако би у ствари желио да уништи живот сам, мора се задовољити све маштовитим уништавањем појединачних живота.

Елис свој роман завршава ријечима „ово није излаз“. И није: ни за Бејтмена, ни за цивилизацију чија је он икона.

Драган РАДУЛОВИЋ

КОРЊАЧА НА ПУТУ ЗА МОГРЕН,

3.

Сви ти милиони пољубаца широм свијета,
прошли, садашњи и будући,
са којих опада пурпур
сву ноћ су се разбијали
о брадавице њених дојки што миришу
на грожђе,
о узалудне мисли о краткотрајности љубави,
слеђене у времену.

Пред долазак те несигурне јесени
коју нијесмо бирили,
која није умјела да схвati
топлину и умирујућу тежину пута,
док су се пред нашим ногама валови
разбијали
призывао сам њену добру звијезду
да јој брижно потамњело лице обасја
и водом са извора, захваћеном мојим шакама,
опере бору горчине која је почела
око лијепих уста да јој се хвата.

О, наша љубав неразлучива од превршене
жеље,
у трајном и смиреном сјају зар нисмо могли
да се препустимо радости?
Ал' тијело је одређивало избор у љубави,
тај горки облик посједовања,
претворен у равнодушност и навику.

Љубав није годишње доба
на које смо тако дugo чекали
и са ожилјком притајене невјерице
од ње тражили баш све небеске штедrosti.
Љубав није ни олуја која нас је натјerala

у трошну прастару колибу очију пуних
видика
који се отварају у заједничком животу.

Када смо се срели
мислили смо да смо позлатили јесен
чије се намјере нису баш слагале
са вечерњим бојама које смо носили у срцу.
Њена халјина није имала тежину, али је тешко
и суштина је била занемарена,
лебђела негде изван нас,
попут бијelog облака.

Иза свих својих ореола била је и остала
дijete,
(тачна као њено лијепо грађено тијело)
двије јабуке њене с небом у крилима
мојих добро извјежбаних соколова
који лете по њему тражећи љубав
- прибјежиште свијета.

(Моја необична обична љубав,
чаробна руковојет мојих недаћа
помно је брала онај грозд,
а ја пио ружицу са њених усана.)

Уживајући у блаженом дријемежу своје
љепоте
та јесен није знала да да предност
нашем најтананјем циљу у животу
- љубави која је једини господар свијета!
И зато све нам је ишло у круг
и послије круга ишчезавало.

Тежина љубави, мало по мало,
као рука пребачена преко груди -

постаје претешка за ношење.
И јастук је озлоглашено мјесто
на коме се губи равнотежа љубави
у којој је сва његова љепота.

Олакшање је напокон отићи
из бесмисла свега што није задовољство,
и није жртвовање већ празнословно
поштовање,
бар нада да се може измислити нова присност,
можда намјера или жеља
да се уздигнемо
изнад уживања која нас не обавезују.

Осјетљivo љежности
не одговара страсна вјерност.
Жртве испаштања већ нас чекају
и узалуд је бјежати из свог пакла у рај
седатива
одозго опет гледајући чудесне зоре
јер се љубав завршава криком таласа,
криком вјетра,
као све неоправдане бојазни
које су се увукле у срце.

Када из земље почне да цвјета
скривено цвијеће модрица по тијelu,
када прогледа сјеме попрскано по лицу
отишлих у мрак,
када проклија сјеме кроз бедра као кроз
кришке воћа,
кроз пољупце које љубавници
једно другом дају попут гутњаја вина -
хоче ли смрт, последњи дар,
једини који нам још остаје,
бити осјенчена сјенком двосмислености?

Култура и цијетност

ПОЕМУВИЗ - НОВИ КЊИЖЕВНИ ПОКРЕТ

МАГИЈА И СТВАРНОСТ ИГРАЈУ ШАХ

• Поемувиз је вишедимензионална поезија, сценарио, либрешо сценаристички есеј, химна живошта

Док се говори или чије се звук музике (према врсти текста и теме) и визуелно приказује (видео или филмска слика). Поемувиз је поезија 21. вијека. Тематски и садржано не мора обраћивати само футуристичко и садашње вријеме. Може иницијативи и у прошлост, али обавезно користити поемувиз инструментар (поред ријечи - стихова, музике, визуелну слику, видеофилма).

Поемувиз је сценарио за кратки филм, сценарио-либрето за балет, поемувиз је либрето за оперету. Поемувиз је сценаристички есеј од којег можете створити бајку. Можда дефини-

ција може бити реченица из моје поемувиз у прози - Магија и Стварност играју Шах. Управо из те игре и комбинације долази до творевине грађевине сна. Пред нама се стварају Свјетови, грађевине сна, Личности (стварни и нестварни).

За научне теме користити формуле и цртеже, зависно од области. Могу се нагласити инструменти, дјелови соната, прелудија, симфонија, итд. Зависно од способности и образовања аутора, не само музички него и визуелни записи, секвенце, плавниви, кадрови са компјутерско-графичком техником, и пред-

стављаће универзално дело.

Аутор поемувиза мора добро познавати, поред књижевности, музике (инструменте, историју музике уопште), визуелне области и употребујавати их новим идејама и могућностима.

Поред стиха, може бити и у прози, са дијалогом о појединим питањима о животу, науци, хипотезама, философским размишљањима. Дијалошки поемувиз до седам гласова назива се, на примјер, поемувиз са 2, 3, 4, 5, 6 или 7 гласова, а преко се зове масовни поемувиз. Трајање поемувиза, музичко - визуелно, може бити од 3 - 5 секунди по стиху. Значи, вријеме за 16 стихова је од 48 до 80 секунди. Поред човјека (писца), добар говорник (извођач) биће компјутер. Одабираће глас (боју и јачину), визуелну слику, комуницираће са слушаоцем. Питаће и одговараће. Мијењаће слику и музiku.

У даљем усавршавању технике и цивилизације, поемувиз ће достизати трансформације. Нарочито трансценденталне и визуелне, у скоро будућnosti.

Ко уђе у поемувиз, ушао је у Земљу Маштаријд. У њу ће улазити са Надом у Оздрављење, Очишћење од Загађивача живота. Дружиће се са бићима из Старог и Новог доба. Слушаће Медузино извођење на харфи, телепортацијом

стављаће у Водени свијет и Подземље. Дружиће се са робовима и племићима, са краљевима и пројасцима, са роботима и ванземаљцима. Постаће слушалац, гледалац, тумач, хроничари водич.

Навуците рукавице поемувиза, тренутно ћете се сачувати од mrжње, хулиганства, тероризма, фашизма. Поемувизујте вријеме, градове, ријеке, мора, океане... Поемувизујте школе, универзитете, академије, индустрију, атомске централе, политичаре, спортисте. Поемувизујте кровове и зидове облакодера, кућа, тргова, ауто-путеве, врата аутомобила, возова, авиона, свемирских бродова.

Почните - Магија и Стварност играју Шах.

М-7 (Машта), Ст - 17 (Стварност), Сл-9 (Слика), Фл - 21 (Философija), Ли-22, 14, 8 (Ликови), Ге - 4 (Генетика), Ха - 5 (Хајдн)

Остали сте без Ловца и Топа.

Ви сте на потезу.

Поемувизом спојићете Вјекове, спојићете Земљу и Свемир.

У име некадашњег религиозног обреда који је завршавао са: Уиме Оца и Сина и Светог Духа - Амин нека буде: Уиме Човјека, Маште и Прогреса - Поемувиз!

Нека настане демитологизација свијести и историје од лажних и рушилачких предрасуда и значења. Амин - Поемувиз.

Слободан ВУКАНОВИЋ (основач)

ДОН УЗДАХ И САНЧО ШАНСА, НОВА ВЕРЗИЈА, ШАХ И СИМУЛАКРУМ

(Поемувиз у 5 слика. Панорама Монтенерограда (Подземној, Надземној и Воденој) са мостовима, језером. Међуланетарна башта. Астрономски институција. Долина вјештоцен-шрала. Музика Баха, Шопена, Моцартова, Бетовена, Чайковског).

Слика 1. Ријеке испресијејају Монтенегроград, мостови их спајају. На језеру пловеће лабораторије, пловећи контејнери са храном за птице. Научници тренирају памћење. Роботи Асимов Пети подучавају људску младунчад, у ЗОО башти Роботи Двадесет Други подучавају младунчад кенгура, кртице, носогорака... за међуланетарне услове и споразумијевање са другим и сличним бићима.

Слика 2. Из сталног небодера, излази дражесна и њежна Амалија Језерски. Плеше у такту Вусове симфоније Јупитерове зоре. Пролазници са собом носе своја расположења, мапу живота. Поред фонтане тинејџери уживају у новом плесу. Сви се окупљају око локалног мачомена, са новим имиџем (новом близином лете, новим органима, неонском косом и очима зеленоплаво-љубичастим).

Летом Меркурјеве сипе долазе Дон Уздах и Санчо Шанса. На ситијазеру изводе Бахове композиције. Нико их не слуша. Тинејџери их отјерају због старомодне свирке.

Разочарани престају. Тинејџери изводе петоструки салто уз Мјесечеве буре.

Слика 3. Дон Уздах сања Концертну дворану и пренос за Мјесец, Марс, Меркур и Земљу. Њиховом тријумфу радује се и Амалија. Грили га од радости. Коначно, успио је

да скрене њену пажњу. Слика 4. Тинејџери изазвају тучу. Користе све земаљске и међуланетарне борилачке вјештине, крици и свјетлосни ефекти стварају хаос. Полицијска мрежа хвата изграднике и шаље у Дом за преваспитавање.

Дон Уздах и Санчо Шанса остају сами. Почињу са музичирањем. Наилази жена менаџер, слуша их пажљivo. По завршетку, честита им. Позива их на наступ у Концертној дворани. Радују се, изводе ластик салто. У трку (на ролшуама) Амалија им баца букет Меркурјеве љубичице. Питају се, да ли сањају. Рукују се, значи, стварност је.

Слика 5. Концертна дворана бљешти од свјетлосит. Публика дошла на ходочашће прошlosti. Многи први пут чују Баха, Шопена, Чайковског, Моцарту, Бетовену... Зар и то постоји... ах... било је и суза.

У Монтенегрограду вјетар покреће вјетроцентрале. На Језеру Бал алги смјењују се говорници на Трибини Ријечи, укрштају се и плаћају од међуланетарних до локалних језика.

Дјевојчица храни Галеба. Вјетар се подешава, вода смањује, пилуле одређују расположење. Магија и Стварност играју шах. Побјеђује симулакрум.

Слободан ВУКАНОВИЋ

ДЕСЕТ НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА БУДВАНСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У ЈАНУАРУ

1. Арундати Рој: Бог малих ствари, „Плави јачач”, Београд, 2001.
2. Вјенцеслав Ценчић: Титова посљедња исповјест, „Графос”, Цетиње и „Орфелин”, Београд, 2001.
3. Ц. К. Роулинг: Хари Потер и дворане тајни, „Народна књига”, Београд, 2001.
4. И. Стоне: Жудња за животом, „Алнари”, Београд, 2001.
5. Костијан Жак: Везирова правда, „Плато”, Београд, 2001.
6. Н. Хорнби: Стадионска грозница, „Плато”, Београд, 2001.
7. Н. Хорнби: Како бити добар, „Плаво слово”, Београд, 2001.
8. Ј. Мишића: Морнар који је изневјерио море, „Естерија”, Београд, 2001.
9. М. Костић: Путник плаве крви, „Просвјетни преглед”, Београд, 2001.
10. П. Калифија: Мачо кучке, „Ренде”, Београд, 2001.

ПОШЛА ПО МОЈЕ УСПОМЕНЕ

Све је завршено онако како је требало да почне и зашто је потребно да стару љубав одбацујемо као сметњу другој љубави? Све ишчезнуће у одајама заборава иза којих заувијек слуштена је завјеса!

Зар зато пред морем да будемо велики усамљеници, тихи, тужни и мало говорљиви, јер море разводњава наше јаде, јер смањује неподношљивост туговања?

4. Требало је ићи у сусрет свитању, дијете. Док те мајка још носила под појасом било си исјечак сунца у које се гледа, а не вјерује, а не вјерује.

Било си биљег велике среће која сија на твоме челу, а ми га својим рукама одагонимо. Расти и нека ти је свијетаја образ, падала увијек на њега мјесечина-лијек сваком болу. Док ширши ведрину, добар глас и вјечито име твоја дјела горела као кандило.

Срце се стегло да не тугује јер са твојим отуђењем губи се нада, драгуљу који скупља сунчеве зраке, пунећи ме болом који се буди ноћу, док сам негдје далеко и у сну мору подсијеџам нокте.

Варљива надо, ноћ се јежи од неухватљивих

слутњи које набирају душу као лахор водену површину.

5. Изашао у дубоку ноћ кроз капије блаженства и среће, а дрхтала је душа као празан град сав у слеђеном зимском сивилу послије свих искушења кроз која сам прошао у љубави

довољно наклоњен иронији, помириен пред собом да се више на враћам ономе чега није свјесна и што је било крај наше узалудности.

Изашао у ноћ испуњену шупљим шуштањем снijега и ушећереним слаткишима љубави у којима ужива највећа господа, довољно позната и угледна, која у њен живот најчешће долази крадом, обавезујући је услугама које остављају трајне посљедице, сувише бринући око ситних удобности свог свакодневног живота, правовјерни, а непоуздан и у много чему невјерни, смишљено ташти, носећи са собом искуства и навике покупљене по свим обалама свог пустоловног живота, у ложи љубитеља земаљског раја, по јазбинама и бурдељима угледних службеника, државника и управљача, племенитих полицајаца,

побожних љекара, апотекара, пресвучених попова и ситних посленика заводљивог понашања које лако постаје основа мушких шарма у распламсавању женске фантазије при бирању пријатних ствари и задовољењу својих притајених порока,

изашао у дубоку ноћ, у тренуцима извјесног затишја радознао да провирим

шта се налази иза завјеса њиховог обичног свакидашњег живота, поносан у души што мој анђео није неки кућни гимизавац него орлушина, довољно сам за храброст, мирно корачајући пустим улицама кроз мрачну хладноћу и празну усамљеност, осјећам шумове њихових прикривених кретања.

Прилазећи водоскоцима који обуздавају осјећања, задржавају и смирују мисли, с много побожне пажње пожељех богольубни путник кроз многе узбуркане женске луке: дај јој, Боже, да зграда њене среће буде чвршћа него што су њене одлуке!

Рекох души: буди мирна, рекох себи и спасих душу од пада и ишчезнућа у биједи и забораву.

(Крај у идућем броју)

Бошко БОГЕТИЋ

Култура и цијетност

ИЗЛОЖБЕ

ЊЕГОШЕВИ ПОРТРЕТИ

Поводом обиљежавања 150 година од смрти Петра II Петровића Његоша, у спомен дому „Стефан М. Љубишић“ је крајем децембра мјесеца отворена изложба под називом: „Лик и дело Петра II Петровића Његоша“ из фонда Народног музеја Црне Горе на Цетињу, а у организацији р.ј. „Музеји“ ЈУ „Музеји галерија и библиотека“ Будва. На изложби, чији су аутори Крсто Мијановић, кустос, и Драган Мартиновић, директор Његошевог музеја (Бильварда) на Цетињу, представљен је избор најзначајнијих Његошевих портрета почевши од тридесетих година XIX, па до средине XX вијека. Такође, изложба обухвата и најранија издања Његошевих дјела, као и необично вриједан оригинал тестамента (Прчан, 1851.) који је овом приликом први пут изложен ван Бильварде, односно Његошевог музеја на Цетињу.

Као што и ова изложба показује, Његошев лик је за већи број ликовних умјетника представљао посебан изазов будећи у њима особену инспирацију за ликовно-умјетнички исказ. Најчешће је ова инспирација свој почетни импулс темељила у енгматској психологији личности генија обавијеног недокучивом тајном. Каткада би то била само површина забиљешка о владару планина-затвореног, слободољубивог, црногорског народа који је почињао да бива све отворени према општим европским збивањима. Мада одређени портрети у оквиру ове изложбе имају, углавном, само документарну вриједност, одређени, пак, исјављују особним ликовно-умјетничким квалитетима (Ј. Томинић, Ш. Баџарин, П. Почек, И. Мештровић). Поједини портрети настали су за Његошевог живота, док је одређен број урађен постхумно као резултат посебних, можемо рећи чак, култних испирација Његошевом личношћу. Његошева несвакидашња естетска појава, лијепо сједињено у умности, мушкисту и племенитости, било директно или преко предлога и фотографија, зрачила је, а и данас зрачи, снагом комплексне личности духовника, поете и државника, те је као таква била и остала скоро магиски привлачна за бројне стране и домаће умјетнике.

Међу прве, а можда и за најстарији Његошев портрет сматра се портрет из 1833. године, који је урадио млади руски умјетник Андреј Моргулов. Портрет је настало у Петрограду приликом Његошевог хиротонисања за епископа. Мада се код овог портрета дају наслутити и изјвесне умјетничке вриједности, овај рад је занимљиви по свом документарно-историјском значају. Владика Раде је, као и у низу других портрета, представљен допојасно, у неодређеном простору, међутим овде, младоликог изгледа и аскетског израза, са жељом у владичанском орнату и бијелом митрополитском панцирима на глави. Још за Његошевог живота овај портрет је литографски умножаван, док је оригинал, изведен у техники акварела, а до године 1912. налазио се у Румјанцовском музеју у Москви, да би касније, на-

„Хвала љи, Господи, јер си ме на бријеју једнога твојега свијета угодио извесни и зраках једнога твојега гивноћа сунца блатовољио најбољи. Хвала љи, Господи, јер си ме на земљи наг милионима и душом и шијелом украсио.“

(из Његошевог тестамента)

Петар II Петровић Његош

жалост, био загубљен. Један од најпознатијих Његошевих портрета са посебном умјетничком вриједношћу је портрет настao у Трсту, приликом владичиног повратка из Беча, највјероватније 1837. године, од стране, у то вријеме афирмисаног сликара-портретиста, Јозефа Томинића. Његош је представљен у владичанској одједи, младолик као и одговара годинама у којима је сликан, мисаоног израза кроз који извија тајновита сјета.

Око године 1847. настаје већи број Његошевих портрета. Познати српски сликар Анастас Јовановић (1817 - 1899.), иначе пријатељ Његошев, је умјетник кога је лик црногорског владике посебно инспирисао да уради највећи број Његошевих портрета, и то у разним ликовним техникама. Поред слика урађених у уљу и бројних литографија, овај умјетник је израдио и Његошев лик на Обилића медаљи, као и илустрације Горског вијенца где се Његош јавља у лицу владике Данила. Такође, Анастас Јовановић је урадио Његошев портрет који припада и заслуга због тога што је успио да преко таблотипије (фотографија) овјековјечи пред саму смрт лик владике Рада. Један од умјетника који су имали пријетку част да им владика позира је Урош Кнежевић (1811-1876.) који је године 1847. насликао, такође, познати Његошев портрет у владичанској одједи. Бечки умјетник Август Принчкофер (1817-1885.), познат као даровити портретиста и литограф, урадио је, највјероватније, половином XIX вијека познати литографију са Његошевим ликом често репродуковану у ондашњим часописима. Ова литографија послужила је неколини умјетници друге половине XIX вијека као предлог за друге литографије или слике са Његошевим ликом. Принчкофер је Његошу предложио да се изложи у Румјанцовском музеју у Москви, да би касније, на-

окренулог улијево, обученог у црногорски костим са два одликовања на прсима (руски Орден Св. Ане I степена са лентом и црногорско одликовање - Сребрну медаљу за храброст - установљену још 1841. год.) и самур-капом на глави. Наглашен цртеж са прецизно обраћеним детаљима одређених дјелова лица истиче тежњу ка психологизацији лица. Занимљиво је истаћи да је према овом портрету илустрован у календару „Орао“ за 1882. годину, урађен Његошев портрет у Хонг Конгу 1883. године, од стране непознатог аутора, сигниран као Francisco portrait painter, Hongkong No 60. Портрет је дао да се уради угледни бокешки капетан Андрија Ђурковић (1850-1895) из Рисна приликом једног од својих путовања на релацији Трст-Далеки исток.

На изложби је по умјетничким квалитетима посебно место припало портрету који је, према фотографији, око 1901. године, урадио будвански сликар Шпиро Баџарин (1878-1941). Као ликовни предлог за овај Његошев портрет припада и заслуга због тога што је успио да преко таблотипије (фотографија) овјековјечи пред саму смрт лик владике Рада. Један од умјетника који су имали пријетку част да им владика позира је Урош Кнежевић (1811-1876.) који је године 1847. насликао, такође, познати Његошев портрет у владичанској одједи. Бечки умјетник Август Принчкофер (1817-1885.), познат као даровити портретиста и литограф, урадио је, највјероватније, половином XIX вијека познати литографију са Његошевим ликом често репродуковану у ондашњим часописима. Ова литографија послужила је неколини умјетници друге половине XIX вијека као предлог за друге литографије или слике са Његошевим ликом. Принчкофер је Његошу предложио да се изложи у Румјанцовском музеју у Москви, да би касније, на-

изложио се посебно истиче склопу са Јованом Зоњићем, 1940. године. Портрет је настало у раду Ивана Мештровића, бронзано постоење из 1932. године. Луција Ђурашковић

ВИЗУЕЛНА ЧАРОЛИЈА

Цртеж „Моја жена“ Уроша Тошковића на недавно завршеној изложби „Тежња ка лијепом“ у Будви

На недавно завршеној изложби „Тежња ка лијепом“ сачињеној из будванских приватних колекција цртеж „Моја жена“ Уроша Тошковића настало 1975. године у Паризу привукао је посебну пажњу посетитеља. Упитању је дјело умјетника који на скоро свим презентацијама привлачи погледе љубитеља и познавалаца савременог цртежа, па отуда са правом носи репутацију једног од најбољих мајстора савременог југословенског цртежа. Када је ријеч о овом ствараоцу тешко је заобићи и истаћи улогу коју је са Дадом Ђурићем одиграо у развоју фантастичног сликарства код нас. Остали су запамћени као нераздвојни пријатељи, студенти на Академији, неуређено обучени, али са блоком под пазухом у коме су се крили темељи онога што ће унијети низ новина у нашу савремену умјетност.

Цртеж, као ликовна дисциплина, најчешће је био пут којим је сликар учио да гледа ствари које ће касније доживјети коначну реализацију. Међутим, са Тошковићем то није случај. У његовом стваралаштву цртеж остаје главно средство и свијет на коме све почива и завршава се. То је, између осталих, и чињеница да припада оним ријетким умјетницима који поседују изузетну осјетљивост да се изразе помоћу линије или арабеске. Putem своје специфичне сензibilnosti он успјева да обликује претвори у изузетну визуелну чаролију. У изванредном склопу фантастичног и тајанствености магичног, уз присуство симболike изградио је тајновит и само њему својствен рукопис. Већи изузетни енергији ствараоца не настоји да његов цртеж буде лијеп и привлачен за посматрача јер он садржи ону најбитнију страну размишљања и недоумица. Његова форма носи одређену драматику са доста „прнила“ које је непребоно за лијепу свијетлост и елегантне форме. У цртежу „Моја жена“ централну фигуру покушава да омекши, ауром створеном од тонова љубичасте боје, али и поред тога цијелом компензацијом доминира строгоћа и пецизизам. Изузетна експресивност успоставља атмосферу и деформише структуре. Тошковићева жена је смјештена у практично недефинисан простор док лице подсећа на маску чије

Урош Тошковић:
„Моја жена“

представљају дјело великог мајстора који се, како је записано, попут „патријарха“ опсесивног никилизма изгубио из нашег видокруга, демонијачним силама прогнан из живота и из умјетности. Други, велики као и он, или изашли из његовог цијела, остали су на видљивом хоризонту, стваривши, заједно с њим, читаво једно крило аутентичне националне умјетности која ни по чему - ни рукописом, ни садржајем - не подлеже регионалним координата-ма. Њен космополитизам је без међа-припада свима“.

Драгана ИВАНОВИЋ

IN MEMORIAM

БОЖИДАР - БОЖО МАРИНОВИЋ

(1922 - 2001)

Бојидар Божо Мариновић

Посљедњег дана мјесеца децембра прошле године, престало је да куца племенито срце нашег суграђанина, Божидара - Божо Мариновића, једног од најзначајнијих представника црногорске изворне умјетности.

Рођен у Бајицама код Цетиња првог дана мјесеца јануара 1922. године. Мариновић је гимназију похађао на Цетињу, а матурирао у Београду. Такође је у Београду завршио Прву класу Војне академије и одсек филмске режије од године 1941. на Позоришној академији. Учесник је НОБ-а од 13. јула 1941. године. Као официр ЈНА налазио се на разним војнополитичким дужностима. Осам година је радио и као филмски редитељ у Филмском центру ЈНА „Застава филм“ и за собом оставил преко тридесет филмова (документарних, пропагандних и наставних). Као официр прензионисао је 1960. године. Од тада је радио као слободни филмски радник за „Ловћен филм“ и „Дунав филм“ до године 1964. када напустио филм и почне активно да се бави вајарством. Вајарство ће остати његова трајна љубав и стална преокупација до посљедњег дана живота. Члан је Удружења издавача из 1973. године и један од његових оснивача. Више пута је самостално излагao, а такође су бројне и његове колективне изложбе у земљи и иностранству. Многи Мариновићеви радови

необично богатство маште коју је посједова овај самуки умјетник. Италијански критичар Габриеле Ранника о Мариновићевом стваралаштву истиче следеће: „Он ствара склопите од коријена једне земље, Црне Горе која нам својим пејажима, час тврдим и каменим, час меким и сунчаним, открива понос и љехност народу који је чврсто везан за своју традицију. Мариновић позије добро своју земљу и материјале који му служе у умјетничком изразу као преносиоци значења дубине тог познавања које је веза између мита и садашњости.“ Природа је та која је од искона опчињавала, будила машту и привазила руку овог умјетника да настави да у оном унапријед датом пробуди препознатљив облик, знак или симбол. Мариновићеву ликовну поетику карактерише необично искрен, спонтан приступ материји која је, у зависности од идеје, третирана кроз крајње рустичну или углачеану фактуру масе, те изјесна тежња ка покрету потенцираном ритмом свијетло-тамним контрастима. Кроз покрет, Мариновић као да је поновно, материју удаљио живот обављен митом и вјечитом тајном умјетничког духа. А живот је тако наставио да траје, тајновит и особен у скоро свакога Божидаревој склопити као посебан и несвакидашњи дар који нам је умјетник насејнично оставио.

Л. ЂУРАШКОВИЋ

Духовно наслеђе

СВЕТОСАВЉЕ

Растко Немањић рођен је 1174. године у граду Расу, као трећи син великог жупана Стефана Немање и Ане, највећи Вукана и Стефана, дуго очекивано и Богом измљено дијете. Васпитавао је чистоти православне вјере, вођен брижном руком мајке Ане (чије је поријекло непознато, постоји неколико различитих извора о њој), одрастао у љубави и благочестиве нарави, млади Растко се врло рано заинтересовао за науку Божију. Након сусрета са монасима који су путовали за Свету Гору он доноси одлуку да се и сам сав посвети Богу, сматрајући да ће тако бити кориснији отаџству свом, него на трону Немањином, како су се родитељи надали. Под изговором да иде у лов, Растко се заувијек растаје од родитељског дома и одлази на Свету Гору, у руски манастир светог Пантелејмона, у vrijeme владавине византијског цара Исака Анђела (1185-1195). Потјера која је кренула за Растком стигла је прекасно, он је своју царску одору већ замјенио монашком ризом, добивши ново име - Сава, по великом светитељу Сави Освештеним. Војска се са великим тугом вратила на Немањин двор, но се није одијело и писмо. Божије знамене почивало је на босоногом монаху Сави, који се у свом узрасташњу у вјери ускоро преселио у грчки манастир Ватопед (где је сазидао и неколико цркава-Пресвете Богородице, Св. Јована Златоустог, Преображења).

Ускоро, по Савином позиву, Стефан Немања се одрже престола, на сабору у Расу 25. марта 1196. године. Престо наслеђује син Стефан Немања и Ана примају монашки постриг и добијају нова имена, Симеон и Анастасија. Симеон Немања креће из своје задужбине, манастира Студенице, пут Свете Горе да се пријужи своме сину Сави. У Ватопед Симеон Немања стиже са три стотине слугу и великим благом које је дарио манастиру. Овдје су провели доста времена, након чега је Свети Сава добио благослов да обнови и подигне манастир Хиландар, мјесто које он завоље највише на Светој Гори и које Бог одреди за колијевку српске духовности и просвјетитељства. Тако је сазидан Хиландар, царски манастир, среће православних Срба, што је потврдио и цар Алексије хрисовуљом 1198. У Хиландару се улокојио Симеон Немања 13. фебруара 1199. године, где му Господ проплави чудотворне мошти из којих је потекло миро, па се и данас он у цркви празнује као свети Симеон Мироточиви. Из цркве где је лежао ћивот са светитељским моштима изникла је чудотворна лоза, која и данас рађа многи плод на општу радост вјерника. Свети Сава наставља свој богоугодни рад на који га је Господ призвao. Он пише Карејски типик, Хиландарски типик, Житије свога оца Немање, Студенички типик и Номоканон - Крмији, збирку црквених законака базирану на најбољим византијским законима. Због сукоба Стефана и Вукашина (1202-1204), несрће коју је овај сукоб донио Србији и упорници Стефанових моштија Свети Сава долази у Студеницу, но се и данас највише најпримје изнад којима измирује браћу.

Као Архимандрит студенички вријеме проводи у организацији цркве по угледу Свету Гору, оживљавајући духовност у свом народу, просвјећујући га. Као истински богоносац, он је организовао царевину свога оца на божијем закону. Жудећи да просвети свој народ и уздигне га у вјеру, зидао је цркве где год је могао, а тамо где није било могуће постављао би крст, да се свако најприје опомене имена Божијег.

ПРВИ И ПРАВИ ЕВРОПЕЈАЦ

Свети Сава

Оснивао је школе и чинио чуда, једно од многих је и спречавање рата са бугарским властелином Стрезом, након чега се поново враћа за Свету Гору.

1219. године одлази код цара Теодора I Ласкариса, у Никују (јер је 1204. Византија пала у руке Латина) где је Српска Црква добила аутокефалију, а Свети Сава је, руку цариградског Патријарха Манојла Сарантена (1217-1222), постављен за њеног првог Архиепископа. Тада је Свети Сава постављен епископе и организовано ради епископија (рашка, призренска, лилјанска, хумска, зетска, хвостанска, будимљанска, дабарска, моравичка, топличка и жичка) које су се руководиле Номоканоном. Пошто је на чудесан начин спријечио још један рат, овога пута са угарским краљем Андријом I, Свети Сава крунише Стефана за краља 1221. године и он се од тада назива Првовјенчаним (1217. круниса га је легат папе Конорија III). Стефан Првовјенчани ће се, попут свог оца, замонашити.

Свети Сава је два пута путовао за Свету Земљу. Први пут је отишао да се поклони Гробу Господњем, али и да се састане са три васељенска патријарха, оснује српске монашке заједнице, али и набави свете реликвије за своју цркву у Србији. Свети Сава, који је у многочему поређен са Мојсијем, сурео се, баш као и он, са живим богојем на Гори Синајској. Ту, у Светој Земљи, испунило се и једно давно пророчанство у манастиру светог Саве Освештених. Епископски жезал је три пута пао пред ноге светога, након чега су га монаси дарivalи иконом Богородице Тројеручице, која је и до дана данашњег заштитница манастира Хиландара.

И многе године Свети Сава проведе службени Богу и свом роду, као што су и сви други Немањићи, као и остали благочестиви хришћани у историји, остављали свом потомству свијета образ, културно наслеђе, задужбине.

Свети Сава, као и Христос,

се и овим племенитим јеванђелијским начелима-љубиблијањем свог као себе самог поставио је српску државу и зато је био први и прави Европејац.

За вријеме Немањића се српски народ духовно уздаја највише, а врхунац његовог богоугодног уздаја се у Лазаревом опредељењу за царство небеско, што је природна посљедица светосавске мисли. Због тога се код нас православље назива и светосавље. Не због етнофиље, већ због тога што је Свети Сава духовни отац српског народа. Богатства се одрекао зарад љубави према Богу и свом роду, као што су и сви други Немањићи, као и остали благочестиви хришћани у историји, остављали свом потомству свијета образ, културно наслеђе, задужбине.

Свети Сава, као и Христос, који му је био узор, имао је своје непријатеље. То су углавном били и непријатељи Божији. Једак од њих је и Синан-паша, који је, спаливши му мошти на Врачару у Београду, мислио да ће уништити биће српског народа. На том мјесту уздиже се највећи православни храм на Балкану чија су звона ових дана позвала на покајање све оне који су се отуђили од светосавског идеала. Препород који сви тако желе да се додги, не би ли увео и Балкан у Европу, може јединно почети на духовном плану, враћањем светом Сави - митрополиту и човјекољупцу.

Миља РАДОВИЋ
дипл. теолог

ТЕОЛОГИЈА КАО ПСИХОТЕРАПИЈА

УЛОГА ДУХОВНИКА
И ПСИХИЈАТРА
У ОЧУВАЊУ ЗДРАВЉА

Ум је образ Божији. Ми смо тај образ оскрнавили и он мора да буде очишћен. Због тога Ава Доротеј захтијева: Учи-нимо да наш образ буде чист каквог смо га при-мили. Морајemo да пре-трпимо патње и неподно-шливу горчину док не очистимо свој пали ум, то бијесно и халапљиво псето. Ако се човјек бори да се не препусти гријеху и ако води битку са страсним помислима он бива понижен и потушен у тој борби, али га "патње коју доживи у борби постепено очишћују и враћају у природно стање" (Ава Доротеј). И по-ред човјековог напора умртвљени ум не може да буде очишћен и оживитворен ако не сије Свети Дух, јер: "Само Свети Дух може да очисти ум". (Дијадо Фотички, Добротољубље).

Свети оци умом називају дјелање душа које се састоји у помислима, а исто тако и суштину душе која је у срцу.

СРЦЕ

Једна од основних ствари за које се молимо Богу јесте наше спасење: "За вишњи мир и спасење душа наших Господу се помолимо". Већина тропара се исто тако завршава: "Помолимо се за спасење душа наших".

Спасење је одијевање у Христу, заједница и сје-дињење са Христом, која превасходно настаје у срцу. Стога задобијање спасења превасходно значи налажење срца. Када нас Бог удостоји да нађемо своје срце, ступи-ли смо на стазу спасења. Карактеристичне су ријечи Аве Памве: "Ако имаш срце можеш бити спасен." "Имати срце значи заправо наћи срце, унутар кога је Бог води-ти човјека. Шта је, међутим, чисто срце? Које је срце чисто? Свети Симе-

он Нови Богослов каже да је чисто срце оно које не узнемирају страсти, које изbjегава свако при-кlaњање злом или ово-земаљском и у себи носи само једно, а то је сје-на-ње на Бога у необузданој љубави." Чисто срце је оно које "у иступљењу созерцава залог буду-ћих добара обећаних светима и она вјечна блага онолика колико је то могуће људској при-роди". И остали оци го-воре о чистом срцу. Чи-сто је оно срце које нема подстицаја за природно кретање и на које је Бог као на таблици урезао свој закон" (sv. Максим Испоједник, Добротољубље) "Чисто је оно срце које не допушта да у душу продре каква нечиста помисла" (Иси-хија Презвитер, Добротољубље). "У срцу је чист онај кога срце не преко-ријева због запоставља-ња Божјих заповијести, због немара или због прихватања непријатељ-ске, помисли" (sv. Тео-дор, Добротољубље). Чи-сто срце постоји онда ка-да се човјек не бори да не осуди ни блудницу, ни грешника, ни безакони-ка, и на свакога од њих гледа чистим оком" (sv. Макарије Египатски, Бе-сједе), "никада никога не презире, не осуђује и не мрзи, нити на било који начин дијели људе."

Свети Макарије утврђује које особине указују на чисто срце: „ако човјека посматраш једним оком, немој износити никакав суд у свом срцу, него га сматрај за здравог: ако неко има одузету руку, немој га сматра-ти одузетим. Оно што је искриљено гледај као да је право, одузетог по-сматрај као да је здрав". (Добротољубље)

Очишћено срце дожи-љава безмолвије срца. Оно живи у миру Божијем. Мир Божији нека влада у срцима вашим

(Кол. 3.15) Човјек побјеђује бојажљивост "Ако човјек задобије чисто срце побјеђује бојажљивост". (sv. Симеон Нови Богослов, Добротољубље) Он се више ниче-га не плаши, чак ни смрти, јер је страх од смрти посљедица нечистог срца.

Истинско богословље није плод материјалне усредређености, оно представља пројављивање Светог Духа. Када је ум очишћен, он се озарује и уколико је човјеков ум за то способан, одино-сно, ако човјек посједује мудрост, он може да богословље. Због тога кажемо да је читав живот, па чак и само човјеково тијело богословље. Очишћен човјек је у ћелини богословље.

На крају бих жељела да укажем на још неке могућности и улоге психијатра у групном и инди-видуалном психотерапе-утском раду. Како клијенти често постављају себи и другим пацијентима у групи питања која се односе на смисао же-вота, узроке болести, то терапеут има могућност да оно што је аутентично доживио у свом духовном унутрашњем животу као човјек, искаже као вођа групе, искористи кроз контратрансфер и најважније: подстакне искажу.

Послије вишегодишњег вођења група у затворској болници могу да кажем да су се теме везане за спасење душе, пост, молитву, причење, до-живљава гријеха - јавља врло често у садржају групног рада на одјељењу за спровођење мјере обавезног психијатриј-ског чувања и лијечења. Још чешћа тема била је искуства пацијената послије тражења помоћи од врача и сагледавање посљедица које су послије тога настале.

Основно психотерапијско правило је неутралност, а кроз њу се, рекла бих, потврђује и право на избор и слободу што је врхунска вриједност хришћанства. Али, неутралност не значи да се пред оваквим темама одричемо Христа. Уколико више као терапеuti, по-ред неутралности, имамо и посебно високо вредно-ване психотерапеутске квалитете као што су: непосесивна топлина и аутентичност, то ћемо вјешти одабрати и лакше препознати тренутак за уврemeњену интерпретацију на ове садржаје који, по мом искуству, динамички ка терапијској промјени покрећу групу и поједине пацијенте, више него и један други садржај.

(Крај)

Др. Биљана АНЂЕЛКОВИЋ

Ja се окренух ка икони Џраво:
Лицем се свеца мелем-светло слило!
Јесењи Ђурђе, моја крсна славо,
О како си ме појледао мило.

Хоће ли, Боже, што из мене кайрен?
Ублажост свеца ја сам бићем преган.
Појућ босиљка замириса на Џрен
Јесењи Ђурђе лековит и чедан.

У мало гадох осмеха и љаса,
Осјећах себе, као да сам чио
И појеровах да ће бићи сласа
И да се часак исцељења збио.

Бранко Б. КОВАЧЕВИЋ

Фејтон

60 ГОДИНА ПРИМОРСКОГ БАТАЉОНА „СТЕВАН ШТИЉАНОВИЋ“

ШИРЕ ПОЗНАТ И ВИСОКО ЦИЈЕЊЕН

Пише: Пеко ЛИЈЕШЕВИЋ

Био је један од седам батаљона Ловћенског НОП одреда. Одлуку о формирању батаљона саопштио је командант Одреда Пеко Дапчевић, у Куљачама 7. јануара 1942. године, у присуству чланова штаба батаљона и партијског руководства територије (Међуопштински биро ћелија КПЈ): Блажо Кажанегра, Бошко Куљача, Илија Медиговић и Рако Дулетић, Вељко Митровић, Божо Митровић, Боро Станишић, Пере Станишић-Пећанац, Мато Петровић и Блажо Смиљанић.

Формиран је за територију општина: Петровац, Свети Стефан, Будва, Радановићи (Грбље) и Тиват. У називу има два имена: ознаку територије и име историјске, али митске личности из прве половине XVI вијека, родом из Паштровића, која је живјела и животом и дјелом се потврдила на територији западног Срема и источне Славоније.

Постојао је свега три мјесеца и 10 дана: 100 дана - од Божића до Ускrsa 1942. године.

Име нашег Приморског батаљона носи улица у центру Будве, у Госпоштини.

Ситуација у којој наш Приморски батаљон настаје је измијењена и објективно повољнија од оне из периода јул-септембар 1941. године. Уз Велику Британију, највећу колонијалну силу и Совјетски, Савез, територијално највећу државу свијета, у рат су ступиле и САД, економски и финансијски најјача држава.

Тако је створена и дефинитивно уобличена Антифашистичка коалиција за борбу против свјетске фашистичке немани. Дио те моћне и коначно побједничке коалиције је и наша НОБ са својим оружаним снагама.

Значајне одлуке

На источном фронту, који ће до краја рата бити главно ратиште на коме ће се рjeшавати судбина рата, ситуација почине да се мијења. План да се примјеном „муњевитог рата“ за око 100 дана избије на линију Архангелск-Волга, да се до зиме заузму Лењинград, Москва и Стаљинград, а за шест мјесеци уништи Црвена армија, а тиме и СССР- није успио. Десетине хиљада Лењинграђана - погинулих и умрлих од глади и хладноће, - „сели“ се на гробље, али Лењинград одолијева и

неће пасти. Заустављена је њемачка офанзива на Москву. Изма Урала стигле нове дивизије, које знају и да смучају и да пузaju. Снажном противофанзивом, до краја децембра 1941. године. Њемци су одбачени на запад 100-250 километара. Први пут су почели да се повлаче и осјетили горчину пораза.

Велика Британија све успјешније дјејствује на Средоземљу и у Африци. Сломљен је отпор Италијана у Етиопији и ослобођена либијска Киренаика. На свом тлу успјешно издрžавају њемачку ваздушну офанзиву.

На унутрашњем плану, у периоду септембар-новембар 1941. године НОБ посебне успјехе постиже у западној Србији (Ужица република). Тамо су Главни штаб и ЦК КПЈ на челу са Титом. Крајем 1941. године наша НОВ од 80.000 бораца посједа активностима везује око 660.000 непријатељских војника (преко 30 дивизија): 510.000 окупаторских и 150.000 колаборационистичких. Сада је био најпречи задатак народноослободилачког покрета: створити и изградити сопствену војну силу, јер се без оружаних снага није могао успјешно водити рат и извојевати побједа. У томе је био велики значај одлуке великог војно-политичког савјетовања у Столицама крај Крупња, 26. септембра 1941. године, међу већим бројем одлука двије су биле посебно значајне:

„Да се приступи изградњи чвршће војне организације путем стварања чета и батаљона и да се војна руководства по покрајинама организују као главни штабови, а главни штаб преименује у Врховни штаб народноослободилачких партизанских одреда Југославије“. На тој линији је и формирање Приморског батаљона и његових чета.

По упутству ЦК КПЈ и ВШ, раније војно руководство за Црну Гору преименовано је у ГШ за Црну Гору и Боку (посебан ГШ за Санџак). Од свих јединица у Црној Гори формирано је шест партизанских одреда са 44 батаљона и, на захтјев ВШ, посебан одред од око 3.700 бораца који је упућен у Санџак. У њему је било и 47 наших бораца (било је предвиђено и одређено 30-35).

Формирање батаљона.
Заклетва.

Половином децембра 1941. године већ је би-

ло формирано неколико батаљона Ловћенског одреда, кад је одлучено да се формира и батаљон у који ће ући и борци, партизани, са наше територије. На одређивање територије батаљона утицало је, поред ситуације са НОП-ом, и то што смо ми, и поред нашег Међуопштинског биро ћелије, и даље партијски били повезани са ЦК КПЈ Бар, што је значило и са Црницијом. ОК КПЈ Цетиње и штаб Ловћенског одреда извјештавају ПК КПЈ, односно Главни штаб, 23. децембра 1941. године о слједећем: на подручју СК (МК) Бар организује се један партизански батаљон. Батаљон би имао једну чету у Црници, другу у Паштровићима, трећу у Бару и Спичу и четврту у Маницима и дијелу Боке који нама припада (Котор, Тиват). Чете су у формирању. Штаб тог Приморско-црнничког НОП батаљона чине: Блажо Кажанегра, командант, Рашко Вукосавовић, замјеник команданта, Блажо Јутица, политички комесар и Љубо Поповић, замјеник комесара. Батаљон већ има двије чете: Црнничку са 40 и Приморску (Паштровску) са 309 бораца. Три дана касније, 26. XII 1941. године ГШ НОП одреда за Црну Гору и Боку одговара штабу Ловћенског одреда: „Слажемо се са вама у погледу оснивања Приморско-црнничког НОП батаљона, као и у погледу наименовања штаба батаљона“.

Приморско-црннички батаљон био је, међутим, кратког вијека, јер су руководећи људи КПЈ и НОП нашег краја, изражавајући не само своје него и мишљење ширег круга бораца, изложили жељу и предлог да формирају посебан батаљон. Виша руководства су то усвојила и, првих дана јануара 1942. године донијета је одлука да се од Приморско-црнничког батаљона формирају два батаљона: Приморски НОП батаљон „Стиван Штиљановић“ и НОП батаљон „Јован Томашевић“. Наш батаљон је у почетку имао око 100, а око 20. јануара око 140 бораца, сврстаних у двије чете: Паштровску и Будванску.

Оваквом одлуком били смо задовољни. Имајемо свој батаљон као и наши очеви 1914-1915. године. Њихов Добровољачки батаљон

био је на форонту у Грбљу (Побрђе-Радановићи-Најешићи и даље ка Ловћенском подвршју), и ратовао против Аустро-Мађара до пада Црне Горе, јануара 1916. године.

Имао је пет чета: 1. и 2. паштровску, 1. и 2. грбљску и мајинску чету. Брајићко-побрђска чета и вод Станишића борили су се на сектору Мирца и били ван сastava Добровољачког батаљона.

На Ограђеници (Паштровска гора), 15.I 1942. године одржан је збор посвећен пљевальским жртвама, комеморација посвећена, за право, свим погинулим од 13. јула 1945. године, у присуству неколико стотина грађана (било их је и из Црнице и Маина) говорио је секретар ОК КПЈ Цетиње (члан ПК и кандидат за члана ЦК КПЈ) Крсто Попивода, посебно о Ловћенском батаљону и његовој Приморско-соколској чети, чети са највише губитака - 29, у којој се борило и све до ослобођења ове територије, новембра 1944. године.

Почетком фебруара

1942. године број бораца - због проблема са смјештјем и исхраном.

Паштровска, Побрђско-брајићка и Грбљска чета биле су на својој територији. Команда Мајинске чете са дијелом бораца у Побрђима (Зечево село), а команда Которско-приморске са 20-30 бораца на Јараштима (између Г. Побора и Станишића).

Рад на омасовљавању и јачању чета текао је, у целини, успјешно, што потврђују и оцјене и извјештаји чланова виших руководствима. У објективно тежим и сложенијим условима текао је овај рад у Мајинама и Грбљу. Тамо су поједина села, па и нека највећа, и поред свих настојања и покушаја, остала ван па и против НОП и НОВ - и тада и све до ослобођења ове територије, новембра 1944. године.

На Ограђеници (Паштровска гора), 15.I 1942. године одржан је збор посвећен пљевальским жртвама, комеморација посвећена, за право, свим погинулим од 13. јула 1945. године, у присуству неколико стотина грађана (било их је и из Црнице и Маина) говорио је секретар ОК КПЈ Цетиње (члан ПК и кандидат за члана ЦК КПЈ) Крсто Попивода, посебно о Ловћенском батаљону и његовој Приморско-соколској чети, чети са највише губитака - 29, у којој се борило и све до ослобођења ове територије, новембра 1944. године.

Почетком фебруара 1942. године бројно стање је било: Паштровићи - 110; Будва - 60, а почетком марта бројно стање батаљона било је - 469. по четама:

Паштровска - 193,

Мајинска - 39, Побрђско-брајићка - 45, Грбљска - 111 и Которско-приморска - 81.

Послије обиласка Мила Јовићевића, бројно стање батаљона је, у току марта, повећано за још неколико десетина.

Штаб Ловћенског одреда је 2. марта 1942. године, услед веома

погоршане ситуације за НОП у сјевероистичним дјеловима Црне Горе, наредио да се формира 2. ловћенски ударни батаљон, јачине око 250 бораца и да се најхитније упути ка Колашину. У 3. чету, Приморско-црнничку, јачине 70 бораца, требало је да уђе по 35 из нашег нараода, заклињемо се да ћемо дисциплинирано, упорно и неустрашиво, не штедећи своје крви и животе, водити борбу до потпуног уништења фашистичког освајача и свих народних издајника“.

Колико симоблике: истог дана и на истом мјесту: „Слава палим друговима“ и „Смрт фашизму - слобoda народу!“

Послије пет дана, у Доњим Побрђима (Зечево село), у присуству команданта и комесара батаљона, извршена је заклетва око 40-50 бораца Будванске чете (борци из Брајића, Побрђа и Маина). Текст је читao командир Јоко Лазов Борета. Ова чета је, око 10. фебруара подијељена на двије чете: Мајинску и Побрđско-брајићку. У току фебруара формирање су и Грбљска и Которско-приморска чета. Погинуло их је пет: Станко Куљача, комесар чете, Спасо Калађурђевић, Илија Богетић, Стево Вујадиновић и Душан Радоњић.

Неки чиниоци формирања, организовања и борбених активности батаљона

На одређене тешкоће и слабости при формирању чета и на одсуство офанзивности у њиховим дејствима, неки чиниоци су посебно утицали:

Територија батаљона, приближно по популацији, припадала је окружујућем дијелу Црне Горе (Governatorato del Montenegro) и анектованом Боки (Provincia di Cattaro). Граница је била на линији Спас-Дубовица, са граничном постјом (јединицом) на Топлишу. Окупатор је, наравно, био посебно осјетљив на наше дјеловање у анектованом дијелу.

Геополитички и војностратегијски важна, ова издужена и узана територија (воздушно мјерено 45-50x5-10km) доста је насељена и веома проходна у свим правцима и у свакој дужини. Читавом дужином веома значајна цеста која повезује Боку са Баром и, не мање значајна, на њој управна цеста Будва-Цетиње, која пролази средином Маина и наше територије у целини.

Веома „покривена“ већим и мањим гарнизонима (Батаљони на Космачу и у Будви; чете у Петровцу, Светом Стефану и Топлишу). Кружно, велики гарнизони и више команде на Цетињу, у Боки и Бару. Ту су тврђаве и ратни бродови са далекометном артиљеријом великог калибра.

На укупна расположења и спремност да се учествује у НОБ утицала су, а са тим су окупатор и његови сарадници свакако рачуни, средства и облици репресалија која су примјењивана према учесницима НОБ, њиховим породицама и имовини: стријељања, затварања и интернација, пљачка и палење веома ширу територију био је примјер Брајића. У Паштровићима је запљено на десетине кућа. Извршена су стријељања, нарочито у Јулском устанку, у великом броју - 41: Паштровићи - 16, Свети Стефан - 8, Будва - 10, Котор-4, Брајићи-3, погинуло у борбама - 21, од тога у Џевима - 14. Због тога су могли бити схваћени не ријетки захтјеви представника поједињих братстава и села да се у близини њихових села не врше напади на Италијане.

(Крај у слједећем броју)

Из стручног угла

МЕДИЦИНА

НЕКА ДОСТИГНУЋА
У МЕДИЦИНИ У 2001. ГОДИНИ

На самом крају 2001. године тешко је издвојити само нека од многих научних достигнућа из области медицине у свијету која су обиљежила протеклу годину.

ДОСТИГНУЋА У НЕУРОЛОГИЈИ! Година за нама свакако ће остати забиљежена као значајан период у историји неурологије. Новости у овој области односе се на истраживања анатомије, физиологије, биохемије и молекуларне биологије нервног система, а посебно у области понашања и учења. Спектакуларна открића у молекуларној биологији су узрокovala много комплетнији поглед на грађу блокова нервних ћелија (неурона) и достигнућа технологије повећала степен могућег у идентификацији појединих дјелова мозга који се специфично употребљавају при различитим аспектима мишљења и емоција.

Од раније је познато да за вријеме феталног развоја гени утиру мозгу формацију, специфичну и високо организовану структуру и да на тај начин развој могу утицати разни спољашњи фактори. Сада је откријено да послиje рођења, кроз живот све врсте искустава имају моћ не само да одмах проникну комуникацију између неурона, него и да иницирају молекулске процесе који редом моделирају синаптичке везе. Овај процес је описан као "пластичност синапса" и он терапетски мијења физиолошке структуре мозга, стварајући и узвршћујући нове синапсе (места преноса импулса од једне нервне ћелије на другу), укидајући или слабећи старе.

Дакле, сваки процес учења или процес који припада одређеном неуронском циклусу и регулисан је од стране одређених гена физички мијења мозака. Ово најновије револуционарно откриће дуготрајних пластичних синапси представља измјену ранијих теорија које су тврдиле да је мозак одраслих статичан. Иновације у схватању мозга довешће до могућности декодирања "језика неурона", а уз нове информације са подручја генетике и до открића ефектијијих третмана неуролошких, али и менталних болести и болести понашања.

НОВО СХВАТАЊЕ УЛОГЕ

МЕНТАЛНИХ БОЛЕСТИ И БОЛЕСТИ ПОНАШАЊА. Модерна наука је потврдила да је представљен став о уској повезаности и испреплетености физичког и менталног здравља. Многе "менталне" и "физичке" болести постају разједињене као комбинација биохемијских, психијатријских и социјалних фактора. Већ неко вријеме се поуздано зна да емоције и понашање имају значајан утицај на физичко здравље. "Бихејвиорална медицина" - медицина понашања је интердисциплинарно подручје настало интеграцијом науке о понашању, психосоцијалне и биомедицинске науке у сврху бољег разумијевања болести.

Најновија истраживања подвлаче два главна пута којима ментално и физичко здравље утичу једно на друго. Први начин је директно, физиолошким системима као што су неуронендокрини и имунски систем. Други начин је кроз "здравствено понашање" и науке. Наравно, и ови путеви међусобно утичу један на други. "Бихејвиорална медицина" је у успону.

ПРЕКРЕТНИЦА У ОРГАНИЗАЦИЈИ БОРБЕ ПРОТИВ ХИВ АИДС-А Најновија истраживања тврде да је ХИВ прво прешао на људе са одређене подврсте чимпанзи које живе у Централној Африци. Инфекција људи се десила у првој половини овог вијека као резултат лова на чимпанзе и конзумирања њиховог меса. Евидентно је да је ХИВ/АИДС постојала међу човјечанством кроз историју или је само у 20. вијеку прерасла у епидемију, највећији збор пораста сексуалног промискуитета и миграције становништва у грађевинама.

Истраживања у 2001. године указала су на утицај хепатитис Г вируса на ХИВ. У октобру 2001. године Комитет за антивирусне лијекове у склопу ФДА представљен је нови лијек из групе антиретровиралних лијекова, већ одобрен у Европи. То је Тенофовир (tenofovir disoproxil fumarate). Један од приступа истраживања вакцине против ХИВ/АИДС-а је кориштење имотача узрочника болести коња. Иако биљеки пораста-

ражених ХИВ-ом, посебно у Источној Европи (Русија), Азији (Кина, Индонезија, Вијетнам) и највише у Јужној Африци, СЗО (WHO) објављује да је свијет постао једиједан и спреман да се систематски конфронтира овој болести уз отворену подршку светских лидера, материјалну потпору новостворених фондова и пристапак фармацевтских индустрија на радијно обарање цијене лјекova у најугороженијим подручјима.

ДОСТИГНУЋА НА ПУТУ ЕРАДИКАЦИЈЕ ПОЛИОМИЕЛИТИСА Извештаји СЗО (WHO) за Регион Африке за 2001. годину истичу импресивне резултате на путу ерадикације полиомиелитиса (poliomyelitis, опака дјечја заразна болест). Број држава са слободно циркулишним полиомиелитисом смањио се с 11 у 2000. години на 6 држава у 2001. години. Имајући у виду да је полио ерадикован у Америци 1994. године, у Европи 1997. године, и у Региону Заједничких држава 2000. године, може се рећи да је свијет на путу ерадикације полиомиелитиса до 2005. године.

НОБЕЛОВА НАГРАДА Лауреати Нобелове награде за 2001. годину на пољу физиологије и медицине су Leand H. Hartwell (1939, доктор наука, редовни професор, USA, Washington - Seattle), сир Paul M. Nurse (1949, доктор наука, UK, London) и R. Timothy Hunt (1943, доктор наука, UK, London) "за њихово откриће кључних регулатора ћелијског циклуса". Увиди Lee Hartwell-a при пионирском раду у области генетике квасца потврђују основу за разумијевање дијобе нормалне ћелије и водећих механизама неконтролисаног разрашивања ћелија (рака).

Истраживања ових научника, најједноставније речено, проучавају структуру и функцију цикличких везана за пораст становништва, за генетски инжењеринг и исцрпљивање природних резерви, не могу се упоредити са страхотама који научном свијету улијева предвидива промјена климе.

На први поглед није јасно чиме би то загријевање могло да представља озбиљну пријетњу за планету, кад се зна да оно није прешло 2 до 5 степени до краја тек минулог вијека.

Оно што је извјесno јесте то да просечна температура на површини земље непрекидно расте: шест најтоплијих година прошлог вијека паде су, у ствари, у вријеме послиje 1990. године.

Али, научници, иако сагласни око тих бројки, разликују се у погледу њихове интерпретације. За оне мало-брожније, ријеч је о једној од оних климатских епизода којих је пуно у историји наше планете и које могу бити објашњене једино промјенама природних услова. За њих, људске активности не би могле значајније утицати на климу. За друге, много бројније, климатско загријевање вала приписати фамозном "ефекту стаклене баште".

Тај "ефекат стаклене баште", о коме се толико говори, указује на посљедице снажног акумулирања неких гасова - посебно угљендиоксида - у горњим слојевима атмосфере. Ти гасови образују око планете неку врсту заштитне чауре која спречава сунчеву топлоту да се, пошто дотакне тло, одбија према космосу. Уколико су зидови чауре дебљи, утолико се сунчева топлота потпуно задржава, баш као у стакленој башти. Када та чаура не би постојала, просјечна температура на тлу износила би - 18 степени уместо сада

булага. Исто то тврди се за Медитеран, где се загријавање мора за неколико десетак дјелова степена, повећано низом врло благих зима, налази у коријену знатних еколошких поремаћаја.

Иста појава постоји на Атлантику на коме се тропске врсте стално помијеријају ка сјеверу. Отуда и страх да ће тропски комарици доспети до медитеранског басена и да ће ту поново изазвати барску грозницу, тако успјешно искорењену у току последњих вјекова.

Иреверзибилна еволуција у климатској области могла би дубоко измијенити услове живота на планети, те појачати обим и учесталост метеоролошких катастрофа, већ у великом порасту као што се може примјетити по броју и назији циклона и поплава који пустоше у читавој међутропској зони глобуса и, одредно, у нашим умјереним зонама. Уколико богате земље не измијене своје понашање, године 2010., према подацима ОУН, оне ће избацити у атмосферу 29% више угљендиоксида него што је као циљ постављено у Кјоту 1997. године.

Али, од једне до друге међународне конференције Американци стално блокирају сваку одлуку, плашећи се, вјероватно, посљедица ограничавања емисије гаса са "ефектом стаклене баште" на њихову, иначе успјешну, економију.

Да ли ће разум најзад од

ПОЉОПРИВРЕДА

У зимском периоду воће и винова лоза се налази у фази мirovanja. Воћар, виноградар, повртар и цвијећар не би требало да имају зимско мirovanje већ да сваки липендан искористе за рад у засаду и башти, без обзира да ли се ради о малим аматерским засадима или комерцијално производњи. Посла увијек има и пропуштене се не може касније надокнадити. Зима је право вријеме за већи дио најважнијих агротехничких и по-техничких мјера које се у пролеће обављају теже и неизлаговијени, а у току вегетације биљака се не може надокнадити.

Рад у пољу у току зиме је веома здрав за човјечији организам јер се ослобађа вишак енергије нагомилане појачаном исхраном. Удисамо чист ваздух, а разним покретима при раду и умјереним напором одржава се кондиција, апетит, добар сан и уопште побољшава се метаболизам и крвна слика.

Од послова који се могу и требају обављати у току зимских мјесеци су: обрада и ћубрење земљишта, садња и сјетва, резидба и калемљење, зимско прскање против биљних болести и штеточина, подизање међа, чишћење и уређивање дворишта, путева и ограда, припрема машина и алати, набавка сјемена, садња материјала, средстава за заштиту биља и другог проматеријала и опреме. Зимски период треба искористити и да се нешто научи из литературе, семинара и других извора информација о пољопривредној производњи.

ПОЉОПРИВРЕДНИ ПОСЛОВИ
У ЗИМСКОМ ПЕРИОДУ

Обрадом земљишта на 20-25 cm дубине обезбеђује се присуство ваздуха у земљишту, активира рад микрофлоре и фауне, земљиште прима више воде и ствара резерве итд. Уопште, зимска обрада побољшава структуру земљишта и убрзање хемијске и физичке процесе обрадивог слоја. Прије обраде треба растуристи органско ћубриво (сваке друге године) по 200-400 kg по ару, а сваке године по 3-5 kg НПК минералних ћубрива, по ару. Количина и врста ћубрива се утврђује на основу агротехничке анализе земљишта. Ћубрењем и обрадом земљишта у току зиме стварамо услов високих приноса једногодишњих и вишегодишњих култура. Од органских ћубрива користити стајњак (којег је све мање је на жалост, све мање крупне стоке) компост, тресет, глистенак, а у току вегетације и зеленишно ћубриво. Препоручујемо коришћење шумског тресета насталог хумификацијом лишћа и других отпадака листопадних шума. Овај хумус је бесплатна и врло квалитетан за пољопривредне културе и цвећарство на тешким и лаким земљиштима.

Зимски период је вријеме када треба садити воће и винову лозу, вршити калемљење воћака на зрело, подмлађивање и прекалемљивање. Резидба воћака и винове

лозе је значајна помотехничка мјера која се на пријему обавља током зиме. То је основна резидба, а донеска се обавља током вегетације. Воћке на приморју су током децембра прошлије године од јаке буре претргнуте велику штету. Агруми (који нису заштићени мрежом) остали су на неким теренима са мање од 50% лисне масе. Код оштећених воћака треба посматрати поломљене гране и извршити јачу зимску резидбу проредом круне и скраћивањем појединачних грана. Извршити темељно прскање против штетних врста и других штеточина бијелим уљем, голшаром и сл. а затим и бордовском чорбом, бакарним кречом и сл. против гљивичних оболења и у циљу дезинфекције повреде на воћкама.

Зимски период је вријеме за градњу нових међа и подизање оборених. Међе чувају земљу од ерозије, омотавају обраду и штите вишегодишње културе од изваљивања, под теретом и олујом. Треба приступити штеточинама бијелим уљем, голшаром и сл. против гљивичних оболења и у циљу дезинфекције повреде на воћкама.

Баштовани у зимском пе

риоду припремају земљи

ште за топле леје и произ

воду расада, а врше и сје

тву грашка, боба, спанаћа,

лук и других култура.

Јован МЕДИГОВИЋ,
дипл. инж.

ЕКОЛОГИЈА

ЗЕМЉА СЕ ЗАГРИЈЕВА,
ВАЉА ХИТНО РЕАГОВАТИ

Из резултата једног скорања анкете произилази да климатски поремећаји стјоје изнад свих других преокупација еколошка. Чак ни проблеми везани за пораст становништва, за генетски инжењеринг и исцрпљивање природних резерви, не могу се упоредити са страхотама који настанима и који су у ствари, посљедица највеће промјене у историји наше планете која је утицала на климу. За друге, много бројније, климатско загријевање вала приписати фамозном "ефекту стаклене баште".

Оно што је извјесno јесте то да просечна температура на површини земље непрекидно расте: шест најтоплијих година прошлог вијека паде су, у ствари, у вријеме послиje 1990. године. Исто то тврди се за заједницу гасова са "ефектом

ШКОЛА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

И ДАЉЕ БЕЗ СВОЈЕ ЗГРАДЕ

• И поред мноштвених проблема Школа за основно музичко образовање из Будве усвојено завршила је прво полугодишње школске 2001/2002. Као и сваке године прво полугодишње уоквирено великим полугодишњим концертом најбољих ученика ове школе на разним инструментима.

Школа ради већ 11 година, а смештена је у сутерену О.Ш. „Свефан Митров Љубиша“. Простор од око 150 метара квадратних неадекватан је броју ученика (190) и према ријечима директора школе Весне Миловић тешко је организовати наставу у само 6 кабинета за индивидуалну наставу (професор-ђак-рад на инструменту) и једној ученици за групни рад (солфејо, теорија музике, хор и оркестар).

- Школа нема ни зборници - наглашава директорица, - а због малог броја кабинета настава клавира се одржава у кабинету за флауту, док се теорија музике предаје у радном простору који заједно користе директор и секретар школе. Такође, постоји потреба за вјежбаоницом коју би могла користити дјеца која нису у могућности да купе данас веома скупе инструменте.

Један од великих проблема у школи јесте недостатак концертне дворане, па се дешава да због велике посјећености приликом концерата, родитељи морају да гледају своју дјецу кроз прозоре ученице у којој се они засад одржавају.

Ови просторни проблеми одавно су предмет незваничних разговора управе школе и представника општинске власти. Међутим, у јесен 2000. године предсједник општине Ђорђе

ћије Прибилић је обећао да ће школа, којој је то заиста потребно и то заслужује, добити своју зграду. Стога, за потребе школе одређена је Зграда друштвено-пословних организација у Старом граду површине 400 метара квадратних.

- Сматрамо да је ово прави простор и на правом месту - објашњава Весна Миловић - јер се у већини градова музичке школе налазе у старијим урбаним језгрима. Смештајем школе на ово место, између остalog, оживјеће Стари град током цијеле године пријатним звукима инструмената и дјечје пјесме. Ова зграда би у потпуности одговарала нашим потребама уз незната улагања у сједишта и подијум за клавир у концертној дворани, тапацирање врата ради изолације звука у свим кабинетима као и у кречење зграде. Адаптацијом поткровља створио би се неопходан простор за вјежбаонице. А давањем под закуп пословног простора у приземљу зграде створиће би се материјална средства за рад школе и на тај начин умањила наша потраживања од Општине.

Наравно, стављањем у функцију ове зграде, могла би се уписати у музичку школу сва заинтересована дјеца што није био случај до сад јер је тај број морао бити ограничен.

Одлука о уступању на коришћење 15 година зграде ДПО у Старом граду Школи за основно музичко образовање, ушла је у скончану процедуру, али на посљедњој сједници Скупштина

и поред свих ових ограничавајућих фактора за рад, у школи већ теку припреме за наступајуће републичко, савезно и међународна такмичења. Републичко такмичење биће одржано почетком априла у Подгорици, а ученици ће се такмичити у категорији клавирских дуја, гитаре и хорског пјевања.

Школа током зимског распуста свакодневно организује вјежбања (дежурства) за дјецу која немају своје инструменте.

А. КОСТОВИЋ

ЗАПИС

МОЗАК

Кажете да вам нијесу вра-
не мозак попиле, али да
вам кажем да се то не види.
Ако нијесу зашто га крије-
те, и откад је срамота има-
ти мозак? Ако нијесу вране
мора да је нека друга ПТИ-
ЦА или појава, а ако није
ни она закръжаће ко слије-
по црнјево не будете ли га
користили...

Увијек сам се дивила пер-
сонама без мозга, поготово
ако су имале лијепу главу;

још су ме више занимале
особе које су имале мозак у
туђој глави - јер лијепо је
говорио мој деда: ШТА ЊЕ
ТИ МОЗАК И БЕЗ ЊЕГА
ЈЕ У ГЛАВИ ТИЈЕСНО,
тијесно него шта? Нека се
неко други бори са њима
јер се на овој планети о ње-
га мало ко отима. Имао то-

лико дјелова тијела потреб-
нијих човјечанству, па за-
што расипати енергију на

непотребо? И даба вам од
мозга ако немате добар
маркетинг, ко ће то да види?

Мозак у ружној глави никога
не занима, а опет, мозак у лијепој глави је
ријектка појава, а и рекли би

неки да ту има нешто ви-
шка, и ту увијек једно друго-
гом смеша - лијепо мозгу
или мозак љепоти. Најбоља
варијанта је када имате
мозак који не прави велику
буку, а ради свој посао, још
ако је исто тако и упакован
онда је то комплетан произ-
вод - златна средина. Али
некима ни то не би било по
волји средина није за злат-
но него за мало грађане.

Ових дана појавио се и
мозак на бедевима и многи

га, видим, носе. Ако, битно
је имати мозак, на беду или
у глави - коме је то па ва-
жно?

Љубитељи добrog залога-
ја тврде да је, ипак, најбо-
љи похован мозак има и ту
нечега...

Есад, неки се, кажу, робе
без мозга, неки га изгубе
заједно са главом, а неки
једноставно не могу да га
нађу, а он се сам не огла-
шава, неки опет не призна-
ју да га имају - ко ванбрач-
но дијете... Али, било како
било, без мозга се ипак не
може.

Милица ЧУЛИЋ

МИНИ БАСНЕ

ЛАКШЕ

Разговарају два нилска
коња, па ће први:

- О чему размишљаш, ро-
ђаче?
- О томе да је лакше бити
нилски коњ, него обичан
коњ.
- Због чега?
- Због тога што нилске
коње не јашу и не прежу
у кола...

ЗНА СЕ

Срели се коњ и магарац, па
ће магарац:

- Како је, рођаче?
- Ето, иде некако.
- Како се слажеш са га-
зdom?
- Одлично, док буде могао
да ме јаше.
- А послије?
- Зна се, правац - кланица.

МЕНАЦЕР

Разговарају два мрава, па
ће први:

- Морам мијењати начин
живота.
- Зашто?
- Зато што сам схватио да
се од рада не живи.
- Шта ћеш онда радити?
- Бићу манаџер цврчку...

Раде ЂЕРГОВИЋ

АФОРИЗМИ

- Иако су били љевичари, отимали су десном руком.
- Изгубише се толике главе, а не јави се ни један поштени налазач.
- Имао сам судар са њом. Претпријо сам сексуални удес.
- Интензивно квоцање жене је знак да треба да се насади на јаја.
- Нема потребе да копате раке. Држава ће вас сачувати у заједничку гробницу.
- Ставили су им на врат јарам власти. Нијесу боље заслужили.
- Отписују нам дугове у замјену за отписане.
- Кад год падне клапа нема пукне филм.
- Дубио бих на главу. Али не знам где је ми је глава.
- Док велики играју мали чекају да буду изиграни.
- Ковали смо своју срећу. Испаде лош отклик.
- Лако је камелеону да се претвара када има боја на претек.
- Велики је чистунац. Увијек ради оправним новцем.
- Баш смо чудан народ. Бијемо се за међе а продајемо државу на парче.

Радивоје ЈЕВТИЋ

КАПИ ЗА ГЛАВУ

- Баџили су нам истину у очи - пуну прашине.
- Возови су велики пријатељи - увијек чекају једни друге на станице.
- Жене знају да праве незгоде и без рецепта.
- Натализат расте углавном ноћу.
- Није у питању замјена теза. Ради се о политичкој трампи.
- Транспарентност компромитује го-лотињу. Права награда за љепоту игре је - хљеб.
- Како да судство буде независно кад судије морају да поступају по закону?
- Сваке су му попиле мозак. Тако је сачувао главу.
- Човјек све теже долази до пријатеља - књиге су прилично скупе.
- Срећа му се осмијехнула још код рођења. Родио се у вагону прве класе.
- Човјек се нађе у дилеми кад схвата да је стар за рад, а млад за пензију.
- Дављенику је море најдубље тамо где се дави.
- Док се пео на високи положај, душа му је изашла на нос. Зато је сада без душе.
- Ипак, женама је својствено да не-што замијесе, заплету или закувају.
- Сва његова дјела одштампали су судски дактилографи.
- Озбиљне дјевојке, као и озбиљна музика, никад немају довољно обожавалаца.
- Нудимо вам ваше специјалитете, а припремамо и здраву храну.
- Унијели су ми прва сумње, рече дрво.
- Ћорава посла носе приличан ри-зик за слијепе код очију!

Живојин ДЕНЧИЋ

црта : Брана Николић

Braneli

...ИОНАКО ЈЕ КА'ДАШИЦА!
- НЕМА ДВА'ЈЕСТ КИЛА...

ОДБОЈКА

ОДБОЈКАШИ „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“ ОБЈЕДИНИЛИ ТИТУЛУ

ОСТВАРЕН САН ГЕНЕРАЦИЈА

• Побједнички пехар освојао у Црној Гори • Мештровића шуризма дослојно прославила усјејех одбојкаша „Војводина“ првишник ћој мјери

Календарску 2001. годину одбојкаши „Будванске ривијере“ завршили су на најбољи могући начин. Освајањем Купа Југославије освојили су све што се те године у сениорској конкуренцији у југословенској одбојци могло освојити. Као што се и очекивало актуелни шампиони државе, побједом против „Итисона“ у полуфиналној утакмици, за сада сат времена, лако су изборили право да се у финалној утакмици против новосадске „Војводине“ боре за пехар намијењен побједнику Купа Југославије.

У до сада невиђеној атмосфери незаборавне ноћи 30. децембра, која да су везали руке, а на ноге окочили оловне тегове будваничким одбојакашима који су утакмицу започели неочекивано лоше, правећи притом за њих недопустиве грешке, што су Новосадани зналачки искористили и први сет пријешти у своју корист резултатом 25:17.

Међутим, неизвјесност око коначног побједника трајала је само један сет, након чега побједник више није долазио у питање. Ношени фанатичним навијањем вјерних „гусара“, играјући, како то уостalom доликује актуелним шампионима Југославије, одбојкаши „Будванске ривијере“ у једном даху од-

Шампионима и Куј:

играли су три преостала сета и на крају приморали десетогодишње и непријатковане владаре југословенске одбојке да потпишу капитулацију и пруже руку бољем од себе. Додуше, повреда најбољег играча у редовима „Лала“, почетком другог сета, Горана Марића у многоме је олакшала посао изабраницима тренера Веселина Вуковића. Међутим, то ни у ком случају не умањује заслужену побједу Козића, Кардаша, Перешићића, Јановића, Марковића, Затрића, Мајдака...

Предсједник Одбојкашког савеза Југославије освајачима Купа Југосла-

вије предао је побједнички пехар, а члан предсједништва ОСЈ Владо Дапчевић златног медаље.

Тако је пехар намијењен побједнику Купа Југославије остао у Црној Гори. Само се из главног града Републике преселио у Булду.

Финална утакмица

„Будванска ривијера“ - „Војводина“ 3:1 (17:25, 25:15, 25:20, 25:21) Будва, 29. децембра

Дворана МСЦ. Гледалаца преко 18000

Судије: Јовановић и Гробић (Београд)

„Будванска ривијера“: Перешићић, Марковић, Лазић, Мијовић, Козић, Воркачић, Кардаш, То-

мић, Мајдак, Јановић, Затрић, Маровић.

„Војводина“: Галецов, Станковић, Иванковић, Гавранчић, Б. Јуришић, М. Јуришић, Ристић, Риљић, Радић, Кнежевић, Симеуновић, Марић, Јовановић.

Резултати финалног турнира:

Полуфинале:

„Будванска ривијера“ - „Итисон“ 3:0 (25:19, 25:20, 25:14) Будва, 29. децембра

„Првена звезда“ - „Војводина“ 1:3 (23:25, 25:21, 23:25, 20:25)

Финале:

„Будванска ривијера“ - „Војводина“ 3:1 (17:25, 25:15, 25:20, 25:21)

Драган КЛАРИЋ

“БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ ЗАВРШИЛА НАСТУП У ЛИГИ НАЈБОЉИХ

ЕВРОПА ОВЕ ГОДИНЕ
БИЛА У ДРУГОМ ПЛАНУ

• Пораз у Зајребу био пресудан • Завршила лије најбољих прејака за овај састав Будванске ривијере

• Ирилија лије најбољих мислили на домаћи првенство и Куј Југословије

Југословенски првак „Будванска ривијера“ побједом је започела такмичење у европској лиги најбољих - Топ тимс купу против првака Португалије „Кастело де Маја“. У маратонској утакмици, пуној изненада и преокрета, будваничким одбојкашима, 5. децембра 2001. године радовали су се побједи резултатом 3:2 (25:21, 19:25, 21:25, 25:23, 15:03). Већ тада је било јасно да ће Португалци, у чијим редовима играчек пет репрезентативаца Португалије, заједно са белгијским „Конаком“ водити борбу за прво место. Међутим, побједа против „Кастело де Маје“ унијела је додатни оптимизам у редове одбојкаша „Будванске ривијере“ да се и они могу укључити у борбу за прва два места.

Пред утакмицу другог кола против загребачке „Младости“ Будвани су најављивали да ће Загреб бити само успутна станица ка наставку путовања новим европским побједама.

Међутим, отређење је стигло управо у Зајребу. Млади, али добро селектовани, тим Загребчана максималним резултатом 3:0 (25:20, 25:16, 32:30), поједио је „Будванску

ривијеру“ и можда и већ тада јој дао до знања да је овогодишња лига најбољих, поготово група I, прејака за њих. Загребачки пораз у „Будванској ривијери“ схватили су као дефинитивни опроштај од Европе, наравно што се тиче високог плаосмана, и окренули се обавезама у Купу Југославије и домаћем првенству.

Да је Европа „прејака“ за изабранике Веселина Вуковића показала је наредна утакмица, одиграна у Будви 19. децембра против белгијског „Кнака“. Белгијски интернационалици: браћа Фаласко, Брикман, Вангаластер, и поред одличне игре Будвана, забиљежили су сигурну победу резултатом 3:1 (28:26, 26:24, 17:25, 25:20).

У међувремену „Будванска ривијера“ круни државног првака приклучила је титулу освајача Купа Југославије, па је још опуштање ушла у предстојеће обавезе у Лиги нај-

бољих, свјесна чињеница да ни евентуално друго место у групи неће ништа битно промијенити што се тиче завршнице Лиге најбољих.

Знајући да у утакмици четвртог кола немају шта да изгубе, играчи „Будванске ривијере“ отпуштовали су у белгијски град Руслелар на реванш меч фаворизован је екипи „Кнака“.

Са некомплетним тимом, са пар повријеђених

недовољно опорављених

играча, изузев достојног

отпора, Козић, Кардаш,

Мајдак, нису могли ништа

више да ураде, па је пораз од 3:0 био и очекиван.

У утакмици која ништа

битније није одлучивала у

овом престижном Европском

такмичењу, у утакмици за престиж, и поред

громогласно најављиваног

реванша - одбојкаши „Будванске ривијере“ успјели

су да пред својим навијачима

16. јануара 2002. године савладају загребачку

„Младост“ резултатом 3:2

(25:23, 10:25, 23:25, 25:18,

15:9). И поред побједе, овај

тријумф многе је оставил

равнодушним. Очекивао

се адекватнији реванш за

загребачки пораз. Додуше

и пред ову утакмицу тре

нер Веселин Вуковић имао

је много персоналних про

блема, тако да Загребчани

није могао супротстaviti

најачу поставу. Одјуста

Часлава Перешића умногоме се осјетио у игри будваничким одбојкашама.

На почетку припреме

шef стручног шtaba „Могре

на“ Стеван Мојсиловић

је оцјенио да су нови

ФУДБАЛ

ФУДБАЛЕРИ „МОГРЕНА“ ПОЧЕЛИ ПРИПРЕМЕ ЗА НАСТАВАК ПРВЕНСТВА СА ДОСТА ПРОМЈЕНА У САСТАВУ

ПРОМИЈЕЊЕНО
ПОЛА ТИМА

● У прелазном року клуб напустило 16, а дрес „Могрена“ обукало 13 нових играча ● Оштила половина првоштимаца, а дошли млади играчи чији је просјек исход 20 година ● Амбиције пренесуно друштвом прасираној „Могрена“ у наставку првенства - пласман до 5. мјесеца

Припреме за наставак првенства у другој сезони је од фудбалској лиги - група Југ фудбалери „Могрена“ почели су 15. јануара у битно измијењеном саставу. Протеклог прелазног рока Клуб је из различитих разлога напустило 16 играча, а међу њима и половина „Могренових“ првотимаца: Рађеновић, Божковић, Пима, Станишић, Лопићић, Мијушковић, Буришић, Зиројевић, Ескић, Фабрис, Никчевић, Копривица, Радоњић и М. Зец. Остало је само десет играча који су ову првенствену сезону почели у дресу „Могрене“: Шушкавчевић, Јубановић, Поповић (голмани), Николић, Сели, Војводић, Ћалић, Р. Зец, Глушчић и Г. Јовановић. Уз њих шef стручног шtaba Стеван Мојсиловић може да рачуна и на 13 нових играча. То су: Ранковић (рангији играч „Железничара“) (Лајковац), Томановић („Петровића“), Декељан („Златибор“), Крунић („Рудар“), Пљевља, Орловић (Технички Дунав), Глогањ, Поповић („Младост“), Нови Сад), Туѓегић („Напредак“), Божин („Динамо“), Панчево), Тончић („Врбас“), Васиљевић („Колубара“), М. Јовановић („Палилулац“), Радовић („Искра“) и Шкијед („Ибар“).

„Могрен“ тренутно заузима друго место на табели, са два бода заостатак иза „Будућности“ и седам бодова испред трећепласираног „Челика“, али велике промјене у саставу клуба уједињене су са овим првенством. Од тога како ће се одвијати адаптација зависи и атмосфера у клубу и резултати које ће постизи „Могрен“ у наставку првенства - рекао је Мојсиловић.

„Могрен“ тренутно заузима друго место на табели, са два бода заостатак иза „Будућности“ и седам бодова испред трећепласираног „Челика“, али велике промјене у саставу клуба уједињене су са овим првенством.

- Отишлчи су искусни и квалитетни играчи који су увећало изненадијели терет је сењег дијела првенства и ми ћemo тешко успети да надокнадимо њихов одлазак, без обзира на све што ће у игри „Могрен“ уједињити млади играчи који смо ангажовали у овом прелазном року - каже Мојсиловић и додаје да су зато амбиције „Могрене“ спаслије, да је сам врх табеле тек што достижкан, па је реално очекивати да „Могрен“ првенствену сезону заврши у горњем дијелу табеле, не узикати и не ниже од 5. мјеста.

Све припреме за наставак првенства фудбалери „Могрене“ спровође у Будви.

В. М. С.

ФУДБАЛЕРИ „ПЕТРОВЦА“ ПРИПРЕМАЈУ СЕ ЗА НАСТАВАК ПРВЕНСТВА

ЦИЉ
ГОРЊИ ДИО ТАБЕЛЕ

● Без великих промјена у саставу шима ● Радови на саставу у завршној фази ● Све првиреље спровође се у Пејковићу и планирано и више пријадељских утакмица

ПЕТАР ЛУЧИЋ - НАЈБОЉИ СПОРТИСТА БУДВЕ У ПРОТЕКЛОЈ ГОДИНИ

ПРИЗНАЊЕ У ПРАВЕ РУКЕ

• Све рекорде и побједе поклањам Будви • Без Аниша Делошка осјећао би се усамљено и пештурно • У наредној сезони можеда у јачој класи

Крајем децембра мјесеца прошле као и ранијих година, најбољи спортски радници и спортски новинари сумирали су и оцењивали постигнуте резултате наших спортиста. Посао нимало лак и захвалан. Евентуална грешка дубоко погађа сваког спортисту: потире његове резултате, негира мукотрпн ради, заборавља повреде и непроспаване ноге...

Аутомобилистички ас Петар Лучић потрудио се да освојеним резултатима прошле године већини чланова жирија олакша посао. Апсолутни је шампион Југославије и Црне Горе у класи I, шампион државе на кружним стазама, други на брду. Његову умјешност поздравили су и љубитељи аутомобилизма у Италији на Купу Јадрана. И то није све. Поменуте резултате постигао је углавном сам, улаžући притом сопствена финансиска средства. Док је већина других спортиста живјела од спорта он је, улаžући поуздана лична средства, живио за спорт, за нову побјedu, нове аплаузе, за осмјех на лицу свога пријатеља и предсједника клуба Атине Делоик.

Задовољан сам постигнутим у прошлој години. Додуше, остаје жал за ти-

Најдраже признање:
Петар Лучић

тулом на брду, али можда је тако требало да буде. Можда ће ми то бити дојатни мотив у наредној години прокоментарисао је претходну сезону Петар Лучић.

- Проглашени сте за спортиста Будве!

То ми је најдраже признае у минулој години. Лијеп је осјећај да те људи цијене у твом граду. Бити најбољи у Будви, међу толико врхунских спортиста, посебно одбојкаши, није мала ствар. За вријеме проглашења, због породичних разлога, био сам у Београду, али сам током читаве радио емисије у којој се проглашава најбољи спортиста био на потезу спонзори. Драган КЛАРИЋ

фонској линији са мојим пријећјем. Теже ми се те сриједе било борити са Мајдаком него са било којим возачем из моје класе.

- Говори се да мијењате класу?

О томе озбиљно размишљам. Међутим, за тако нешто треба велики новац, близу 100.000ДМ, а ја тај новац сада немам. Разговарају са мојим спонзорима, посебно са предсједником клуба Антом Делоиком. Уколико се то деси прешао бих у класу IV.

- Одлуку морате донијете брзо!

Управо тако. Времена за велико размишљање нема на претек. Прве званичне трке почињу већ половином маја, а за припрему новог аутомобила, поред великих средстава, треба и много времена и тренинга. Не желим да будем аутсајдер у новој класи, желим поново да јуришам на прво место. Петар Лучић показао је да је тренутно најбољи југословенски аутомобилиста у класи I. Да би ту доминацију потврдио у класи IV, поред знања, храбости и одважности које је доказао да има, недостаје још много тога, прије свега финансијских средстава. Сада су на потезу спонзори. Драган КЛАРИЋ

СТАРТОВАЛА САВЕЗНА ЛИГА МАЛОГ ФУДБАЛА-ГРУПА ЦРНА ГОРА

НЕДОСТАЈУ САМО-ПОБЈЕДЕ

• Мали фудбал још једну побједу узима КМФ „Будва“ - ТВ Мајкић.

Ово је највећи ранг такмичења у којем је наступала једна екипа из Будве. Руководство и фудбалери овог клуба настоје да организацијом утакмица и играма на паркету пронађу своје место у пробирљивој „породици“ будванског спорта која признаје само најбоље. Организација утакмица не заостаје за врхунским спорским представама које се често организују у дворани Медитеранског спортског центра. Једноставно, све беспрекорно функционише, прије, за вријеме и послије утакмице.

По угледе на одбојкашке утакмице, присталице малог фудбала, а њих је из

утакмице у утакмицу све више, забављају младе чланице Клуба ритмичке гимнастике, првакиње Републике.

Да доживљај буде комплетан фале само добре игре и побједе. Наиме, у протеклих шест кола фудбала КМФ „Будва“-ТВ Мајкић забиљежили су само једну побједу и то на гостујућем паркету у Никшићу, против екипе „Водовода“. На три првенstvene утакмице одигране у Будви будвански фудбалери забиљежили су исто толико пораза, та-ко да својим симпатизерима, којима је стрпљење при крају, нису подарили задовољство побједе. Разлога за слабију игру си-

турно има на претек: припреме су касно почеле, дуго се тражило решење за тренера, кључни играчи у прва четири кола били су повријеђени, мали број термина за тренинг... Међутим, навијачи траже побједе, њих много не интересују проблеми клуба са којима нису ни упознати. Послије аплауза долазе звијздаци који не иду у прилог било ког клуба, па ни КМФ „Будва-ТВ Мајкић“.

Надамо се да су тога свјесни будвански фудбалери малог фудбала.

Повјерење публике тешко

се враћа, а они једино

играју за публику аплаузе и своју душу.

Д.К.

БОКСЕРИ „БУДВЕ“ СПРЕМАЈУ СЕ НА УЗВРАТНУ ТУРНЕЈУ У ШВЕДСКУ

БОКСЕРИ БУДВЕ НА БРОНКО КУПУ

• Боксери „Будве“ добили још једну побједу узимају на Међународном бокс мечу - „Бранко Куп“.

Будвански боксери су прошлогодишњи освајачи овог трофеја, па у главни град Шведске одлазе са намјером да га одбране.

Сарађња између БК „Будва“ и БК „Хонинге“ започела је захваљујући тренеру Швеђана Вида Рактвићу, који је пуну боксерску афирмацију

стекао у будванском клубу.

Иначе, Куп је некада назив „Бокс опен Штокхолм“ и окупљао је највећа имена свјетског бокса.

У боксерском клубу „Будва“ обављају послење припреме за одлазак у Штокхолм са жељом да на

најбољи начин репрезентују будвански и црногорски бокс. Од тренера Павла Бучаја сазнали смо да ће бое боксерског клуба „Будва“ бранити четири боксера, који свакодневно напорно тренирају да би што спремније дочекали „Бранко Куп“.

К.

НАСТАВЉЕН ПРОЉЕТНИ ДИО ПРВЕНСТВА У СУПЕР ВАТЕРПОЛО ЛИГИ

„ЦРВЕНА ЗВЕЗДА“ НА КОЉЕНИМА

• Побједом још једну побједу у Кошору, резултатом 10:7, ватерполисти „Будванске ривијере“ зајачели још једну побједу у Супер лиги.

Тријумф против београдских црвено-белих имао је вишеструкозначење за Будване. Наиме, успјехом против „Црвене звезде“ дефинитивно су пребринуте бриге око опстанка у елитном друштву. Послије неочекиваног неријешеног резултата у Бечеју, на утакмици између „Бечеја“ и „Спартка“, указала се прилика за борбу и за четврту позицију, поготово

ако се има у виду да у наставку првенства Будвани као домаћини дочекују екипе „Бечеја“ и „Спартка“.

Пораз у наредном, 10. колу, против „Партизана“, иако одигран у Котору, био је унапријед планиран. Лидер на табели био је бољи на крају утакмице за осма голова (11:3). Овај резултат најбоље одслакива и тренутну разлику у квалитету

између два тима. Стекао се утисак да су за вријеме утакмице против црвено-белих будвански ватерполисти више размишљали о свом наредном противнику „Војводини“ него о противнику у базену.

Ватерполисти „Будванске ривијере“ настоје да забиљеже што бољи пласман на крају првенства пред разигравање у плеј-офу.

Д.К.

ПРВЕНСТВО У ПРВОЈ САВЕЗНОЈ ОДБОЈКАШКОЈ ЛИГИ УЛАЗИ У ЗАВРШНУ ФАЗУ

„БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ ЧВРСТО ДРЖИ ПРВО МЈЕСТО

• Почиње распил је у одбојкашком првенству • Прво место се лако не исушишта

• Најбољи пријатељи кандидат за челну позицију „Црвена звезда“

Послије завршених обавеза у Лиги најбољих, одбојкаши „Будванске ривијере“ поново су се окренули обавезама у домаћем првенству. Прије само мјесец дана Будвани су водили бескомпромисне борбе на три фронта. У Купу Југославије све је протекло на најбољи могући начин. Сви противници, без изузетка, један за другим потписивали су капитулацију, па се пехар најбољији побједнику Купа нашао на истој полици уз онај шампионски. О наступу на међународној сцени сигурно ће бити још говора. У Клубу су једносласни: могло се и морало више. Борба на трећем најинтересантнијем фронту улазе у

одличујућу фазу. Важно је почетак плеј-офа дочекати са што боље позиције, било би пожељно са челне, која даје велике повластице у борби за шампионску титулу. Међутим, такве амбиције имају „Војводина“, посебно „Црвена звезда“.

Растерени императива високог пласмана на међународној сцени одбојкаши „Будванске ривијере“ у 11. колу на свом паркету уједно су савладали „Младог радника“ из Пожаревца 3:0 (25:21, 25:19, 25:22). Исту игру и још сигурнију побједу поновили су седам дана касније у Смедереву, када су истим резултатом 3:0 побједили истоимену екипу

„Смедерева“. У дербију 14. кола у маратонској, пунoj преокрета, утакмици изабрани тренера Вуковића, тек у тај-бреку, по трећи пут ове сезоне побиједили су новосадску „Војводину“. Додуше, у овој одбојки, која је одиграна у Будви, одбојкаши „Будванске ривијере“ освоили су „само“ два бода. Међутим, важно је да је настапљена побједоноšna серија на домаћем паркету и задржано право мјесто. Одговор која ће екипа почетак плеј-офа дочекати са стартне позиције даће утакмица између „Будванске ривијере“ и „Црвене звезде“ која ће се такође одиграти у Будви.

Следећу утакмицу „Могрен“ је одиграо у Смедереву против истоимене екипе 26. јануара и успјешио је још један пораз. „Смедерево“ је побиједило са 95:86 (26:17, 16:23, 29:24, 24:22) и тиме претекао Будванску на табели. „Могрен“ су направили велики број грешака у нападу и одбрани осјетили су и неитрање Фатића и Вујовића због повреде.

Следећу утакмицу „Могрен“ је одиграо у Смедереву против истоимене екипе 26. јануара и успјешио је још један пораз. „Смедерево“ је био бољи у другој четвртини, на полувремену је било само два поена предности за домаће играче, али „Смедерево“ је у наставку заиграло још боље и није дозволило да бодови оду у Будву.

Послије утакмице тренер „Могрен“ Зоран Триван је оцјенио да су његови играчи поново на правили много елементарних гре-

шака што су домаћи играчи казнили постикући лагане поене.

Посебно се подбацило у одбрани па су играчи „Смедерева“ постигли много кошева. „Могрен“ је по ријечима тренера Тривана добар тим али се мора побољшати игра у одбрани. За излаз из кризе неопходна је побједа да би се екипа психички вратила.

Са четврти узастопна пораза „Могрен“ се из горњег дијела табеле преселио на зачеље-захватима 11. мјесто (од укупно 14 екипа) са само бодом више од послење на табели. Нашим кошаркашима сада предстоји борба за опстанак у лиги што ће бити тешко с обзиром на веома неповољан распоред додуше у крају сезоне. „Могрен“, наиме, игра у гостима углавном против екипа које се боре за опстанак, а домаћин је екипама из горњег дијела табеле.

В.М.С.

ЈОШ ЈЕДАН УСПЈЕХ НАЈБОЉЕ ТЕНИСЕРКЕ ЦРНЕ ГОРЕ

ДАНИЦА КРСТАЈИЋ ПРВАКИЊА ЈУГОСЛАВИЈЕ

• Најбоља тенисерка Црне Горе Даница Крстајић, чланица штеничког клуба „Будванска ривијера“, посљала јунаорска првакиња Југославије.

На изузетно јаком државном првенству које је одиграно 23. јануара у Новом Саду у организацији тениског клуба „Ас“, и поред тога што је

Информатор

Радио

КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА Бања - АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА

Минерална вода
Сокови

Пића других производача

Продајни центар у Ласви грбљској
т. 086/451/297, тел/факс 452/518
Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
т. 086/452/378

B VANEX

производња, експорт-импорт, инжењеринг,
туризам и услуге

**СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,
СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ
РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И
АДАПТАЦИЈЕ**

85310 БУДВА, Приморски батаљон 10,
т. 086/452 790, т. 451/764

METRO

сваког дана од 9,30 - 21,30

• велики избор робе
из програма:

- аудио
- видео
- антенско-сателитски
- телефонија

• подни и зидни
носачи

- тв (свих димензија)

- аудио и видео

• осветљења:

- тунгсрам

• велики избор
игара:

- сони плеј стејши
- писи

• празницид ромски

• празни мини

дискови

• тдк аудио касете

• телевиш:

- магична крпа
- бриско
- астониш програм

Топлишки пут б.б
85310 Будва

Тел: 086/451/490
069-025-497

Вјесник матичара

од 21. децембра 2001.
до 20. јануара 2002. године

РОЂЕНИ

Данило Радовић (Милош и Татјана), (БАР), Николета Ивановић (Игор и Вера), Божидар Грачун (Ђуро и Ањелка) Саша Вучетић (Драган и Санја), (Цетиње), Дениса Скендровић (Аћиф и Дијана), Катарина Губериниј (Зоран и Андијана), Стеван Самарџић (Предраг и Силвија), Миа Гонди (Кристијан и Мартина), Симо Вујчић (Божидар и Миланка), Јована Бошковић (Веско и Гордана), Никола Станић (Миодраг и Босе), Марија Вуловић (Горан и Споменка) (Котор).

ВЈЕНЧАНИ

Зоран Љијешевић и Ивана Дамјановић, Горан Лабовић и Ањела Фушић, Радивоје Кривокапић и Љубица Орбовић, Небојша Николић и Јадранка Мићић (Будва).

УМРЛИ

Јован Милутиновић (1927), Борис Ковачевић (1917), Ана Франовић (1938), (ПЕТРОВАЦ), Вукоје Ђурашевић (1940), Љубица Јовичић (1920), Мирјана Барац (1926), Тодор Митровић (1923), Крсто П. Марковић (1928), Љубица Митровић (1925), Станица Угљеваревић (1939), (БУДВА), Ана Стојановић (1913), Војислав Дробњак (1948) (Котор).

ПОСЛЕДЊА ВИЈЕСТ

ПРОТЕСТ РАДНИКА ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“

БЛОКАДА РАСКРСНИЦЕ БУДВА БАР ЦЕТИЊЕ

Незадовољни односом пословства према договору закљученом уочи Нове године, радници ХТП „Будванска ривијера“ су поново почели да протестују 31. јануара између 14.30 и 15.30 часова блокирали раскрсницу пута према Бару и Цетињу на Завали. Према ријечима предсједника штрајкачког одбора Радомира Гленде договором између тог одбора и генералног директора ХТП „Будванска ривијера“ Ива Арменка, са којим су се сагласили и предсједник Владе РЦГ Филип Вујановић и предсједник УО ХТП „Будванска ривијера“ Светозар Маровић, било је предвиђено да Предузеће упути прву рату за куповину станови од 20 одсто а да се то претвори у кредит који би радници враћали у року од 20 година о чему ће се потписати посебан уговор. Уз то и да Предузеће у згради која се гради обезбиђеји још 14 станови. Те обавезе нису у целини извршене. Није обезбиђено још 14 станови, средства су уплаћена или нису припремљени уговори који треба да се потпишу са сваким радником појединачно, што, како најлашава Гленда, омогућава касније разне манипулатије. - Одлучни смо да истрајemo у нашим протестима без обзира колико они дуго трајали, све док Предузеће не испоштује преузете обавезе - рекао је Гленда додајући да су упутили писмо предсједнику Владе РЦГ Филипу Вујановићу и затражили пријем код њега којом приликом би детаљније објаснили своје незадовољство поступцима пословодства ХТП „Будванска ривијера“.

- Одлучни смо да истрајemo у нашим протестима без обзира колико они дуго трајали, све док Предузеће не испоштује преузете обавезе - рекао је Гленда додајући да су упутили писмо предсједнику Владе РЦГ Филипу Вујановићу и затражили пријем код њега којом приликом би детаљније објаснили своје незадовољство поступцима пословодства ХТП „Будванска ривијера“.

ПРОГРАМ РАДИО БУДВЕ

ПОНЕДЕЉАК

дежурни Р. Павићевић
новинар сарадник Н. Рајковић
7,30-12,00 ПРИЈЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ

7,30-8,00 VOA (Voice of America)

8,15 Најава јутарњег програма

8,30 Метео и извјештај ИЦ АМСЦГ о стању на путевима у Црној Гори

8,35 - 9,20 Актуелне информације, анкете, телефонска укључења

9,20 Рецепт јутарњег програма

9,30 Времеплов

9,35 Стари хит

9,50 Што штампа штампа (преглед дневне штампе)

10,00 Вијести

10,10 Отворени студио Радио Будве (гост у студију, питања слушалаца...)

10,50 Одјавни блок, информација

10,55 Пословни огласи

11,05 Избор за хит дана

11,35 Лични огласи

12,00-16,00

новинар уредник Б. Поповић

дежурни водитељ С. Првуловић

12,00 Вијести

12,05 Најава екипе и станице; Хит дана, недеље, мјесеца

12,30 Култура

12,45 Концерт (музичка емисија)

13,30 RFE (Radio Free Europe)

14,00 Разговори о вјери (емисија о Религији - гост у студију)

15,00 Вијести

15,05 Пословни огласи

15,15 Времеплов (реприза)

15,20 Лични огласи

15,30 Новости дана РЦГ

16,00-20,00 новинар уредник Д. Карић

дежурни водитељ Ј. Калуђеровић

16,00 Најава екипе и станице

16,05 Спортска сриједа

17,00 Вијести

17,30 Будванска хроника

18,00 Кнојкуот (емисија забавног типа

- контакт; занимљивости...)

19,00 Вијести

19,05 Лични огласи, Хит дана, недеље, мјесеца

19,40 Пословни огласи

20,00 - 24,00 Вечерњи програм дежурни водитељ В. Савићевић С. Вилус

20,00 Најава екипе и станице

20,05-22,00 Да ниси чији си свашта

би' река" (контакт програм)

24,00-03,00 Понуђени програм деж. водитељи Н. Говедарица С. Вилус

Art of pleasure

СУБОТА

7,30-12,00 ПРИЈЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ

новинар сарадник М. Мијушковић

7,30-8,00 VOA (Voice of America)

8,15 Најава јутарњег програма

8,30 Метео и извјештај ИЦ АМСЦГ о стању на путевима у Црној Гори

8,35-9,20 Актуелне информације, анкете, телефонска укључења

9,20 Рецепт јутарњег програма

9,30 Времеплов

9,35 Стари хит

9,50 Што штампа штампа (преглед дневне штампе)

10,00 Вијести

10,10 Отворени студио Радио Будве (гост у студију, питања слушалаца...)

10,50 Одјавни блок информација

10,55 Пословни огласи

11,05 Избор за хит дана

11,30 Лични огласи

11,55 Пословни огласи

12,00-16,00 дежурни водитељ Г. Кнежевић

12,00 Вијести

12,05 Најава екипе и станице, Хит дана, недеље, мјесеца

12,30 Породични квиз (наградне игре)

13,30 RFE (Radio Free Europe)

14,00 Породични квиз /наставак/

15,15 Времеплов /реприза/

15,20 Лични

15,30 Новости дана РЦГ

16,00-20,00 дежурни водитељ Ј. Калуђеровић

16,00 Најава екипе и станице

16,30-18,30 Фонтана жеља (жеље, поздрави и честитке)

19,00 Лични огласи, Хит дан